ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΜΑΡΤΙΟΥ, 1855. ΤΟΜΟΣ Ε'. ΦΥΛΛ. 119.

ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΗΣ ΝΥΚΤΟΣ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ.

(1 5 7 2)

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

(Συνέχεια. Ἴδε φυλλάδ. ΡΙΗ'.)

—o—

Β'. ΕΧΘΡΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΟΠΛΟΙ.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν λοχαγῶν Δε-Λὸσς καὶ Σαλαβὼζ τὸ παιγνίδιον ἐξῆ ολούθησε διὰ μείζονος παραφορᾶς, εἰ καὶ τὸ πλεῖστον τῶν βαλαντίων ἐξηντλήθη ὑπὸ τοῦ Ἰακώβου Σαβεραῖ, δι' ὃν ὁ οἶστρος τῆς τύχης οὐδὲ πρὸς στιγμὴν ἐξησθένησε. Ἐφ' ὅσον ἔπαιζε, ἐξαλισμένος καὶ καρηβαρῶν ὑπὸ τοῦ οἴνου, ὃν ἀνὰ ποτήρια ἔχυνεν εἰς τὸν στόμαχόν του, ἤδη ἀπὸ πολλοῦ πεπληρωμένον, ἐπὶ τοσοῦτον ἔβλεπε τὴν τύχην ἐπιμένουσαν εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν εὔνοιαν. Οὐδέποτε ἀπήντησε τοιαύτην εὐτυχῆ ῥοπὴν, καὶ ἤρχιζεν ἤδη ἀποκάμνων· διότι ἡ ἡδονὴ παίκτου συνίσταται πρὸ πάντων εἰς τὰς μεταβολὰς τοῦ κέρδους καὶ τῆς ζημίας, αἵτινες κρατοῦσι τὸ πνεῦμά του πάντοτε ἄγρυπνον καὶ τῷ παρέχουσιν ἑκάστοτε συγκινήσεις νέας. Παίκτης καταδικαζόμενος νὰ κερδίζῃ πάντοτε ταχέως ἀηδιάζει τὸ παίζειν. Ὁ Σαβεραῖ, ὃν ἡ φιάλη καθίστα εὐθυμότερον καὶ μᾶλλον τοῦ συνήθους φλύαρον, ἔπινε καὶ ὡμίλει μόνος πλέον παρ' ὅλοι ὁμοῦ. Εὐχαρίστως ὅμως παρήτει τοὺς κύβους, ἐὰν δὲν ἐκράτη εἰς χεῖρας τὰ χρήματα τῶν φίλων του, καὶ πρὸ πάντων τοῦ Κουρσῶν, ὅστις ἀπεφάσισε νὰ παίζῃ καὶ νὰ χάνῃ ἐπὶ λόγῳ, καθὼς καὶ οἱ συνδαιτημονες ὅλοι.

— Ἀδελφοὶ, ὅλοι εἴμεθα καλοὶ παῖκται! εἶπεν ὁ Σαβεραῖ, οὗ τινος οἱ ἡμίκλειστοι καὶ δακρύοντες ὀφθαλμοὶ δὲν ἐπεζήτουν ἄλλο εἰμὴ νὰ κλείσωσιν: καὶ οἱ λαμπρότεροι καὶ κομψότεροι παῖκται τῆς χριστιανωσύνης!

— Παίζομεν ὡς παιδία! διέκοψεν εἰπὼν ὁ ἄρχων Κουρσῶν, ὀργισθεὶς, ὅτι ἔχανεν ἐπιμένων καὶ ἐπὶ μᾶλλον κυριευόμενος ὑπὸ τοῦ πάθους τοῦ παίζειν, ὅπερ δὲν ἤθελε νὰ πνίξῃ ἐντὸς τοῦ οἴνου. Τετρακόσια χρυσᾶ φλωρία! δὲν εἶναι μεγάλη ὑπόθεσις.

— Τετρακόσια φλωρία! ἐπανέλαβεν ὁ Σαβεραῖ: δέκα ὁλόκληρα ἔτη καθημερινῶς καὶ ἀκαταπαύστως παίζω καὶ εἰσέτι δὲν ἐγενόμην κύριος τοιούτου ποσοῦ!

— *Νὰ ἔχωμεν καλὸν ῥώτημα*, ποῖον εἶναι τὸ εἰσόδημα τῶν ἐν Σαβεραῖ κτημάτων σας, ἐὰν εὐαρεστεῖσθε νὰ δώσητε περὶ τούτου καὶ εἰς ἡμᾶς ὀλίγας πληροφορίας;

— Τῶν κτημάτων μου! ἀνεφώνησεν ὁ Ἰάκωβος Σαβεραῖ, ἐκρηγνύμενος εἰς γέλωτα: εἰμὶ εὐγενής, διότι ὁ μακαρίτης πατήρ μου ὑπῆρξε τοιοῦτος καὶ διὰ τοῦ γάμου του ἐξευγένισε καὶ τὴν μητέρα μου· κληρονομίαν ὅμως ἄλλην δὲν ἔχω ἢ τὸ ξῖφός μου, ὅπερ μὲ ἐμόρφωσε ὁποῖος σήμερον εἶμαι, δηλαδὴ σημαιοφόρον τοῦ συντάγματος τοῦ ἱππότου τῆς Αὐγκουλέμης. Οὐδεμίαν προσδοκῶ κληρονομίαν καὶ εὐχαριστοῦμαι εἰς τὰ εἰσοδήματα τοῦ μισθοῦ καὶ τοῦ παιγνιδίου, καλῶς ἐννοουμένου, ὅτι ὁ οἶνος ὑπάρχει λαμπρὸς καὶ ἄφθονος.

— Ἀληθῶς! αἰσχύνομαι καὶ λυποῦμαι ἐὰν σοὶ ἀφαιρέσω ἀπὸ τοῦ στόματος τὸν ἄρτον, μὴ παίζων περαιτέρω μεθ' ὑμῶν.

— Εὖγε, ἐξάδελφέ μου· ὡραῖον σκώπτεις. Ἀλλὰ μὰ τὸν Θεόν, διὰ τὴν ὥραν εἰμὶ πλουσιώτερος σοῦ, διότι ἐγὼ δὲν παίζω ἐπὶ λόγῳ.

— Ἐννοεῖς δηλαδή, ὅτι ὁ λόγος μου ὑπάρχει ἧττον πολύτιμος τῶν μεταλλικῶν νομισμάτων; ὑπέλαβεν ὁ Κουρσῶν, ἐγγιχθεὶς καὶ συνταραχθεὶς διὰ τὸν αἰνιγμὸν τοῦτον τῆς παρούσης καταστάσεως τοῦ βαλαντίου του. Λάβε, προσέθηκε, ἀποσπῶν τὴν χρυσῆν ἅλυσίν του καὶ ῥίπτων αὐτὴν ἐπὶ τῆς ἐπιτραπέζου ὀθόνης· ἰδοὺ πρᾶγμα δυνάμενον νὰ ἀντιπροσωπεύσῃ καὶ ὑπεγγυάσῃ τὸ χρέος μου μέχρι τῆς αὔριον.

— Αἴ! Κύριε, ὑπέλαβεν ὑπερηφάνως ὁ Ἰάκωβος Σαβεραῖ, μήπως μὲ ἐκλαμβάνῃς ὡς Ἰουδαῖον, ἐπὶ ἐνεχύρῳ διδοντα χρήματα;

— Ὄχι, Κύριε, ἀλλὰ θέλω νὰ παίξω μεθ' ὑμῶν τὸ στόλισμα τοῦτο, ὅπερ κατεσκευάσθη ἀντὶ τριῶν χιλιάδων λιρῶν.

— Θέλω παίζει ὅ,τι καὶ ἂν ἐπιθυμῇς, ἐφ' ὅσον ὅμως παίζῃς ἐπὶ λόγῳ καὶ ἡ ἅλυσις αὕτη μένῃ ἀνηρτημένη ἀπὸ τοῦ τραχήλου σου.

— Ἂς παίξωμεν πρῶτον διὰ τὴν ἅλυσιν αὐτήν, ἣν θέλετε μοὶ ἐπιστρέψει ἀντὶ 300 φλωρίων, ἐὰν τὴν ἀπολέσω.

— Συγκατανεύω διὰ νὰ μὴ σὲ λυπήσω, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ πίωμεν ὀλίγον, διὰ νὰ εὐκολύνωμεν τὴν ἀναπνοήν.

— Πίνε ἕως ἂν εὕρῃς *τὸν πάτον*· παίζωμεν.... παίζωμεν... Δὲν εἶναι ἀργὰ εἰσέτι;

— Δεκάτη καὶ ἡμίσεια! ἀπεκρίθη εἷς τῶν παρισταμένων, ἀκουμβισμένος ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ εἰς ἀκμὴν ὕπνου εὑρισκόμενος. Τίς κτυπᾷ κάτω;

— Ἡ ἅλυσσις ἐδική μου! εἶπεν ὁ Σαβεραῖ, χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ τοὺς κύβους, οὓς ἔρριψεν ἔξω τῆς κηθίδος.

— Οὐχὶ ἡ ἅλυσσις, ἀλλὰ τὰ τριακόσια φλωρία, ὧν ὑπάρχει ἐνέχυρον, εἶπεν ἡσύχως ὁ Κουρσῶν. Μωροδουλειαῖς καὶ παιδαριώδη εἶναι αὐτὰ ὅλα. Παίζωμεν ἤδη ἀνὰ πεντακόσια φλωρία ἑκάστην βολὴν κύβου...

— Πεντακόσια φλωρία, φίλε μου· νομίζω, ὅτι ἔπιες περισσότερον ἐμοῦ καὶ ὅτι ἑπομένως εἶσαι ὀλιγώτερον ἐμοῦ φρόνιμος.

— Δὲν δύναμαι νὰ σᾶς βιάσω νὰ παίξητε τὸ κέρδος σας, εἶπε μετὰ πικρίας ὁ νεανίας.

— Τὸ κέρδος μου! Καὶ μὲ κατηγορεῖται διὰ τοῦτο; Μὴ γένοιτο! Θέλω παίξει αὐτὸ μέχρι τοῦ τελευταίου λεπτοῦ.

— Πεντακόσια φλωρία ἑκάστη βολὴ κύβου! Σεῖς, Κύριοι, οἱ μὴ παίζοντες, κρίνετε καὶ μετρεῖτε τὰς ποσοτήτας.

— Δὲν παύουσι κρούοντες, παρετήρησεν εἷς, ἀναστάς, ὅπως καταβῇ εἰς τὴν θύραν, ἀλλ' ὅστις ἀγωνιῶν ἐσύρθη μέχρι τοῦ παραθύρου, ὅπερ ἠνέῳξε. Λοχαγέ!.... Ὄχι! δὲν εἶναι αὐτός! Εἶναι μία γυνή!

— Γυνή! ἀνέκραξεν ὁ Σαβεραῖ, παραιτήσας τὸ παιγνίδιον καί, προκρούων τῇδε κακεῖσε, ὁρμήσας πρὸς τὸ παράθυρον.

— Ἐπανέλθετε λοιπόν, Κύριε Σαβεραῖ! ἀνεφώνει ὁ Κουρσῶν μετὰ πείσματος καὶ ἀνυπομονησίας. Ἀξιοθαύμαστος πρόφασις παραιτήσεως τοῦ παιγνιδίου!

— Νὰ πάρῃ ὁ διάβολος τὴν νύκτα, ἥτις μὲ ἐμποδίζει νὰ τὴν ἴδω! ἔλεγεν ὁ Σαβεραῖ προκύπτων τοῦ παραθύρου διὰ τοσαύτης ὁρμῆς, ὥστε ἤθελε καταπέσει, ἐὰν δὲν τὸν ἐκράτουν ὄπισθεν. Εἶναι γυνὴ ἔφιππος, συνοδευομένη καὶ ὑπὸ ἱπποκόμου.

— Ὅλοι οἱ καττόλικοι διάβολοι νὰ πάρουν ὅλας τὰς γυναῖκας! ἐψυθίριζεν ὁ Κουρσῶν, σφυροκοπῶν τὴν τράπεζαν διὰ τῆς πυγμῆς του.

— Κυρία! εἰς τί δυνάμεθα νὰ σᾶς εὐχαριστήσωμεν; εἶπεν ὁ Σαβεραῖ, ὑψῶν τὴν φωνὴν καὶ χαιρετῶν τὴν γυναῖκα ταύτην, θεωροῦσαν πρὸ τὰ ἄνω.

— Κύριε! εἷς εὐγενὴς τῆς Βρεττάνης, ὀνομαζόμενος Ἴβες Δε-Κουρσῶν, μὴ ἦναι μεθ' ὑμῶν; ἀπεκρίθη ἡ ἄγνωστος, ἥτις ἔτρεμεν λαλοῦσα οὕτω χαμηλῇ τῇ φωνῇ, καὶ διέταξε συγχρόνως τὸν ἱπποκόμον νὰ λάβῃ τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου.

Ὁ Ἰάκωβος Σαβεραῖ μόλις ἤκουσε τὴν ἀπάντησιν ταύτην καὶ ἡ περιέργειά του, ἡ εὐγένειά του καὶ εἴδός τι προαισθήματος τὸν ὤθησαν νὰ καταβῇ, ὅπως ἴδῃ τὴν γυναῖκα αὐτήν, ἧς ἡ φωνὴ τῷ ἐφάνη τόσον ξένη. Ὥρμησε πρὸς τὴν κλίμακα, στηριζόμενος κατὰ τῶν τοίχων καὶ τῶν κιγκλίδων, ὡς τυφλὸς, καὶ κατέπεσε μέχρι τοῦ κατωφλίου τῆς θύρας τῆς εἰσόδου. Ἡ βιαία κίνησις, ἣν μετέδωκεν εἰς τὸ σῶμα του, ἀπετελείωσε τὴν διαταραξιν τῆς κεφαλῆς του, συσωρεύουσα πρὸς αὐτὴν ὅλον τὸ πνεῦμα τοῦ οἴνου, ὃν ἀπὸ πολλῶν ὡρῶν ἔπιε. Οἱ ὀφθαλμοί του ἦσαν ἀμυδροί, ἡ γλῶσσά του παχεῖα καὶ ἡ φωνή του ξηρά. Ἡ ἀθλία αὕτη κατάστασις μολοντοῦτο δὲν τὸν ἐμπόδισε τοῦ νὰ σπεύσῃ νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὴν γυναῖκα αὐτήν, ἣν δὲν ἐγνώριζεν, ἀλλ' ἥτις τῷ ἐφάνη εὔμορφος καὶ εὔπλαστος. Μ' ὅλην ὅμως τὴν ἐπιθυμίαν, ἣν οὐδ' αὐτὸς οὗτος ἐννόει καλῶς καὶ ἀκριβῶς, ἐπὶ μικρὸν ἠγωνίσθη πρὸς εὕρεσιν τοῦ κλειθρου, εἰς περιστροφὴν τῆς κλειδὸς καὶ ἄνοιξιν τῆς θύρας. Ἔπιθελε δὲ καὶ ἐκ δευτέρου βαρύτατον πέσει, καὶ δυσκόλως πλέον ἐδύνατο νὰ ἐγερθῇ, ἐὰν δὲν συνετύγχανε τὸν τεῖχον διὰ νὰ στηριχθῇ ἐπ' αὐτοῦ μὲ τὰς δύω χεῖρας καὶ διατηρήσῃ οὕτω ἰσοσταθμίαν τινα.

— Κυ... Κυρία μου! εἶπε διὰ φωνῆς βραγχνῆς καὶ ἀκατανοήτου· εὐτυχής, ὃν εὐνοεῖτε διὰ τῆς καλωσύνης σας!

— Μὴ νομίζῃς, ὅτι θέλεις τελειώσει τοιουτρόπως τὸ παιγνίδιον! ἀνέκραξεν ὁ Κουρσῶν, ὅστις νομίζων, ὅτι ὁ Σαβεραῖ ἐζήτει πρόφασιν διὰ νὰ μακρυνθῇ, φέρων τὸ κέρδος του, ὥρμησεν εἰς δίωξιν τοῦ εὐπατρίδου αὐτοῦ καὶ διὰ τοσαύτης βίας τὸν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ βραχίονος, ὥστε τὸν ἐκράτησε καθ' ἣν στιγμὴν οἱ κλονούμενοι πόδες του δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ τὸν ὑποστηρίζωσι.

— Σύ εἶσαι, Ἴβες! εἶπεν ἡ γυνή, ἀναγνωρίσασα αὐτὸν ἀπὸ τῆς φωνῆς καὶ πλησιάσασα τὸν ἵππον της πρὸς τὴν θύραν.

— Ὦ! θεία καὶ ἐκπλήττουσα φυσιογνωμία! ἀνεφώνησεν ὁ Σαβεραῖ, προσπαθῶν νὰ ἀποσπασθῇ τῶν δεσμῶν τοῦ νεανία Δὲν εἶναι θνητή, ἀλλὰ νύμφη, νηρηὶς τῆς Σαίνης, ἄγγελος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς εἰς τὴν γῆν!

Ἡ γυνὴ αὕτη ἦτο τῳόντι ἐξόχως ὡραία. Τὸ πρόσωπόν της, ἐστραμμένον πρὸς τὸν Ἴβες Κουρσῶν, πρὸς στιγμὴν ἐφωτίσθη ἀπὸ τὴν λάμψιν τῶν φανῶν, ὅσους ἤνεγκαν οἱ τοῦ Λούβρου ἐξελθόντες στρατιῶται. Ὁ Ἰάκωβος Σαβεραῖ, ἰδὼν τὸ γλυκὺ καὶ μελαγχολικὸν τοῦτο πρόσωπον, ὅπερ ἐπὶ στιγμὴν μόνον ἐθαύμασε, διότι σχεδὸν ἀμέσως ἐκρύβη εἰς τὴν σκιάν, ἐλησμόνησεν, ὅτι ἦτον μεθυσμένος καὶ ἠθέλησε νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν ὁδόν· ἀλλ' ὁ Κουρσῶν δὲν τὸν ἄφησε, καὶ σύρων αὐτὸν πρὸς τὸν πυλῶνα διὰ προφυλάξεως μᾶλλον ἢ διὰ βίας, τὸν κατέθεσεν ἡσύχως ἐπὶ τῶν πλακῶν, ὅπου αὐτὸς ἀνωφελῶς ἐσπάρασε καὶ ἐκινεῖτο, ἐκφέρων τρομερὰς κατάρας, καὶ μὴ κατορθῶν νὰ σηκωθῇ ὄρθιος. Ἐνῷ ἐξηντλεῖτο ἀγωνιῶν νὰ σηκωθῇ καὶ ἐπανίδῃ τὴν θελκτικὴν γυναῖκα, ἥτις ὡς κομήτης διῆλθε πρὸ αὐτοῦ, ἐπιμελῶς συνήθροιζεν ἐν τῇ καρδίᾳ του τὴν ἀνάμνησιν τῆς ὡραίας ταύτης κεφαλῆς, ἀβρῶν καὶ ἀκριβῶν χαρακτήρων, φερούσης ὀφθαλμοὺς γλαυκοὺς, πλήρεις λεπτότητος, παρειὰς ὠχρὰς, διακεκομμένας ἀπὸ δακρύων αὔλακας, κόμην ξανθὴν, τῆς ὁποίας βόστρυχοι τινες διέφευγον τοῦ ἐριούχου *σκουφίου* (scoffion) ὑπὸ τὸ ὁποῖον αἱ γυναῖκες τοῦ καιροῦ ἐκείνου ἐδέσμευον πλουσιωτάτην κόμην. Τὸ *σκουφεῖον*, κεκρυφάλλος ἐν σχήματι περικεφαλαίας, κεκαλυμμένης διὰ πίλου ἐπίσης ἐξ ἐριούχου μὲ πτεροθυσάνους καὶ γνάφαλα χρυσᾶ, παρὰ τῇ ἀγνώστῳ ταύτῃ δὲν ἦτον ἡ μόνη ἔνδειξις διακεκριμένης γεννήσεως καὶ ὑψηλῆς κοινωνικῆς θέσεως· διότι ἔπρεπε νὰ ἀνήκῃ εἰς ὁμολογουμένως ὑψηλὴν εὐγένειαν ὅπως φέρῃ ἔνδυμα μεταξωτοῦ μαύρου, χρυσῷ παρυφασμένον, καὶ ἐπενδύτην προσηρμοσμένον περὶ τὴν ὀσφῦν διὰ κηττείου τριχὸς (babine) καὶ προσκεφαλαίων ἱππείου τριχὸς, ἅτινα, συγκριτικῶς μετέδιδον εἰς τὸ σῶμα πλειοτέραν λεπτότητα καὶ κομψότητα. Οἱ πολυδάπανοι νόμοι τοῦ Καρόλου Θ'. ὑπερέβησαν τοὺς τῶν προκατόχων αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας του, πολῖται ἁπλοῖ, ἔστω καὶ γυνὴ δικαστοῦ ἢ εἰσαγγελέως, ὑπεβάλλετο εἰς πρόστιμον αὐξάνουσα τὴν περιφέρειαν τοῦ χιτῶνος αὐτῆς, περιβάλλουσα αὐτὸν ἐριούχῳ ἢ χρυσοῖς ἢ ἀργυροῖς ποικίλμασι, καὶ φέρουσα χρυσᾶ ἐν τῇ κεφαλῇ κοσμήματα, ὡς ἔλεγε τὸ διάταγμα, οὗ τινος αἱ ἀπαγορεύσεις ἀναμφιβόλως δὲν ἐφηρμόζονσο εἰς τὴν κυρίαν ἢ τὴν κόρην αὐτήν, ἥτις παρουσιάζετο οὕτως εἰς τὸ κοινὸν, φέρουσα *κύφωνα* ἢ περιδέραιον καὶ ψέλλια ἐσμιλωμένα.

— Πρὸς Θεοῦ, Ἄννα, τί κάμνεις ἐδῶ; Τῇ εἶπεν ὁ Ἴβες Δε-Κουρσῶν, ὅστις τὴν ἐπλησίασεν, ἵνα μὴ ἀκουσθῇ.

— Ἦλθον νὰ μάθω τί γίνεσαι, ἐπανέλαβεν ἡ νέα περίφοβος, καὶ διατί δὲν ἐπιστρέφεις εἰς τὸν οἶκον.

— Καὶ τί νομίζεις, ὅτι ἀπέγινα; μὴν ἀποκρύπτων τὸ πεῖσμα καὶ τὴν ἀνυπομονησίαν του.

— Μὴ λυπῆσαι· εἰπέ μοι λοιπὸν ἐὰν ὁ Κ. Δε-Παρδαιλᾶν ἦναι μεθ' ἡμῶν;

— Ὁ Παρδαιλᾶν! κοιμᾶται ἐν τῷ Λούβρῳ! καὶ δὲν σᾶς προειδοποίησε;

— Ναί! δι' ἐπιστολῆς, ἐπανέλαβεν αὕτη ἐρυθριῶσα: μοὶ ἔλεγεν ἐν τῷ γραμματίῳ τούτῳ, ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Ναβάρρας, φοβούμενος ὅτι δὲν ὑπάρχῃ ἀρκούντως ἀσφαλὴς εἰς τὸ οἴκημά του, διότι ἐφοβοῦντο στάσιν τοῦ ὄχλου, τὸν διέταξε νὰ διέλθῃ τὴν νύκτα ἐν τῷ Λούβρῳ, μετὰ τῶν ἄλλων ἀξιωματικῶν τοῦ οἴκου καὶ τῆς σωματοφυλακῆς τοῦ βασιλέως τῆς Ναβάρρας.

— Τότε διατί ζητεῖς ἀπ' ἐμοῦ πληροφορίας περὶ τοῦ Παρδαιλᾶν;

— Διότι.... διότι ἠπίστουν περὶ τοῦ ἀληθοῦς τῆς διαβεβαιώσεώς του.... ἐφοβούμην μὴ ἐν τῇ πόλει μένῃ μεθ' ὑμῶν πίνων καὶ συμποσιάζων.

— Οὐδὲ παίζω, οὐδὲ συμποσιάζω!.... ἐπανέλαβεν ὁ Κουρσῶν, ὅστις ὑπεκρίθη τὸν ὠργισμένον, ὅπως κρύψῃ τὴν δυσχερῆ θέσιν του. Ἡ πανοῦκλα νὰ φάγῃ τοὺς πολυπράγμονας καὶ τοὺς ἀῤῥαβωνισμένους! Ποῦ πηγαίνεις ἤδη;

— Ἀλλὰ.... δὲν ἦλθε πάλιν ἡ ὥρα τοῦ ὕπνου, μάλιστα ὅταν μέλλῃ τις νὰ διατρέξῃ ἀπόστασιν ἡμισείας λεύγης;

— Τί σὲ παρεκίνησε λοιπὸν νὰ ἔλθῃς ἐδῶ; Ἄφρων εἶναι ἡ μήτηρ σου ἀφήνουσα σὲ νὰ τρέχῃς τὰς ὁδούς..

— Ἡ μήτηρ μου κοιμᾶται καὶ οὐδὲν ὑποπτεύει. Ἔχαιρον πολὺ, προσδοκῶσα τὴν ἔλευσιν τοῦ Δε-Παρδαιλᾶν, καὶ ἀγωνιῶσα περιέμενα αὐτὸν, ἕως τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἡ ἐπιστολή του μὲ ἐστέρησε τῆς τοιαύτης ἐλπίδος. Ἐὰν τοὐλάχιστον ἤρχεσο σὺ νὰ μὲ ἐλθάλῃς τῆς ἀνησυχίας! Τόσην ἔλαβον προσ-

βολὴν ἐκ τῆς λύπης, ὥστε δὲν ἐδυνάμην νὰ κοιμηθῶ. . . . Προσέτι δὲ ἔλεγον καθ' ἅπαν τὸ προάστειον, ὅτι ὁ λαὸς συνεταράσσετο, μακρόθεν δὲ ἡ πόλις ἐφαίνετο καίουσα, ἕνεκα τῶν εἰς τὰ παράθυρα ἀνηρτημένων λυχνιῶν. . . . Ἐπέβην λοιπὸν τοῦ ἵππου μὴν εὐκαιρήσασα οὐδὲ τὸ ἔνδυμα νὰ ἀλλάξω. . . .

— Ἔχεις, μικρή μου, περισσότερον θάρρος, κόρη ὑπάρχουσα, παρὰ τὴν γυναῖκα γέροντος καπιτάνου κοσμογυρισμένου. . . . .

— Ἐξέρχομαι τοῦ οἰκήματος τοῦ ταλαιπώρου ναυάρχου ἡμῶν, ὅπου ἔμαθον, ὅτι ἐδείπνεις ἐδῶ μετὰ καττολίκων. . . .

— Καὶ τί σημαίνει! Θρασεῖαν σὲ εὑρίσκω πολὺ ἀναμιγνυμένην οὕτω προπετῶς εἰς τὰς πράξεις μου.

— Δεκάτη ὥρα ἐσήμανε τὸ ὡρολόγιον τοῦ Ἀνακτόρου, ὅτε διέβαινον τὴν γέφυραν τοῦ Συναλλακτηρίου.

— Δέκα ἢ μεσονύκτιον ὀλίγον φροντίζω· δὲν θέλω κοιμηθῆ εἰμὴ ἅμα ἀνατελλούσης τῆς ἡμέρας.

— Τί; φίλε μου, δὲν θέλεις μὲ συνοδεύσει; ἔλα, ἀνάβα εἰς τὸ ἐφίππιον ἔμπροσθεν ἐμοῦ. . . .

— Ὄχι! μὰ τὸν ἀληθινὸν Θεόν! μόνη θέλεις ἐπιστρέψει, ὡς ἦλθες, καὶ αὔριον θέλεις ἐπιπληχθῆ. ὅπως σοὶ ἀνήκει.

— Ἴσως, φίλε μου, ἔχεις τὰς φρένας σώας; Θεέ μου! πῶς θέλω ἐπιστρέψει;

— Πέτρε, εἶσαι καλῶς ὡπλισμένος; ἠρώτησεν αὐτὸς ξηρῶς τὸν κρατοῦντα τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου φύλακα.

— Ἔχω, αὐθέντα, μάχαιραν, ξίφος καὶ δύω πιστόλια, ἀπεκρίθη ὁ ἱππικόμος, ὅστις ὑπηρέτησα ἄλλοτε εἰς τὸν Καλβινικὸν στρατόν.

— Καὶ γνωρίζεις νὰ τὰ μεταχειρίζησαι καλῶς; ἀναχώρησον ταχέως καὶ ἐφεξῆς μάθε νὰ δείκνυσαι ἧττον εὐμάλακτος εἰς τὰς φαντασιοπληξίας μιᾶς τρελλῆς·

Ψυχρῶς καὶ αὐστηρῶς προφέρων τὰς λέξεις ταύτας ἔστρεψε τὰ νῶτα εἰς τὴν νέαν γυναῖκα, εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἔκλεισε τὴν θύραν. Ἡ ἄγνωστος ἣν βαθέως ἐπλήγωσε ἡ σκληροτροπία αὕτη τοῦ Κουρσῶν, ἔμεινε πρὸς στιγμὴν ἐμβρόντητος καὶ μετέωρος. Ἔβλεπε τὴν θύραν, ἐλπίζουσα νὰ τὴν ἴδῃ ἀνοιγομένην καὶ ἐπίστευεν εἰσέτι, ὅτι δὲν θέλει ἀναχωρήσει μόνη. Ἤκούετο ὁ θόρυβος λυγμῶν τινων καταπνιγομένων· ἀλλ' ἡ θύρα δὲν ἠνοίγετο. Μετὰ παρέλευσιν τριῶν λεπτῶν τῆς ὥρας δυσαρεστηθεῖσα, ὅτι ἐπὶ τοσοῦτον περιέμεινε, ὕψωσε τὴν κεφαλήν, ἀπέμαξε τὰ δάκρυα, ἔρριψεν ἐπὶ τοῦ προσώπου τὴν εἰς τὸ σκοφεῖόν της προσηρτημένην σκέπην καὶ τόσον βιαίως ἔσυρε τὸν χαλινόν, ὥστε παρ' ὀλίγον ἀνετρέπετο ὁ θεράπων ἀπὸ τοῦ ἵππου, ἀρχίσαντος ἤδη νὰ καλπάζῃ. Ἀκούων τὸν ἵππον καλπάζοντα ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου ὁ Κουρσῶν συνεκινήθη καὶ μετεννόησεν, ὅτι προσηνέχθη σκληρῶς, ἀχαρίστως καὶ ἐγωϊστικῶς· ἠθέλησαν νὰ ἀναχαιτίσῃ τὴν ἀναχώρησιν τῆς νέας κόρης, ἥτις σφάλμα ἄλλο δὲν ἔπραξεν ἐνώπιόν του, παρ' ὅτι τὸν διέκοψε τοῦ παίζειν, καὶ προετίθετο νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ, νὰ τὴν φθάσῃ, νὰ μὴ τὴν ἀφήσῃ, ὅτε ἀνεχαιτίσθη καὶ ἀπεσπάσθη τῆς ἰδέας του αὐτῆς δι' ἀπροσδοκήτου ὅλως ἐπιθέσεως.

Ὁ Ἰάκωβος Σαβεραΐ, παραδέρων ἐν τῷ σκότει καὶ μουρμουρίζων, ἅμα συνέτυχε τὴν κνήμην τοῦ Κουρσῶν, ἐδράξατο αὐτῆς βιαίως, καὶ δὲν τὴν ἄφηνε πλέον, μ' ὅσας ἂν κατέβαλε προσπαθείας καὶ μ' ὅσας ἂν ἔκαμνε δεήσεις ὅπως ἀπαλλαγῇ τοῦ σφιγξίματος αὐτοῦ, ὁμοίου τῇ ἀγωνίᾳ πνιγομένου, ἀναρτωμένου εἰς πᾶν ὅ,τι προσιτὸν ὑπάρχει αὐτῷ. Τὰ βήματα τοῦ ἵππου ἀπεμακρύνοντο καὶ ἀδιάκριτός τις ἦχος ἠκούετο, ὅτε ὁ Κουρσῶν ἐννόησεν, ὅτι ἕνεκα τιμῆς ὤφειλε νὰ μὴ ἀναχωρήσῃ. Ὁ Σαβεραΐ τῷ ἀπέτεινεν ἐπιπλήξεις καὶ προκλήσεις, τὰς ὁποίας ἡ παρουσία μαρτύρων τὸν ἠνάγκαζε νὰ ἀκούῃ καὶ νὰ χωνεύῃ, εἰ καὶ ὤφειλε νὰ τὰς ἀναφέρῃ εἰς μόνον τὸν οἶνον καὶ νὰ τὰς συγχωρῇ ἐν τῷ βάθει τῆς ψυχῆς του.

— Θάνατος καὶ ἀνάθεμα! ἐκραύγασεν ὁ Σαβεραΐ, οὗ τινος τὴν φυσικὴν ἀγαθότητα ἠλλοίου τότε ἡ μέθη μόνη Κύριε Οὐγενῶτε, δὲν ἔχῃς καπρίτσια τόσον χειρότερον διὰ σέ, ἀλλὰ μὴν ἀπαιτῆς νὰ μὴν ἔχωμεν ἡμεῖς εἰς τὸ πεῖσμά σου!

— Ποίαν ἑορτὴν ἑορτάζουσιν ἀπόψε ἐν τῷ Λούβρῳ; εἶπεν εἰς τῶν εὐπατριδῶν, ὅσοι ἔμειναν ἐν τῷ ἑστιατωρίῳ. Βλέπετε τοὺς ᾀδοὺχους ἐκείνους, τὰ μικρὰ ἐκεῖνα στίφη τῶν λογχοφόρων καὶ καραβινοφόρων τῆς σωματοφυλακῆς τοῦ βασιλέως κατὰ μῆκος τῆς προκυμαίας; ἐὰν δὲν ἐπεκράτει σιωπὴ τοιαύτην ἤθελον πιστεύσει, ὅτι μάχονται εἰς τι μέρος.

— Κύριε Σαβεραΐ, εἶπε μὲ γλυκὺ ἦθος ὁ Κουρσῶν, ζητῶν νὰ καθησυχάσῃ τὸν ἄλογον θυμὸν τοῦ ἀντιπάλου αὐτοῦ· ἐπαναλαμβάνομεν τὸ παίζειν αὔριον καὶ καθ' ὅλας τὰς ἑπομένας ἡμέρας. Ὑπόχρεως εἰμὶ ὅμως νὰ ἀναχωρήσω, μὴ σοὶ κακοφανῇ. . . .

— Μὰ τὰ παθήματα τοῦ Κυρίου ἐὰν μόνον μὲ φονεύσῃς θέλεις ἀναχωρήσει.

— Θεέ μου! Μαίνεσαι; ἔχεις χρείαν ὕπνου, Κύριε Σαβεραΐ, ὅπως χωνεύσῃς τὸν οἶνον, ὅσον ἐρρόφησας.

— Ἐγὼ, ἐλπίζω, νὰ σὲ φονεύσω, πρὸς τιμωρίαν. ὅτι μοὶ ἐστέρησας τῆς ἑαυτῆς κυρίας μου. . . .

— Τῆς κυρίας σου; ἀπεκρίθη ὑπερηφάνως ὁ Κουρσῶν, ἐκλαβὼν τὴν φράσιν ἐπὶ τὸ σπουδαιότερον.

— Ναί! τῆς Κυρίας μου, τῆς ὡραιοτέρας, τῆς εὐαρεστωτέρας, τῆς ἐντιμοτέρας, τῆς ἀξιολατρεύτου! . . . .

— Περιπαίζεις ἡμᾶς, Κύριέ μου! οὐδὲ κἂν γνωρίζεις αὐτὴν, περὶ ἧς ὁμιλεῖς καὶ κυρίαν σου ἀποκαλεῖς.

— Τὴν γνωρίζω κάλλιον σοῦ!

— Ὁ ἀστεϊσμὸς εἶναι ἀρκετὰ κινδυνώδης καὶ δύναται νὰ φέρῃ εἰς τὴν ἀπώλειαν τὸν ἄνθρωπον. Ἐὰν ὁ Παρδαιλᾶν σὲ ἤκουε. . . .

— Τίς; ὁ Παρδαιλᾶν; ὁ φυσικὸς υἱὸς τοῦ Γκουδρὲν, ὁ λοχαγὸς τοῦ Βεαρναίου συτάγματος τοῦ βασιλέως τῆς Ναβάρρας;

— Εἶσαι μεθυσμένος, Σαβεραΐ, ἄλλως ἤθελες εἶσαι δυσοικονόμητος καὶ χωριάτης ἄνθρωπος.

— Αἷμα! αἷμα! βοήθησόν με ὀλίγον νὰ ἀναβῶ ἐπάνω καὶ σοῦ δεικνύω ποῖος εἶμαι!

Ὁ θόρυβος τῆς συζητήσεως αὐτῆς, μεταπιπτούσης εἰς ὕβρεις καὶ ἀπειλὰς, εἴλκυσεν ἐπὶ τῆς διατεμνούσης τὴν κλίμακα εἰς τὸ μέσον πλατυτέρας βαθμίδος δύω τῶν συνδαιτημόνων, φέροντας φῶς. Ὁ Ἴδες Δε-Κουρσῶν ὠχρὸς ἐξ ὀργῆς, ἔδιδε τὸν βραχίονα του ὡς στήριγμα εἰς τὸν Ἰάκωβον Σαβεραΐ, ὅστις, οὐχ' ἧττον ἐκείνου παρωργισμένος. ἀλλὰ τὸ πρόσωπον πορφυρόχρουν ἔχων καὶ τὰ βλέφαρα ἡμίκλειστα ἐταλαντεύετο ἀνὰ πᾶσαν βαθμίδα καὶ ὁλόκληρος ἔπιπτεν ἑκάστοτε ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ ἐναντίου του

— Διάβολοι! Τεθνεῶτες! Θεοί! ἐπαναλάμβανεν ὁ Σαβεραΐ, οὗτινος ἡ τρέμουσα φωνὴ διεκόπτετο ὑπὸ λυγκός.

— Ἀδελφοί! ἔκραξεν ἀπὸ τοῦ παραθύρου εἷς εὐπατρίδης, ἀποτε νόμενος πρὸς περίπολον λογχοφόρων, διαβαίνουσαν οὐχὶ μακράν· μήπως εἶναι ἡ παραμονὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου καὶ ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς Γρέβης ὑπάρχουσι χαρμόσυνα πυρά;

— Ὄχι, εἶναι παραμονὴ τοῦ ἁγίου Βαρθολομαίου, ἀπεκρίθη ὁ ὁδηγὸς τῶν λογχοφόρων Ὁ βασιλεὺς, ὡς λέγουσι, μέλλει νὰ κυνηγήσῃ τὴν νύκτα καὶ ἐντολὴν ἐλάβαμεν νὰ ἐμποδίσωμεν τὴν συσσώρευσιν τῶν περιέργων.

— Ἰδοὺ τῳόντι, εἶπεν ἕτερος εὐπατρίδης, τὸ πρῶτον κυνήγιον κατὰ τῶν ποντικῶν καὶ τῶν γάτων τῶν Παρισίων!

— Σύντροφοι, κλείσατε τὸ παράθυρον! εἶπε διὰ φωνῆς ἰσχυρᾶς ὁ Ἰάκωβος Σαβεραΐ, ὅστις τῇ βοηθείᾳ τοῦ Κουρσῶν ἐπανῆλθε πλέον εἰς τὸ ἑστιατώριον καὶ ἐνίσχυε τὴν παρουσίαν τοῦ πνεύματός του διὰ νέων μέχρι χείλεος πεπληρωμένων ποτηρίων.

— Φοβεῖσαι μὴ αἱ φιάλαι πετάξωσι; προσέθηκεν εἷς τῶν παρισταμένων. Μᾶλλον οἱ κῦδοι καὶ τὰ φλωρία!

— Ἐστὲ, Κύριοι. μάρτυρες καὶ κριταὶ τῆς πάλης. Προκαλῶ εἰς μονομαχίαν τὸν Κύριον Κουρσῶν!

Τὴν πρόκλησιν ταύτην ὀργίλως ἀπαγγέλων ὁ Ἰάκωβος Σαβεραΐ, μόλις δυνάμενος νὰ κρατηθῇ καὶ αἰσθανόμενος τὰς κνήμας του τρεμούσας, ἔσυρε τὸ ξίφος του, ὅπερ εἷς ἐξ ἐπαγγέλματος μάρτυς ἤνεγκεν αὐτῷ, καὶ ἐτέθη εἰς προφύλαξιν. Ὁ Κουρσῶν ὅμως, μὴ ταραχθεὶς τὸν νοῦν καὶ τὸ αἷμα διὰ τοῦ οἴνου, ἠρνεῖτο νὰ λάβῃ τὸ ξίφος του καὶ νὰ τὸ μεταχειρισθῇ κατὰ τοῦ ἐπιτιθεμένου, ὅνπερ ἡ μέθη ἐκώλυε νὰ ἔχῃ ἐλευθέραν τὴν θέλησιν. Ἐσταύρωσε τὰς χεῖρας καὶ ἀκίνητος ἔμεινε πρὸ τῆς λεπίδος τοῦ Σαβεραΐ, ὅστις τῷ ἐπαρουσίασεν ἐκ τοῦ πλησίον τὴν αἰχμήν. Οἱ συνδαιτημόνες ἐψυθίρισαν, ἀποκαλοῦντες τὸ τοιοῦτον δειλίαν· διότι εὐνοϊκὴν διάθεσιν δὲν εἶχον πρὸς τὸν Κουρσῶν, ὃν ἐγνώριζον Οὐγκενῶτον ὄντα καὶ τὸν ὁποῖον μετὰ κόπου πολλοῦ κατώρθωσεν ὁ λοχαγὸς Δόσς νὰ εἰσάξῃ εἰς τὴν συναναστροφήν των.

— Νὰ ζῇ ὁ Θεός! δὲν εἶσαι, Κύριε, ὄχι, εὐπατρίδη! ἔκραξεν ὁ Σαβεραΐ, ταλαντευόμενος καὶ ζητῶν νὰ στηριχθῇ κατὰ τοῦ τοίχου.

— Αὔριον σοὶ δεικνύω, ἅμα ἀνατελούσης τῆς ἡμέρας, ὅτι εἶμαι εὐπατρίδης καλλίτερος σοῦ! ἐπανέλαβεν ὁ ἄρχων Κουρσῶν, μετανοῶν, ὅτι δὲν ἠκολούθησε τὴν νέαν γυαῖκα· καὶ ἤδη ἠθέλησεν νὰ ἐξέλθῃ, ὅπως τὴν συναντήσῃ ἐὰν ὑπῆρχε δυνατόν.

— Στῆθι! συνεταῖρε, εἶπεν εἷς εὐπατρίδης φράττων αὐτῷ τὴν διάβασιν. Θέλετε ἱκανοποιήσει πρότερον τὸν παρ' ἡμῶν ὑβρισθέντα. Εἰς προφύλαξιν, Κύριε!

— Εἰς προφύλαξιν, Οὐγκενῶτε! προέθηκεν ἕτερος, ὅνπερ ἡ ὄψις τῶν ξιφῶν ἠρέθησεν πρὸς διαπληκτισμόν.

— Θάρρει, Σαβεραΐ, ἀνέκραξεν τρίτος. Αἱμάτωσον, αἱμάτωσον τὸν ἅγιον μας! εὐσεβὲς τὸ ἔργον!

— Μὰ τὰ κέρατα τοῦ διαβόλου, Κύριε τοῦ Οὐγκενοτισμοῦ, ἔλεγεν τέταρτος, διαπληκτίζεσθε πρὸς ξίφος ἐπίφοβον!

— Ἔχεις τὸν νοῦν σου Κύριε Σαβεραΐ; εἶπε γλυκῶς ὁ Ἴδες Δε-Κουρσῶν, ἀπαξιῶν νὰ παλαίσῃ πρὸς ἄνδρα μεθυσμένον καὶ μὴ βλέπων ἄλλως ἀφορμὴν μονομαχίας πρὸς αὐτόν. Καλὴ ἑσπέρα καὶ ἐς τὴν αὔριον.

— Ὄχι· καὶ ἂς μὴ σὲ ἀφήσωμεν. εἶπον· οἱ μάρτυρες, κρατοῦντες αὐτόν. Ἐνόσῳ δὲν ἀναθεωρήσῃς τὴν ὑπόθεσιν δὲν ἐξέρχεσαι ἐντεῦθεν

— Δὲν ἔχω τί μετὰ τοῦ Κ. Σαβεραΐ, ἀπεκρίθη ἀνυπόμονος, ἀλλὰ δύναμαι νὰ ἔχω, ἐὰν ἐπιμένητε.

— Τί; ἄξιον γέλωτος τῳόντι! ὑπέλαβεν ὁ Σαβεραΐ, παρουσιάζων αὐτῷ πάντοτε τὴν αἰχμὴν τοῦ ξίφους. Καὶ ἀρνεῖσαι τὴν ὕβριν, ἣν μοὶ ἀπεύθυνας; ἐπίστευον, ὅτι οἱ Οὐγκενῶτοι δὲν ἐννόουν νὰ ψεύδωνται. . .

— Νὰ ψεύδωνται! διέκοψεν εἰπὼν ὁ ἄρχων Κουρσῶν, ὠχριάσας καὶ τρέμων λαβὼν τὸ ξίφος, ὅπερ τῷ παρουσιάζον.

— Εἰς φυλακὴν, ἀνδρεῖοί μου! ἀνέκραξαν συγκεχυμένως οἱ παριστάμενοι πληροῦντες τὰ ποτήρια καὶ ὑψοῦντες προπόσεις ὑπὲρ τῆς νίκης τοῦ καττολίκου ἀθλητοῦ. Σαβεραΐ, χῦσον αὐτὸ τὸ κακὸν αἷμα! χάραξον ἐπὶ τοῦ κολοβίου του *Λαβωματιᾶς!*

Ὁ Ἰάκωβος Σαβεραΐ τὴν μεγίστην εἶχε διάθεσιν ὅπως ὠθήσῃ τὴν ἀνόητον διαφορὰν αὐτοῦ μέχρι τῶν ἐσχάτων, αἱ δὲ κραυγαὶ καὶ αἱ ἐνθαρρύνσεις τῶν φίλων του κατώρθωσαν νὰ τὸν ἐξάψωσι καὶ ὠρκίσθη ἤδη ὅπως διὰ τοῦ αἵματος ἀποπλύνῃ τὰς κατὰ τοῦ Κουρσῶν αἰτιάσεις του· διότι ἦτο πεπεισμένος, ὅτι αὐτὸς ἀπεπειράθη νὰ τῷ ἁρπάσῃ κατάκτησιν ἀσφαλῆ καὶ ὅτι μάλιστα μετεχειρίσθη τὴν βίαν, ὅπως τὸν χωρίσῃ τῆς γυναικὸς ἐκείνης, τῆς ὁποίας ἐδυσχέρανε νὰ ἀπαγγείλῃ τὸ ὄνομα. Ὁ Ἴδες Κουρσῶν κατήντησε τέλος εἰς παραφορὰν ἀκουσίαν καὶ ἐπεδύμει νὰ τιμωρήσῃ τὸν ἀντίπαλον, ὅνπερ τῷ ἀντέλεγον δι' ἐπανειλημμένων προκλήσεων καὶ ὕβρεων· ἄλλως δὲν ἐπείθετο, ὅτι ὁ Ἰάκωβος Σαβεραΐ ἐδύνατο νὰ εὕρῃ ἐν τῇ τεθερμασμένῃ ὑπὸ οἴνου φαντασίᾳ αὐτοῦ ὁλόκληρον ἱστορίαν, κατὰ θέλησιν χαλκευθεῖσαν καὶ ἀναφερομένην εἰς ἰδιοτροπίαν δι' ὅλως ἄγνωστον πρόσωπον· καὶ τὸ τοιοῦτον αἴσθημα οὐδὲν ἔφερεν ἐν ἑαυτῷ τὸ ἀδύ-

νατον ἢ ἀπίθανον καὶ πρὸς ἀπόδειξιν μάλιστα τῆς πραγματικῆς αὐτοῦ ὑπάρξεως καθίστα τοῦτο ἐκεῖνος ἀφορμὴν καὶ ἀντικείμενον μονομαχίας. Ὁ Κουρσῶν ἔκρινεν ἑαυτὸν δικαιούμενον πλέον νὰ διεκδικήσῃ τὴν τιμήν του κατὰ ῥαδιουργίας, ἣν ἀπέκρυψαν αὐτῷ καὶ ἥτις προέδιδε τὴν διαγωγὴν τῆς γυναικὸς ἐκείνης κατὰ τὴν προκεχωρημένην αὐτὴν ὥραν τῆς νυκτός. Τὸ πνεῦμα τρέχει τόσον ταχέως ἀπὸ συμπεράσματος εἰς συμπέρασμα, ὥστε ὁ Κουρσῶν ἐχάρη, ὅτι διὰ τῆς παρουσίας του ἐκώλυσε συνέντευξιν προσχεδιασθεῖσαν, ἐξήγησε δὲ τότε τὴν μανίαν τοῦ Σαβεραῖ καὶ ἐδικαίωσε τὴν ἐδικήν του, τὴν ὁποίαν ἀρκούντως ἤδη ἐξῆψαν οἱ προσβλητικοὶ καὶ ὑβριστικοὶ ἀστεϊσμοὶ τῶν συνδαιτημόνων. Ἀλλ' ἡ καταφρόνησις καὶ ἡ ὀργή του δὲν ἐκράτησαν ἐπὶ πολὺν χρόνον, ἐνόσῳ ἐθεώρει τὴν κωμικὴν ὅλως ἀγωνίαν τοῦ Σαβεραῖ, ὅπως φυλάξῃ τὴν ἰσορροπίαν καὶ μὴ πέσῃ κατὰ τοῦ ἐδάφους κοιμώμενος. Ἐνδομύχως ἀπεφάσισε νὰ μὴ καταχρασθῇ τῆς ἀπολέμου καταστάσεως τοῦ ἀντιπάλου του καὶ ἔλαβεν ἁπλῶς ἀμυντικὴν θέσιν.

— Κύριοι, εἶπεν, ὅτε τὰ ξίφη ἐσταυρώθησαν, προσέξατε μὴ πληγωθῇ πίπτων.

Ὁ ἀστεϊσμὸς οὗτος προὐκάλεσε τὸν ψιθυρισμὸν τῶν μαρτύρων καὶ ἐδιπλασίασε τὴν ὀργὴν τοῦ Ἰακώβου Σαβεραῖ, ὅστις ὥρμησε κατὰ τοῦ ἀντιπάλου του διὰ τοσαύτης βίας καὶ αὐθαδείας, ὥστε παρ' ὀλίγον νὰ τὸν διαπεράσῃ κτυπώμενος καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος· ἀλλ' ὁ Κουρσῶν ἔσχε καιρὸν ὅπως ἀνυψώσῃ τὸ ξίφος, ὅπερ ἔβλεπε εὐθὺ κατὰ τοῦ στήθους του διευθυνόμενον, καὶ τὸ κτύπημα, πρὸς τὸ ἄνω μέρος τοῦ βραχίονος τρεπόμενον, διῆλθε τῆς σαρκός, μὴ ἐγγίσαν οὐδὲ τὸ ὀστοῦν οὐδὲ τὴν ἀρτηρίαν· προῆλθε μόνον μεγάλον τι σχῖσμα, ἀφ' οὗ τὸ αἷμα ἀνεπήδησε μέχρι τοῦ προσώπου τοῦ Σαβεραῖ, ὅστις παρήτησε τὸ ξίφος, διὰ κινήματος φρίκης, καὶ, ἐξηντλημένος ὅλως, ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν φίλων του. Οὐδεὶς ἔσπευσεν εἰς βοήθειαν τοῦ πληγωθέντος, ὅστις διὰ τῆς χειρός του ἐσταμάτησε τὸ αἷμα καὶ ὑπῆρχεν ἧττον τοῦ ἀντιπάλου του συγκεκινημένος διὰ τὴν πληγήν του.

— Ἀ! Κύριε Κουρσῶν! ἀνέκραξεν ὁ Σαβεραῖ, οὗ τινος ἡ τύψις τοῦ συνειδότος ἀορίστως πως ἐξύπνισεν ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς μέθης του.

— Δὲν ἀποθνήσκει βεβαίως αὐτὸς ὁ ἄθεος Οὐγκενῶτος! ὑπετονθόρυσεν εἷς τῶν ὠθησάντων εἰς τὴν ἀπαίσιον αὐτὴν πάλην.

— Ἱκανοποιήθητε καὶ εὐχαριστήθητε, Κύριε Σαβεραῖ; ἠρώτησεν εἷς ἧττον μανιώδης κατὰ τῶν Διαμαρτυρομένων.

— Συγχώρησόν μοι, Κύριε Κουρσῶν! εἶπεν ὁ Ἰάκωβος Σαβεραῖ, ἀνακαλῶν ὅλας του τὰς δυνάμεις ὅπως σηκωθῇ καὶ πλησιάσῃ τὸν πληγωθέντα.

— Μὴ λυπῆσαι δι' ὅ,τι ἔπραξας, Κύριε, ἀπεκρίθη ἄνευ πικρίας ὁ Βρετανὸς εὐπατρίδης. Ἡμέραν τινὰ θέλω σοὶ ἀνταποδώσει τὰ ἴσα καὶ τότε ἐσόμεθα ἀγαθοὶ φίλοι καὶ ἐζωφλημένοι.

— Τὸ αἷμα ῥέει ἀπὸ τῆς πληγῆς σου, πτωχέ μου Κουρσῶν!... Ἀναχωρῶ ὅπως ζητήσω χειροῦργον...

— Κάλλιον νὰ ὑπάγω μόνος μου. Ἐπιστρέφω ἀκριβῶς εἰς τὴν ὁδὸν Βέθιζ, παρὰ τῷ ἄρχοντι ναυάρχῳ, παρ' ᾧ θέλει διέλθει τὴν νύκτα αὐτὴν ὁ Ἀμβρόσιος Παρέ, ὅστις θέλει μοὶ δέσει τὴν ἀμυχὴν αὐτὴν καὶ ἐλπίζω, ὅτι δὲν θέλω κοιμηθῇ κακῶς.

— Ἐγὼ θέλω δέσει τὴν πληγήν σου, εἶπεν ὁ Σαβεραῖ, παρασκευάζων τὸ χειρόμακτρόν του, καὶ στρέφων αὐτὸ περὶ τὸν βραχίονα τοῦ Ὕβες Δε-Κουρσῶν, ὅπως σταματήσῃ τὴν αἱμορραγίαν. Μὰ τὸν ζῶντα Θεὸν ἐπεθύμουν αὐτὴν τὴν πληγὴν νὰ τὴν ἐλάμβανον εἰς τὴν κοιλίαν! Δὲν μοὶ δίδετε συγχώρησιν;

— Σὲ συγχωρῶ ἀπὸ καρδίας, αἱρέτω πᾶσα ἔρις! ἀλλ' ἀληθεύει, ὅτι ἡ γυνὴ ἐκείνη σοὶ ἀνήκει;

— Εἰς ἐμέ; Καὶ πόθεν, ὅτε αὐτή, ὡς νομίζω, εἶναι ἐδική σου; Ἐὰν αὕτη ὑπῆρχεν εἰς ἐμὲ ἀφωσιωμένη, ὦ! τότε οὐδὲ τὸ παίζειν οὐδὲ τὸ πίνειν ἠγάπων!

— Σὺ, κουμπάρε μου, παρατόπως διέκοψας τὸ παιγνίδιον.

— Σὺ μᾶλλον, σύρων ἐνταῦθα τὴν ὡραίαν αὐτὴν Κυρίαν, τὴν αἰτίαν ὅλου τοῦ κακοῦ.

— Τὸ κακὸν δὲν εἶναι μέγα, καὶ δὲν αἰσθάνομαι πόνον ἐκ τῆς πληγῆς, ὥστε νὰ ἐμποδισθῶ τοῦ παίζειν.

— Νὰ παίξωμεν! ὦ! ἀδύνατον... ὁ ἴδιος θέλω σὲ ὁδηγήσῃ εἰς τὸν Ἀμβρόσιον Παρέ.

— Σὲ εὐχαριστῶ, ἀλλὰ ἡ περίστασις δὲν εἶναι κατεπείγουσα· δυνάμεθα εἰσέτι νὰ παίξωμεν μερικὰ παιγνίδια κύβων.

— Ἔστω! ἂς γένῃ ἡ ἐπιθυμία σου· καὶ ὁ Θεὸς ἂς σοὶ δώσῃ δεξιωτέραν τύχην!

— Ναί· ἀλλὰ νὰ παίξωμεν μεγαλήτερα ποσά.

— Παίζω εἰς ἓν καὶ μόνον κτύπημα ὅσα ἐκέρδισα καθ' ἅπασαν τὴν ἑσπέραν. Δώδεκα!

— Τέσσαρα! ὑπὲρ ὑμῶν οἱ κύβοι! ὑπολόγισον πόσα σοὶ χρεωστῶ καὶ διπλασιάσωμεν τὴν καταβολήν.

— Πρὸ στιγμῆς ἀπωλέσατε χίλια χλωρία· ἀριθμήσατε μόνος.

— Ἀσήμαντον· παίζω ἤδη τρισχίλια φλωρία.

— Τρισχίλια φλωρία! Δὲν ἔχω τόσα, καὶ μὴ δυσαρεστηθῆτε, καὶ ἐὰν τὰ χάσω....

— Ἔστω! δὲν ἔχεις τὸν λόγον σου, ὡς ἐγὼ τὸν ἐδικόν μου; Τρισχίλια φλωρία ἐπὶ τῶν κύβων τούτων. Ἕνδεκα!

— Καὶ ἐγὼ δώδεκα! Αἰσχύνομαι διὰ τὴν ἐπιμονὴν αὐτὴν τῆς τύχης καὶ δὲν θέλω πλέον τὰ χρήματά σου.

— Ἤθελον ἀποδειχθῆ κάκιστος παίκτης ἀποθαρρυνόμενος ἤδη. Πεντακισχίλια φλωρία τώρα!

— Πεντακισχίλια φλωρία, φίλε μου! Θέλεις νὰ τὰ κλέψω ἀπὸ τὸν Θεὸν ἢ ἀπὸ τὸν διάβολον; Καὶ ἡ πληγή σου;

— Ἀδιαφορῶ· σὺ τὴν ἔδεσας θαυμασίως καὶ τὸ χειρόμακτρόν σας ἀξίζει ἀντὶ ὁλοκλήρου χειρουργικῆς οἰκονομίας.... Παίζομεν ἤδη πεντακισχίλια φλωρία.... Μὴ κοιμᾶσαι, Κύριε Σαβεραῖ.

— Ὄχι! κάλλιον νὰ ἀποθάνω! Θέλω πίω μόνον ὅσον ἀπομένει ἐν τῇ φιάλῃ.... Τί ἀπέγινε μὲ τὰ πεντακισχίλια φλωρία;

— Τὰ ἐκέρδισας καθὼς ἐκέρδισας καὶ τὰ ἄλλα. Παραίτησόν με πλέον! ἔχω ἀτυχῆ τὴν χεῖρα!

Οἱ συνδαιτημόνες, βλέποντες τὴν σύμπνοιαν, ἥτις ἀπεκατέστη ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύω ἀντιπάλων, ὑπὲρ ἑνὸς τῶν ὁποίων ἐκηρύχθησαν τόσον πασιφανῶς, εἰσῆλθον εἰς τὴν γείτονα αἴθουσαν καὶ συνεστρέφθησαν τίνι τρόπῳ νὰ ταπεινώσωσι τὴν ὑπερηφάνειαν τοῦ Οὐγκενώτου αὐτοῦ· ἀλλ' ὅλοι ἐπὶ τοσοῦτον ἔπιον, ὥστε δὲν ὑπῆρχον κύριοι οὐδὲ τῶν λόγων οὐδὲ τῶν πράξεών των. Ὁ λοχαγὸς Λόσς δὲν ἦτον ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὅπως καταστήσῃ σεβαστὸν τὸν παρ' αὐτῷ ξενιζόμενον, καὶ τὰ μίσους ὄζοντα αἰσθήματα, ὅσα ὁ λοχαγὸς Σαλαβῶζ ἐξέφρασε δραστηρίως κατὰ παντὸς ἀνήκοντος εἰς τὴν μετερρυθμισμένην ἐκκλησίαν, ἀπὸ μακροῦ χρόνου ὑπετρέφοντο ἐν ταῖς καρδίαις τῶν καττολίκων. Ὡμίλησαν περὶ τῶν τελευταίων συμβάντων, ἤτοι τοῦ γάμου τοῦ βασιλέως τῆς Ναβάρρας καὶ τῆς Μαργαρίτης τῆς Βαλοᾶ, τῆς ἀποπείρας τοῦ Μωρὲ ἐρ κατὰ τοῦ Κολινῦ, τῆς ἀποχωρήσεως τῶν Γκουίζων, ἐξωσθέντων τῆς Αὐλῆς, τῶν μυστικῶν συστάσεων καὶ συνωμοσιῶν τῆς τῶν Διαμαρτυρομένων μερίδος κατὰ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ βασιλείου. Ὁ οἶνος, ὃν κατέπινον ἤδη ἀνὰ ποτήρια, ἐθέρμανεν ἐπὶ μᾶλλον τὰ πνεύματα καὶ ἀπεφάσισαν ν' ἀποπέμψωσι περιφρονητικῶς τὸν Ὕβες Δε-Κουρσῶν καὶ νὰ τὸν κακομεταχειρισθῶσι μάλιστα, ἐὰν ἑτοίμα τυχὸν νὰ ἀντισταθῇ καὶ νὰ προτείνῃ στῆθος κατὰ τῶν ἐπιτιθεμένων. Τοῦ σχεδίου δεκτοῦ γενομένου, ἅμα προταθέντος, ὥρμησαν εἰς τὴν αἴθουσαν ἅπαντες, ὅπου οἱ δύω παῖκται ἐμάχοντο. Ὁ Ὕβες Δε-Κουρσῶν ἀπώλεσεν ἐπὶ λόγῳ ἑβδομήκοντα χιλιάδας φράγκων.

— Βρωμᾶται ὁ Οὐγκενῶτος! εἶπεν εἷς τῶν πλέον μεθυσμένων καὶ φανατικωτάτων τῆς συμμορίας.

— Κύριε Οὐγκενῶτε, παρακαλεῖσθε νὰ ἐκκενώσητε ὅσον τάχιστα τοὺς τόπους τούτους! προσέθηκεν ὁ ἐρεθίσας τὴν συνωμοσίαν.

— Ἐὰν μετ' ὀλίγον δὲν ἐξέλθητε διὰ τῆς θύρας, προσέθηκεν ἕτερος, κινδυνεύετε νὰ ἐξέλθητε διὰ τοῦ παραθύρου.

— Ἀναμνήσθητι, εἶπε τέταρτος ἄλλος, ὅτι ἀπὸ τῆς γείτονος οἰκίας, ὁ Κ. Μωρεβὲρ, ἄξιος καὶ ἔντιμος εὐπατρίδης, ἔστειλε σφαῖραν καραβίνας κατὰ τοῦ ἀθλίου καὶ ἐπικαταράτου ναυάρχου.

— Τί τρέχει; ἀνέκραξεν ὁ Κουρσῶν, ἐγειρόμενος ἠγανακτησμένος καὶ θέτων τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ξίφους.

— Ποῖοι εἶναι οἱ δυσεβεῖς οὗτοι; ἐφώνησεν ὁ Ἰάκωβος Σαβεραῖ τασσόμενος πρὸς τὸ μέρος τοῦ Καλβινιστοῦ καὶ σύρων ἐπίσης τὸ ξίφος.

— Κύριοι! ἐάν τις ἐξ ὑμῶν ἔχῃ παράπονα κατ' ἐμοῦ αὔριον τὸν περιμένω εἰς τὰς τάφρους τοῦ Πρεωκλέρα.

— Καὶ αὐτὸς ὁ κύριος τίς ἂς φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ καὶ δεύτερον, διότι εἰμὶ ὁ δεύτερος τοῦ Κυρίου Κουρσῶν.

— Καὶ λοιπὸν, Σαβεραῖ, προτίθεσαι νὰ ἀποστατήσῃς καὶ νὰ γίνῃς καλβινιστής; εἶπεν εἷς τῶν μεθύσων.

— Ἐσμὲν ἐνταῦθα δεκαὲξ καττόλικοι· ἂς εὑρεθῶσιν ἰσάριθμοι Οὐγκενῶτοι.

— Μὰ τὸν Θεόν! Θέλετε μὲ ἰδεῖ συντασσόμενον τοῖς Οὐγκενώτοις αὐτοῖς, ἀπεκρίθη ὁ Σαβεραῖ, τοῦ ὁποίου ἡ μέθη καὶ ὁ ὕπνος διεσκεδάσθησαν πρὸς στιγμὴν ὑπὸ εὐγενοῦς καὶ μεγαλόφρονος ἀγανακτήσεως. Ἐλθὲ, Κύριε Κουρσῶν· μὴ μένωμεν περαιτέρω ἐν τῷ σπηλαίῳ τῶν ἀγρίων θηρίων.

— Μοὶ ἐκερδίσατε ἑβδομήκοντα χιλιάδες φράγκα, τῷ εἶπεν ὁ Ὕβες, ὃν κατέστησε λίαν τεθλιμμένον ἡ ἀπώλεια αὕτη. Αὔριον τὰ ἔχεις, Κύριε Σαβεραῖ, καὶ ἐφεξῆς ἐσόμεθα σύνοπλοι, ὅπως σήμερον ὑπάρχω πύνοπλος τῷ Παρδαιλᾶν.

— Πηγαίνετε, *λουφετοίδες* τῆς Γενεύης! ἐφώνησεν ὁ αὐθαδέστερος τῶν καττολίκων εὐπατρίδων.

— Τοῦ πρώτου, ὅστις ἀποτολμήσῃ νὰ ὑβρίσῃ τὸν ξένον τοῦ λοχαγοῦ Λόσς, ὑπέλαβεν ὁ Σαβεραῖ, ἀπειλητικῇ τῇ φωνῇ, θέλω καταξεσχίσει τὸν ἰμάντα διὰ τοῦ ξίφους καὶ τοῦ ἐγχειριδίου!

— Ἐς αὔριον, Κύριοι! προσέθηκεν ὁ Ὕβες-Δε-Κουρσῶν. Ἅμα ἠχούσῃς τῆς μεσημβρίας θέλομεν συναντηθῆ ἐν τῷ Πρεωκλέρα καὶ ὁ Κύριος ἔσεται βοηθὸς τῶν ἀγαθῶν κατὰ τῶν κακῶν!

Ὁ Κουρσῶν ἔδωκεν εἰς τὸν Ἰάκωβον Σαβεραῖ ὅσον ἐπὶ τῆς τραπέζης συνήθροισε χρυσὸν καὶ περιέβαλεν τὸν τράχηλον αὐτοῦ τὴν χρυσῆν ἅλυσσιν, ἣν ἀφ' ἑαυτοῦ ἐξέβαλε, καὶ ἑπομένως τὸν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ βραχίονος διὰ νὰ τὸν ὑποστηρίξῃ καὶ τὸν βοηθήσῃ ὅπως ὁδεύσῃ βραδεῖ καὶ βεβαρυμένῳ βήματι. Οὕτω, χωρὶς ἐνοχλήσεως ἢ ἐπιτηρήσεως, ἐξῆλθον ὁμοῦ τῆς οἰκίας.

— Σύνοπλοι! Συστρατιῶται! ἀνέκραξαν καὶ οἱ δύο ἐναγκαλιζόμενοι ἀλλήλους, ἀφοῦ ἔθηκαν τὸ ξίφος εἰς τὴν θήκην καὶ εὑρίσκοντο ἤδη ἐν τῇ ὁδῷ. Ναί! σύνοπλοι καὶ ἐν ζωῇ καὶ ἐν θανάτῳ!

— Μὴ πορεύησθε ἀνοικτοί, κομψοὶ σύνοπλοι! τοῖς ἐφώνησαν ἄνωθεν· φόβος ὑπάρχει μὴν ἁρπάξητε συνάγχην ἢ πλευρίτιδα, εἰ καὶ ἡ νὺξ ἔσεται ἀρκούντως θερμή.

Συγχρόνως τοῖς ἔρριψαν καὶ τοὺς πίλους των, οὓς ἐλησμόνησαν, σπεύδοντες νὰ φύγωσι. Οὗτοι δὲ τοὺς ἔλαβον, ἀπευθύνοντες ὕβρεις πρὸς τοὺς ἐργάτας τοσοῦτον αὐθάδους ἀποχαιρετισμοῦ. Τὸ παράθυρον ἐκλείσθη καὶ μόνος ὁ γέλως ἀπεκρίνετο εἰς τὰς ἀρὰς αὐτῶν. Ἀπεμακρύνθησαν δὲ χωρὶς νὰ διακρίνωσιν, ὅτι ἀκουσίως ἤλλαξαν τοὺς πίλους των· οὕτω ὁ μὲν πῖλος τοῦ Κουρσῶν, φέρων τὸν μαργαρίτειον δεσμὸν καὶ τὰς χρυσᾶς λωρίδας, ἦτον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἰακώβου Σαβεραῖ ὁ δὲ παλαιὸς καὶ ἐφθαρμένος, πρὸ τοῦ ὁποίου ὁ Σαβεραῖ ἔρραψε λευκὸν σταυρὸν, σύνθημα ὄντα τῶν καττολίκων, ἐκάλυπτε τὴν κεφαλὴν τοῦ Οὐγκενώτου εὐπατρίδου.

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΚΤΥΠΩΜΑΤΩΝ

ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΦΡΑΓΙΔΟΛΙΘΩΝ ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ.

(Συνέχεια. Ἴδε φυλλάδ. ΡΙΗ'.)

—o—

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Παραστάσεις τοῦ ἀνθρωπίνου βίου.

Α. *Ἀτομικαὶ παραστάσεις.*

1) *Ἱστορικαὶ συνθέσεις.*

α) *Ἡρακλεῖδαι.*

330. Οἱ Ἡρακλεῖδαι κληρούμενοι τὴν Πελοπόννησον· ἔμπροσθεν δωρίου κίονος πρὸς δεξιὰν, ἥρως γυμνὸς, φορῶν κράνος κύπτει πρὸς κάλπην· ἀριστερόθεν ἥρως ἔνοπλος πρὸς ἀριστερὰν, φορῶν ἀσπίδα καὶ παραζώνιον· ἐπ. Ζ. τ. δ'. μ. 11. πλ. 8. λίθ. σάρδ. τοῦ Κ. Πρόκεσχ.

β) *Ὀθρυάδης.*

331. Ὁ Ὀθρυάδης καθήμενος κατὰ γῆς πρὸς δεξιὰν, γυμνὸς, φορεῖ κράνος καὶ κρατεῖ ἀσπίδα· στηρίζων δὲ τὸν βραχίονα ἐπὶ τοῦ γόνατος γράφει ἐπὶ περικεφαλαίας (ἐπ. ὕποπτος) τάξ. ς. μ. 9. π. 11 λίθ. λευκός.

2) *Εἰκόνες.*

α) *γνωστῶν.*

332. 1) Κεφαλὴ πιθανῶς Σαπφοῦς πρὸς δεξιὰν, φορούσης πιλίον ἐπὶ τοῦ ἄμπυγος (παράβαλε Βισκ. Α. π. γ'. 4. 5) ἐπ. Δ. τ. γ'. μ. 12. πλ. 10. λίθος σάρδιος· σκαραβαῖος εὑρεθεὶς παρὰ τὴν Σμύρνην.

333. 2) Κεφαλὴ *Σωκράτους* πρὸς δεξιὰν, ἐπ. ς. τάξ. γ'. μ. 11. πλ. 12.

334. Ἡ αὐτὴ παράστασις (ἐπ. ὕποπτος) τάξ. γ'. μ. 17. π. 13.

335. 3) Προτομὴ; *Ἀντισθένους* γενειήτου πρὸς δεξιὰν (παράβαλε Βισκ. Α. π. 22. 1.) ἐπ. Ζ'. τ. δ'. μ. 12 1/2. πλ. 10. λίθ. σμάραγ. (plasma) ἐν Κύπρῳ.

336. 4) Συγκείμεναι κεφαλαὶ (accolées) τῶν τριάρχων πρὸς δεξιὰν· δεξιόθεν πρώτη ἡ τοῦ *Αὐγούστου*, δευτέρα ἡ τοῦ *Μ. Ἀντωνίου* καὶ τρίτη ἡ τοῦ *Λεπίδου*. ἐπ. ς. τ. β'. μ. 22. πλ. 25. μίγμα νέον κυανοῦν ἐξ ἀσχαίου.

337. 5) Κεφαλὴ τοῦ *Ἰουλίου Καίσαρος* δαφνοστεφοῦς πρὸς δεξιὰν, ὄπισθεν ἡ μαντικὴ ῥάβδος (lituus) ἐπ. Ε'. τ. δ'. μ. 12. πλ. 11.

338 6 Κεφαλὴ νεανικὴ; τοῦ *Αὐγούστου*. ἐπ. ς. τάξ. γ'. μ. 8. πλ. 6. λίθ. σάρδ.

339. 7) Κεφαλὴ τοῦ αὐτοκράτορος *Τιβερίου* πρὸς δεξιὰν, δαφνοστεφοῦς μετὰ λημνίσκων. ἐπ. ς. τάξ. ά. μ. 16 πλ. 12. τοῦ Κ. Φιλλέη.

340. 8) Προτομὴ πρὸς δεξιὰν *Ἀγριππίνης* τῆς πρεσβυτέρας τῆς τοῦ Γερμανικοῦ, φορούσης φενάκην, ἥτις κατ' αὐτὴν μόνον τὴν ἐποχὴν ἐπὶ τῶν εἰκόνων ἀπαντᾶται. ἐπ. ς. τ. γ'. μ. 11. π. 9. λ. σάρδιος.

341. 9) Συγκείμεναι κεφαλαὶ, νεανικὴ πρὸς ἀριστερὰν *Κλαυδίου* δαφνοστεφοῦς μετὰ λημνίσκων πρώτη δεξιόθεν, καὶ δευτέρα *Μεσσαλίνης*· ἔμπροσθεν ΟΜΟΝΟΙΑ. ἐπ. ς. τ. δ'. μ. 15. πλ. 14. μίγμα νέον χρυσοειδὲς ἐξ ἀρχαίου.

342. 10) Προτομὴ πρὸς δεξιὰν τοῦ αὐτοκράτορος *Οὐϊτελλίου* δαφνοστεφοῦς μετὰ λημνίσκων. ἐπ. ς. τ. γ'. 22. π. 17. μίγμα νέον ἐξ ἀρχαίου.

343. 11) Κεφαλὴ πρὸς δεξιὰν τοῦ αὐτοκράτορος *Ἀδριανοῦ*, δαφνοστεφοῦς, μετὰ λημνίσκων· ὁ πώγων ἀναφύεται. ἐπ. Ζ. τ. δ'. μ. 13. τ. 11.

344. 12) Προτομὴ πρὸς δεξιὰν τοῦ αὐτοκράτορος *Μάρκου Αὐρηλίου* γενειήτου, ἐπ. Ζ'. τάξ. β'. μ. 15 πλ. 12. λίθ, ἴασπις τρίχρους.

345. Ἡ αὐτὴ παράστασις· ὁ αὐτοκράτωρ εἶναι δαφνοστεφὴς, καὶ πρεσβύτερος, ἐπ. Ζ. τάξ. γ'. μ. 16. πλ. 13.

346. Προτομὴ πρὸς δεξιὰν; τοῦ αὐτοῦ αὐτοκράτορος δαφνοστεφοῦς. ἐπ. Ζ. τ. δ'. μ. 12 τ. 10

347. Τρεῖς προτομαὶ· ἐν τῷ μέσῳ ἡ τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου πρὸς δεξιὰν, δαφνοστεφοῦς, γενειήτου· ἀριστερόθεν ὁ *Κόμμοδος* νέος, δαφνοστεφὴς, πρὸς δεξιὰν· δεξιόθεν προτομὴ γυναικὸς νεανικὴ πρὸς ἀριστερὰν (ἐπ. ὕποπτος) τάξ. γ'. μ. 15. π. 20. λίθ. Ἀχάτης.

348. 13) Προτομὴ τῆς *Ἰουλίας Δόμνας*. ἐπ. Ζ'. τ. γ'. μ. 15. πλ. 13. λίθ. ἴασπις, τοῦ Παναγ. Ἀδαμοπούλου.

349. 14) Κεφαλὴ; *Κλαυδίου τοῦ Γοτθικοῦ* πρὸς δεξιὰν, μὲ διάδημα ἀκτινωτόν· ἐπ. Ζ'. τάξ. ς'. μ. 14. π. 11. (ὕποπτον) λίθ. κυανοῦς (lapis lazzuli.)

350. 15) Κεφαλὴ πρὸς δεξιὰν *Ἰούβα τοῦ Β.* βασιλέως τῆς Μαυρουσίας, φοροῦντος διάδημα (παράβαλε Βισκοντ. Ic. gr. τόμ. Γ. ἔκδοσ. Μεδιολάν.) ἐπ. ς'. τάξ. β'. μ. 14. πλ. 11. σάρδ.

351. 16) Προτομὴ εἰκονικὴ νεανικὴ γυναικὸς πρὸς δεξιὰν· επιγρ. ἀντιστρ. ΜΗΤΡΟ || ΔωΡΑ (Μητροδώρα) ἐπ. Ζ'. τ. γ'. μ. 12 1/2. πλ. 10.

β) *Εἰκόνες ἀγνώστων ἀνδρῶν.*

252. 1) Προτομὴ γέροντος γενειήτου, φιλοσόφου· πέριξ ΘΟ || ΩΝ (Ὀθων)· ἐπ. ς. τ. γ'. μ. 10. πλ. 8. λίθ. σάρδ. εὑρέθη ἐν Κορίνθῳ.

353. 2) Κεφαλὴ γέροντος γενειήτου; φιλοσόφου, φοροῦντος διάδημα, πρὸς ἀριστερὰν. ἐπ. Ε. τ. γ'. μ. 12. πλ. 10. λίθ. σάρδ. τοῦ Π. Ἀδαμοπούλου.

354. 3) Κεφαλὴ γέροντος γενειήτου; φιλοσόφου, φοροῦντος διάδημα πρὸς ἀριστερὰν (ἐπ. ὕποπτος) τάξ. δ'. μ. 16. πλ. 14.

355. 4) Φιλόσοφος γενειήτης, φαλακρὸς, μέγα περιβεβλημένο. ἱμάτιον βαδίζει πρὸς δεξιὰν στηριζόμενος ἐπὶ βακτηρίας. ἐπ. Ζ'. τάξ. ἑ. μ. 12. πλ. 8. λίθ. σάρδ.

356. 5) Κεφαλὴ ἀνδρὸς ἀγενείου, πρὸς δεξιὰν· ἄνωθεν δὲ αὐτῆς ἐν εἴδει κόμης προσωπὶς, ἧς ὁ πώγων σχηματίζει τοὺς πλοκάμους τῆς κεφαλῆς ταύτης ἐχούσης εἰκονικοὺς χαρακτῆρας (; ἐπισήμου τινὸς ὑποκριτοῦ). ἐπ. Δ. τάξ. ϛ'. μ. 14. πλ. 12.

357. 6) Κεφαλὴ ἀνδρὸς νεανικὴ πρὸς δεξιὰν. (ἐπ. ὕποπτος, μάλιστα διὰ τὴν τεχνοτροπίαν καὶ ἀπεργασίαν τοῦ τριχώματος). τάξ. δ. μ. 12. πλ. 10.

358. 7) Παρθικὴ προτομὴ πρὸς δεξιὰν βασιλέως, μὲ τὴν συνήθη διασκευὴν τῆς κόμης, κάτωθεν δύω μεγάλαι πτέρυγες· πέριξ δὲ πελβικὴ (σασσανικὴ ἐπιγραφή. ἐπ. Ζ'. τ. ε'. μ. 13. πλ. 11. λίθ. σάρδ. τοῦ Παναγ. Ἀδαμοπούλου.

γ) *Εἰκόνες ἀγνώστων γυναικῶν.*

359. 8) Κεφαλὴ νεανικὴ γυναικὸς πρὸς δεξιὰν· ἡ κόμη διὰ τοῦ διαδήματος συνηγμένη καταπίπτει ὄπισθεν· ἐπὶ τῆς κορυφῆς τρεῖς μαργαρίται. ἐπ. Ζ'. τάξ. ϛ'. μ. 19. πλ. 14. ἐκ Μήλου.

360. 9) Προτομὴ γυναικὸς πρὸς δεξιὰν, φορούσης φενδόνην εἰς τὴν κεφαλήν. ἐπ. Ζ'. τ. γ'. μ. 10 πλ. 8.

361. 10) Κεφαλὴ γυναικὸς ἐν σχήματι Παλλάδος φορούσης κράνος, πρὸς δεξιὰν. ἐπ. Ζ'. τ. δ. μ. 11. αλ. 8. λίθ. ὑάκινθος.

362. 11) Κεφαλὴ γυναικὸς πρὸς ἀριστερὰν· κακότεχνον. (ἐπ. ὕποπτος) τ. ς'. μ. 13. πλ. 11.

363. 12) Κεφαλὴ γυναικὸς πρὸς δεξιὰν· ὁ ἄμπυξ εἶναι κατὰ κορυφὴν· τὸ διάδημα ἔχει λημνίσκους νέον. τ. ς. μ. 10. πλ. 8.

364. 13) Κεφαλὴ γυναικὸς, πρὸς δεξιὰν· τῶν χρόνων τοῦ Ἰουστινιανοῦ· ἐκατέρωθεν Π. Υ. ἐποχή. θ'. τάξ. ς'. μ. 10. πλ. 9. λιθ. σάρδιος.

365. 14) Προτομὴ γραὸς πρὸς δεξιὰν· τὸ κρήδεμνον παρίσταται ὡς κυλινδρικὸν πιλίον. ἐπ. Ζ. τ. γ'. μ. 18. πλ. 16.

Β. *Γενικαὶ παραστάσεις τοῦ ἀνθρωπίνου βίου.*

1) *Θρησκευτικαὶ ὑποθέσεις.*

α) *Λατρεία ἐν γένει.*

366. Ναΐδιον δίστυλον· ἐκατέρωθεν δένδρον. ἐπ. Β'. τ. ς, μ. 10 πλ. 13. ῥομβοειδὴς λευκὸς λίθος ἐκ Μήλου, τοῦ Κ. Σιάουβερτ.

367. Ἀνὴρ ὄρθιος, γυμνὸς, πρὸς δεξιὰν, ἔμπροσθεν δένδρου οὗ κρατεῖ κλάδον τινα· περὶ δὲ τὴν ῥίζαν κάλαθος ἐν ᾧ ἀμφίβολόν τι σχῆμα· τῇ δεξιᾷ κρατεῖ ῥάβδον εἰσαγων αὐτὴν ἐν τῷ καλάθῳ. ἐπ. Η. τάξ. δ'. μ. 11. 1/2. πλ. 10 1/2.

368. Ἱερεὺς γέρων, γενειήτης, βαρβαρικὴν φορῶν στολὴν, ὄρθιος πρὸς ἀριστερὰν, ἐμπροσθεν εἰδώλου (πρὸς δεξιὰν) ὃ παρίσταται ἐπὶ μεγάλης ἡμισελήνου κάτωθεν δὲ ταύτης ὁ ἥλιος, οὗπερ αἱ ἀκτῖνες ἐκτεινόμεναι περιέχουσι τὴν σελήνην. ἐπ. Η'. τάξ. ζ'. (βαρβαρότεχνον) μ. 20. πλ. 18.

369. Ἔμπροσθεν ἀρχαϊκοῦ εἰδωλίου τῆς Ἀθηνᾶς, πρὸς δεξιὰν, βοὺς ἐπιστρέφουσα τὴν κεφαλὴν καὶ μόσχος θηλάζων· ἀριστερόθεν, ὄπισθεν τοῦ εἰδωλίου, ἥρως ἔνοπλος φορῶν κράνος καὶ κρατῶν ἀσπίδα καὶ δόρυ, πρὸς δεξιὰν· δεξιόθεν δὲ, ὄπισθεν τῆς βοὸς ἕτερος ἥρως γυμνὸς, φορῶν κράνος καὶ κρατῶν ἀμφίβολόν τι σχῆμα· ἄνωθεν δὲ ἐν τῷ μέσῳ κεφαλὴ ἀνδρὸς, ἴσως εἰκονική, πρὸς ἀριστερὰν· κάτωθεν δὲ τῆς κεφαλῆς ἀντιστρόφως ΙΑΩΤΑΣ ἐπ. Ζ'. τάξ. Ε'. μ. 18. πλ. 13. λίθ. ἴασπις ὠχρὸς, τοῦ Κ. Πρόκεσχ.

β) *Ἱκεσία.*

370. Γυνὴ, φοροῦσα στέφανον, ἧς τὸ ἱμάτιον μέχρι τῆς ὀσφύος καταπίπτει, κάθηται ἐπὶ ἕδρας ἧς οἱ πόδες εἰκονίζουσι ποδας αἰγός· στηρίζει τὴν δεξιὰν ἐπ' αὐτῆς καὶ τῇ ἑτέρᾳ κρατεῖ ἱκετηρίαν μετὰ λημνίσκων κεκοσμημένην· ἔμπροσθεν δὲ αὐτῆς ἥρως ὄρθιος, γυμνὸς, φορῶν κράνος καὶ χλαμύδα, στηρίζων τὴν ἀριστερὰν ἐπὶ τῆς λαγόνος καὶ κρατῶν τῇ ἑτέρᾳ δόρυ. ἐπ. Ζ. τ. δ'. μ. 14. πλ. 19. λίθ. σάρδ. τοῦ Κ. Πρόκεσχ.

γ) *Θυσία.*

371. Ἀνὴρ γυμνὸς, πρὸς δεξιὰν, θύων· ἔμπροσθεν αὐτοῦ δένδρον, παρὰ δὲ τὴν ῥίζαν κανοῦν ἐν ᾧ κεφαλὴ κριοῦ· κρατεῖ τῇ δεξιᾷ ῥάβδον ἣν κύπτων εἰσφέρει ἐν τῷ κανῷ ἐπ. Ζ'. τ. γ'. μ. 16. πλ. 14.

372 Ἀνὴρ γυμνὸς, ὄρθιος, πρὸς ἀριστερὰν· ἐχόμενος τῶν κεράτων ἐλάφου ἄγει αὐτὴν εἰς θυσίαν (; τῇ Ἀρτέμιδι) πρὸς βωμὸν παρακείμενον καὶ φλέγοντα. ἐπ. Η'. τ. Ε'. μ. 13. πλ. 11. λίθ. ἴασπις χλωρός.

373. Ἱερεὺς, ὄρθιος, δαφνοστεφὴς, πλατὺ περιβεβλημένος ἱμάτιον, θύων ἐπὶ βωμοῦ, κρατεῖ μεθ' ὑψωμένης τῆς χειρὸς φιάλην, καὶ τῇ ἀριστερᾷ κλάδον ὑπὲρ τὸν φλέγοντα βωμόν. ἐπ. ς. τ. γ'. μ. 11· πλ. 9. λίθ. σάρδ.

374. Ἱερεὺς γενειήτης, ὄρθιος, πρὸς δεξιὰν· ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀνὴρ εὐμήκης, κρατῶν κεφαλὴν κριοῦ καὶ τὴν δεξιὰν πρὸς τὸν ἱερέα ἐκτείνων (θυσία εἰς Ἄρη;) ἐπ. Ζ. τάξ. ς'. μ. 13 πλ. 12.

375. Ἔμπροσθεν φλέγοντος βωμοῦ, νεανίας γυμνὸς τὰ ἔμπροσθεν, ὄρθιος πρὸς ἀριστερὰν· παρ' αὐτῷ Βάκχη, ὄπισθεν βοῦς· ἑτέρωθεν δὲ τοῦ βωμοῦ ἕτερος νεανίας ὄρθιος πρὸς δεξιὰν κρούων λύραν, καὶ ὄπισθεν ἕτερος ἐναγκαλιζόμενος αὐτὸν (θυσία εἰς Βάκχον) ἐπ. τ. τάξ. γ'. μ. 13. πλ. 16.

376. Μαχητὴς ὄρθιος, φορῶν κράνος πρὸς ἀριστερὰν, κρατεῖ ὑψουμένη τῇ χειρὶ τὴν ἱερὰν μάχαιραν ὑπεράνω τοῦ παρακειμένου βωμοῦ· ἔμπροσθεν δὲ γυνὴ ὀρθία, φοροῦσα ἰώνιον χιτῶνα, κλίνουσα πρὸς τὸν βωμὸν καὶ κρατοῦσα ὑπεράνω αὐτοῦ μέρος τοῦ θύματος· ὄπισθεν σχῆμα; γυνικὸς. ἐπ. Ζ'. τ. δ'. μ. 12. πλ. 14.

Βλέπε καὶ Νίκη 256 καὶ Σιληνὸς, 130.

2) *Ἀγωνιστικαὶ ὑποθέσεις.*

α) *Ἀθληταί.*

377. Ἀθλητὴς ὄρθιος, ἀντωπὸς, κρατῶν δίσκον, τῇ δὲ δεξιᾷ ἀνειμένη κλάδον φοίνικος· ὄπισθεν κίων Ἑρμῆς ἐπὶ βάθρου. ἐπ. ς. τάξ. δ'. μ. 19. πλ. 14. λιθ. ἀμέθυστος.

378. Γυνὴ ὀρθία, πρὸς δεξιὰν, κρατοῦσα λήκυθον

προσφέρει κλάδον εἰς ἀθλητὴν παριστάμενον, γυμνὸν. κρατοῦντα τῇ ἀριστερᾷ ἀνειμένῃ στέφανον. ἐπ. Ζ'. τάξ. δ'. μ. 17. πλ. 8. λίθ. σάρδ.

6) *Ξυνωρίδες, τέθριππα.*

379. Ξυνωρὶς πρὸς δεξιὰν, ἧς ὁ ἡνίοχος, κλίνων ἔμπροσθεν καὶ ἐλαύνων τοὺς σπουδῇ θέοντας ἵππους, κρατεῖ μεγάλην μάστιγα ἐπ. Η. τ. ς'. μ. 11. πλ. 14. λίθ. σάρδ.

380. Ἀνὴρ ὄρθιος πρὸς δεξιὰν, κρατῶν ὑπὸ μάλην μάστιγα καὶ ὑψῶν τὴν ἑτέραν κρατεῖ τὰς ἡνίας καὶ ἐλαύνει τέθριππον. ἐπ. Η. τ. ς. μ. 12. πλ. 15. λίθ. ἴασπις χλωρός.

381. Ἡ αὐτὴ παράστασις· ἐπ. Η'. τάξ. ς'. μ. 11. πλ. 15.

γ) *Ἀμφιθέατρον.*

382. Ἐν τῷ μέσῳ, δύω ξιφομάχοι, φοροῦντες πανοπλίαν, ἀντικρὺ ἀλλήλων ἵστανται· ἀριστερόθεν δύω αὐλητὰι καθήμενοι πρὸς δεξιάν· δεξιόθεν δὲ σαλπιγκτὴς σαλπίζων, ὄρθιος, πρὸς ἀριστερὰν· ἑκατέρωθεν δὲ κατὰ τὸ ἄκρον Ἑρμῆς ὀρθοστάτης· πρὸ δὲ τοῦ δεξιόθεν, κάτωθι, ἀγγεῖον, ἐν σχήματι κάλπης· ἄνωθεν τῆς συνθέσεως ὁ ἀγωνοθέτης, καθήμενος ἐν τῷ μέσῳ, πρὸς ἀριστερὰν, καὶ κρατῶν ῥάβδον· ἔμπροσθεν δὲ αὐτοῦ μέγας στέφανος μετὰ λημνίσκων· τὸ ὅλον χωρίζεται διὰ γραμμῆς ἐλλειψοειδοῦς· ἐν δὲ τῷ ὑπὲρ ταύτην χώρῳ φαίνονται διάφοροι θεαταὶ καὶ ἀριστερόθεν μὲν ἀμφίβολόν τι σχῆμα, δεξιόθεν δὲ φαίνεται κλίμαξ (παράστασις ἀμφιθέατρου ζιφομάχων) ἐπ. Ζ'. τ. δ'. μ. 12. πλ. 14. λίθ. σάρδ. τοῦ Π. Ἀδαμοπούλου.

δ) *Λουτρόν.*

383. Ἀνὴρ γυμνὸς, κύπτων πρὸς δεξιὰν καὶ φέρων τὴν χεῖρα εἰς ὑδρίαν. ἐπ. ς'. τάξ. γ'. μ. 13. πλ. 9. λίθ. σαρδώνυξ.

3) *Πολεμικαὶ παραστάσεις.*

384. Μαχητὴς ὄρθιος, βαδίζων πρὸς δεξιὰν, φορῶν κράνος, κρατῶν μάχαιραν, καὶ τῇ ἀριστερᾷ ἀμφίβολόν τι σχῆμα· ἐπ. Η. τ. ζ. μ. 16. π. 13.

385. Ἥρως ἐν σχήματι μάχης, γυμνὸς, φορῶν κράνος μὲ ἵππουριν, κρατῶν μεγάλην ἀσπίδα, ἧς φαίνεται τὸ ὄχανον, πρὸς δεξιάν· ἀρχαϊκῆς αἰγινητικῆς τεχνοτροπίας· ὄπισθεν ΕΦΘΡΑΝΟΣ. (Ἐρόρανος) ἐπ. Β. τάξ. Β'. μ. 28. πδ. 21. λ. ἀχάτης, σκαραβαῖος· τοῦ Παν. Ἀδαμοπούλου.

386. Ἥρως μαχητὴς, ὄρθιος, πρὸς δεξιὰν, κρατῶν τῇ ἀριστερᾷ παραζώνιον ὄρθιον· πρὸ τῶν ποδῶν ἡ ἀσπὶς καὶ ἄνωθεν αὐτῆς κράνος. ἐπ. Η. τ. δ'. μ. 8. π. 6.

387. Μαχητὴς γυμνὸς, βαδίζων πρὸς δεξιὰν καὶ ἐπιστρέφων, κρατῶν ἀσπίδα καὶ τῇ ἑτέρᾳ παραζώνιον. ἐπ. Δ. τάξ. δ'. μ. 13. πλ. 6. τυρρηνικῆς τεχνοτροπίας· λίθ. σαρδώνυξ, σκαραβαῖος, συναπετέλει μετὰ ἑπτὰ ἄλλων τυρρηνικῶν λίθων ψέλλιον.

388. Μαχητὴς γυμνὸς, γονυπετὴς, ἐπιστρέφων πρὸς ἀριστερὰν· κρατεῖ κλάδον καὶ τῇ ἀριστερᾷ μεγάλην ἀσπίδα, κάτωθεν κράνος. ἐπ. Ζ. (ὕποπτον ἢ τοῦλάχιστον παλίγγλυπτον (retouché) τάξ. δ'. μ. 23. π. 17. λίθ. σάρδ.

389. Μαχητὴς γυμνὸς, ὄρθιος, πατῶν τὸν ἕτερον τῶν ποδῶν ἐπὶ βάθρου, στηριζόμενος ἐπὶ λόγχης καὶ ἐρείδων τὸν ἀγκῶνα ἐπὶ τοῦ γόνατος, τὴν δὲ κεφαλὴν ἐπὶ τῆς χειρὸς, ἐν σχήματι σκέψεως· ἔμπροσθεν μεγάλη ἀσπὶς, περὶς δὲ ἀστράγαλος· ἐπ. Δ'. τ. γ'. μ. 12 πλ. 8. Τυρρηνικῆς τεχνοτροπίας, λίθ. σάρδιος, σκαραβαῖος.

390. Ἀνὴρ ὄπισθεν ἵππου βαδίζοντος πρὸς δεξιὰν, βαδίζων ἐπίσης καὶ ὑψῶν τὴν ἀριστερὰν. ἐπ. Η. τ. ζ'. μ. 20. πλ. 22. λίθ. ὄνυξ.

391. Ἱππεὺς πρὸς δεξιὰν, θέοντος μετὰ σπουδῆς τοῦ ἵππου, καὶ κυμαινομένης τῆς χλαμύδος. ἐπ. Η. τάξ. Β'. μ 10. πλ. 12·

392. Δύω ἥρωες πρὸς δεξιὰν, ἔμπροσθεν δὲ ἐπὶ στομίου φρέατος μέγας ψιττικὸς (ἐπ. ὕποπτος) τ. ς'. μ. 15. πλ. 18. λίθ. σάρδιος.

4) *Ἀγροτικαὶ ὑποθέσεις.*

α) *Θηρευτικαὶ ὑποθέσεις.*

393. *Ὀρνιθοθηρία.* Ἐν τῷ μέσῳ δένδρου, ἐφ' οὗ δύω πτηνὰ, δεξιόθεν λαγωὸς ὄρθιος, ἐπιστρέφων, ἀριστερόθεν κύων θηρευτικὸς, διώκων αὐτὸν. ἐπ. Η. τάξ. ς. μ. 13. πλ. 15. λίθ. ἴασπις ἐρυθρός.

394. *Συοθηρία.* Σύμπλεγμα τριῶν κεφαλῶν συμπεφυκυιῶν, ἀριστερόθεν, καὶ κάτωθεν ἀνδρὸς γενειήτου, δεξιόθεν κάπρου (ἐπ. ὕποπτος) τ. Β'. μ. 11. πλ, 12. λίθ. ἴασπις πράσινος μετὰ στιγμάτων ἐρυθρῶν.

395. *Λεοντοθηρία.* Ἀνὴρ βαρβαρικὴν στολὴν περιβεβλημένος, ἱστάμενος πρὸς δεξιὰν καταβάλλει λέοντα ὄρθιον (παράβαλε πρὸς τὰς ἐν Περσεπόλει περσικὰς παραστάσεις) ἐπ· ; Δ. τάξ. ς. (βαρβαρότεχνον) μ. 15· πλ. 10. λίθ. πράσινος, σκαραβαῖος εὑρεθεὶς ἐν Αἰγίνῃ, τοῦ Κ. Φιλλάϋ.

396. Λέων θέων πρὸς δεξιὰν, περὶ αὐτὸν δύο ἔμπροσθεν καὶ δύω πλαγίως θέοντες θηρευτικοὶ κύνες διώκουσιν αὐτόν. ἐπ. Η'. τάξ. ς'. λίθ. ἀχάτης μὲ ἐρυθρὰς κηλίδας, τοῦ Κ. Πρόκεσχ.

β) *Γεωργικαὶ ὑποθέσεις.*

397. Ἀνὴρ ὄρθιος, γυμνός· φορεῖ δορὰν δορκάδος, κρατεῖ τῇ δεξιᾷ ; ζῶον, τῇ δ' ἑτέρᾳ ἀνειμένῃ στάχυας· ὄπισθεν ἄμπελος· ἐπ. Η. τάξ, ς. μ. 11. πλ. 8. λ. πλασμ. σμαράγδ.

γ) *Ποιμενικαὶ ὑποθέσεις.*

398. Αἰπόλος ἱστάμενος πρὸς δεξιὰν καὶ κρατῶν καλαύροπα· πρὸ αὐτοῦ κύων καὶ αἶξ ἀναπηδῶσα πρὸς τὸ παρακείμενον δένδρον· ἐπ. Ζ'. τάξ. δ. μ. 9. πλ. 11. λίθ. σάρδ.

399. Αἰπόλος χαμαὶ καθήμενος, πρὸς δεξιὰν, ἀμέλγει αἶγα· ὄπισθεν αὐτοῦ δένδρον, κάτωθι ἀγγεῖον· ἐπ. Η. τ. ε. μ. 8. πλ. 10. μίγμα χλωρόν.

400. Αἰπόλος καθήμενος ἐπὶ κορμοῦ δένδρου ἀμέλγει αἶγα, πρὸς δεξιάν· πέριξ MEDY || SI (; Μεδούσιος) ἐπ. Η'. τάξ. ς. μ. 10. πλ. 12.

401. Δεξιόθεν, αἰπόλος ὄρθιος, πρὸς ἀριστερὰν, κρατῶν καλαύροπα· ἔμπροσθεν τρεῖς ὑπερκείμεναι σειραὶ αἰγάγρων, ἄνωθεν δύω, ἐν τῇ μέσῳ τριῶν, καὶ κάτωθεν δύω, πρὸς ἀριστερὰν βαδιζόντων· ἡ σύνθεσις αἰγυπτιάζει. ἐπ. ς'. τάξ ς. μ. 10. πλ. 12. λίθος σάρδιος, σκαραβαῖος.

5) *Οἰκιακαὶ ὑποθέσεις.*

402. Δύω ἄνδρες ἀπέναντι ἀλλήλων ἱστάμενοι καὶ δεξιούμενοι· ἐπ. Η. τάξ. Ε', μ. 12 π, 7. λίθ. ὄνυξ.

403 Γυνὴ ὀρθία πρὸς δεξιὰν καὶ ἀνὴρ ὄρθιος ἀπέναντι αὐτῆς, δεξιούμενοι ἀλλήλους· ἐπ. Η. τάξ ε. μ. 13. πλ. 8.

6) *Τεχνικαὶ ὑποθέσεις.*

404. Τορευτὴς, καθήμενος ἐπὶ ἑδράνου, πρὸς δεξιὰν, κρατεῖ σφύραν καὶ γλύφανον· ἔμπροσθεν δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τεχνητοῦ βάθρου μεγάλη κάλπη ἣν τορεύει· ἐπ. ς'. τάξ δ'. μ. 11. πλ. 10. λίθ. ὄνυξ.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.

1) *Παραστάσεις ζώων καὶ φυτῶν.*

α) *Ζῶα.*

405. *Ἀετός.* Κεφαλὴ ἀετοῦ πρὸς δεξιὰν· ἐπ. Ζ' τάξ· δ. μ. 7. π. 9.

406. Κεφαλὴ ἀετοῦ πρὸς δεξιὰν, κρατοῦντος ὄφιν εἰς τὸ ῥάμφος (παράβαλε τὰ νομίσματα τῆς Ἤλιδος) ἐπ. Γ'. τάξ. δ'. μ. 11, πλ. 11. λίθος τερρόχρους, ἐκ Μήλου, τοῦ Κ. Σάουθεφτ.

407. Ἀετὸς ὄρθιος, ἐπιστρέφων πρὸς δεξιὰν, φέρων στέφανον εἰς τὸ ῥάμφος (παράβαλε τὰ ἀλεξανδρινὰ νομίσματα τῶν αὐτοκρατόρων)· ἐπ. Ζ'. τάξ. Ε. μ. 12. πλ. 8. λίθ. σάρδ.

408. α) Ἐμπροσθεν, ἀετὸς ὄρθιος, πατῶν ἐπὶ κεραυνοῦ, ἀνατείνων τὴν κεφαλὴν πρὸς ἀριστερὰν καὶ κρατῶν εἰς τὸ ῥάμφος στέφανον· κάτωθι ἐπιγραφὴ ἀντιστροφ. ΑΥΡΗ ΑΛ || ΙΟΣ (Αὐρήλιος Ἄλφιος) μ. 19. πλ. 14.

β) Ὄπισθεν ἐπιγραφὴ ἀντιστροφ. ΓΕ || ΑΛ ΣΙ || ΟΥΔ || ωΡΟΝ (Γελασίου δῶρον)· ἐπ. Ζ'. τάξ. ε. μ. 16 πλ. 11. λίθ στεατίτης (speckstein). τοῦ Κ. Πρόκεσχ.

409. Ἀετὸς πρὸς δεξιὰν, πατεῖ καὶ σπαράσσει λαγών· ἄνωθεν ἀστὴρ καὶ ἀριστερόθεν στέφανος (εἶναι παράστασις τῶν φερωνύμων ἀστερισμῶν, μὲ μυστικὴν ἔννοιαν, κατὰ τὴν ἐν τῷ οὐρανῷ θέσιν ἑκάστου)· ἐπ. Η'. τ. δ. μ. 11. πλ. 14.

410. *Αἰγαγρος* κατακλινόμενος καὶ ἐπιστρέφων πρὸς ἀριστερὰν. ἐπ. ς. τάξ. ε. μ. 16 1|2. πλ. 17 1|2 Στμ. Βλέπε Νίκη 249.

411. *Αἶξ* βαδίζουσα πρὸς ἀριστερὰν, ἐπ. Β. τάξ. ς'. 12. ἀκανόνιστος κύκλος, ὕελος πράσινος ἐκ Μήλου.

Σημειωτέον ὅτι ὁ χαρακτὴρ τῆς θηριογραφίας, οἷος ἀπαντᾶται ἐπὶ τῶν ἐκ Μήλου καὶ ἄλλων νήσων λίθων, δὲν παριστᾷ φυσικὰς τὰς θέσεις τῶν ζώων, ἀρέσκεται δὲ εἰς τὰς βιαιοτέρας κινήσεις. Ἀνάλογόν τι φαίνεται καὶ ἐπὶ τῆς ἀσιανῆς θηριογραφίας καὶ ἐπὶ τῆς ἐν τῷ Μεσαιῶνι.

412 Αἶξ βαδίζουσα πρὸς δεξιὰν, μὲ εὐθυτενῆ τὸν λαιμόν· τυρρηνικῆς τεχνοτροπίας· ἐπ. ς. τάξ. δ. μ. 8. πλ. 13. λίθ. σαρδώνυξ, σκαραβαῖος. συναπετέλει μετὰ ἑπτὰ ἄλλων τυρρηνικῶν λίθων ψέλλιον.

413. Αἶξ θέουσα πρὸς ἀριστερὰν καὶ προτείνουσα τὴν κεφαλήν· ἐπ. Β. τάξ. 6. μ. 15. πλ. 19. λίθος ἀχάτης.

414. Αἶξ ὀκλάζουσα πρὸς ἀριστερὰν διὰ τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν· πέριξ ἀστράγαλος· ἐπ. Δ'. τάξ. δ'. μ. 10. πλ. 11. Τυρρηνικῆς τεχνοτροπίας· λίθ. σάρδιος, σκαραβαῖος· συναπετέλει μετὰ ἑπτὰ ἄλλων λίθων τυρρηνικῶν ψέλλιον.

415. Αἶξ ἀναπηδῶσα πρὸς κρατῆρα, πρὸς δεξιὰν, καὶ σπεύδουσα νὰ φάγῃ τοὺς ἐξ αὐτοῦ ἐξερχομένους κλάδους· ἐπ. Η. τάξ. ς' μ. 11. πλ. 12. λίθ. σάρδ.

416 Αἶξ ἀναπηδῶσα πρὸς δένδρον πρὸς ἀριστερὰν, πέριξ ΦΑΡ ἀντιστρόφως ἐπ. Η. τάξ. ς'. μ. 12, πλ. 10.

417. *Ἀστακὸς* μεταξὺ δύω στάχυων· ἐπ. ς'. τάξ. γ'. μ. 11, πλ. 13. λίθ. ἴασπις τοῦ Π. Ἀδαμοπούλου.

418. *Ἀπροσδιόριστον·* τετράπουν ἀδιαξεστον πρὸς δεξιὰν· ἄνωθι σφαιροειδής τις ἐξοχὴ καὶ ἔμπροσθεν ἑτέρα ἐπιμήκης (παράβαλε τὰ ἐπὶ γαλλικῶν τινων νομισμάτων ἀπαντώμενα ζῶα) ἐπ. ; Β τάξ. ζ'. (βαρβαρότεχνον) μ. 16. πλ. 16. λίθος λευκόφαιος, ἐκ Μήλου.

419. Ἀπροσδιόριστον, ἀλλὰ μέγα τι θηρίον καὶ τεραστῶδες πρὸς δεξιὰν, μὲ ἀναπεπταμένην οὐράν, ἐνοκλάζον ἐπὶ μεγάλου βάθρου ἐφ' οὗ δύω βούκραναι· ἐπ. Η. τάξ. ζ'. μ. 22. πλ. 22. λίθος κυρτός.

420. Ἀπροσδιόριστον πτηνὸν, πατεῖ πρὸς δεξιὰν ἐπὶ καραβίδος καὶ διὰ τοῦ ῥάμφους πλήττει αὐτήν· ἐπ. Π'. τάξ. ς. μ, 12. πλ. 14. λίθ. σάρδιος κιτρινωπός.

421. *Βοῦς* κεφαλὴ πλαγία πρὸς δεξιὰν, ἐπ. Ζ'. τάξ. δ'. μ. 10. λίθ. ἀχάτ.

422. Μόσχος πρὸς δεξιὰν βαδίζων. ἐπ. Ε'. τάξ. 6'. μ. 13. πλ. 16. ὄνυξ, σκαραβαῖος.

423. Ταῦρος διακερατιζόμενος πρὸς ἀριστερὰν, ἐπ. Γ'. τάξ. 6'. μ. 18. πλ 21. λίθ. λευκαχάτης (calcédoine), μὲ κιτρίνας κηλίδας.

424. Ταῦρος βαδίζων πρὸς δεξιὰν (παράβαλε τὰ νομίσματα τῶν Πλαταιῶν) ἐπ. Δ. τάξ. γ'. μ. 8. πλ. 12

425 Ταῦρος διακερατιζόμενος πρὸς δεξιὰν· ἡ οὐρὰ ἄνω ἐστραμμένη ἐν σχήματι ταυρομαχίας (παράβαλε τὰ νομίσματα τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Θουρίων) ἐπ. Δ'. τάξ. β'. μ. 11. πλ. 13. λίθ. σάρδ.

426. Βοῦς κύπτουσα τὴν κεφαλὴν ἀντωπὸν πρὸς ἀριστερὰν· κάτωθι μόσχος θηλάζων· ἄνωθεν δὲ μικροῖς γράμμασι ΠΑΝΔΕΣΙΜΟΣ (Πανδέσιμος)· πέριξ ἀστράγαλος διὰ στιγμάτων· ἐπ. Β. τάξ. γ'. (ἀρχαϊκὸν) μ. 11. πλ. 15. Σκαραβαῖος ἐκ πρασίνου βασανίτου εὑρεθεὶς ἐν Ἀθήναις, τοῦ Κ. Δ. Λασκαρίδου.

427. Τέσσαρες θῆες γονυπετεῖς, τὰς κεφαλὰς ἐν τῷ μέσῳ καὶ τοὺς πόδας εἰς τὴν περιφέρειαν ἔχοντες τοῦ λίθου κυρτοῦ ὄντος· ἐν τῷ μέσῳ δὲ αἰχμὴ λόγχης, ἐπ.

Η'. τάξ. ς'. μ. 25. πλ. 25. λίθ. Λακεδαιμόνιος (verde antico) τοῦ Παν. Ἀδαμοπούλου.

428. Βοῦς πτερωτὸς, πρὸς δεξιὰν, θηλάζουσα μόσχον πτερωτὸν (τὸ ἐξόγκωμα ὅπερ ὡς πτέρυγες ὑπέλαβον, μήπως ἐμφαίνῃ τοὺς γνωστοὺς ἰνδικοὺς βόας;) ἐπ. Η'. τάξ. ζ'. μ. 11. πλ. 12.

429. *Γρυπὸς* προτομὴ μετὰ χαλινοῦ πρὸς δεξιάν. ἐπ. Η. τάξ. Ζ'. μ. 4 πλ. 4. λίθ. σάρδ.

430. Γρὺψ καθήμενος πρὸς ἀριστερὰν· ἔμπροσθεν ἐπιγραφὴ ΛΥΚΟ. ἐπ. Β. τάξ ὁ (ἀρχαϊκῆς, αἰγηνιτικῆς τεχνοτροπίας) μ. 22. πλ. 18. λιθ. ἀχάτης, σκαραβαῖος.

431. Γρὺψ καθήμενος πρὸς δεξιὰν, ὑψωμένας ἔχων ἀμφοτέρας τὰς πτέρυγας. ἐπ. Ζ'. τάξ. δ. μ. 8. πλ. 9. λίθ. σάρδ.

432. *Δελφὶς* πρὸς δεξιὰν ἐπὶ τῶν κυμάτων ἀνακάμπτων τὴν οὐρὰν, ἄνωθεν τρίαινα· ἐπ. Ε. τ. γ. μ. 10. πλ. 11. λ. σάρδ.

433. Ἄνωθεν δελφὶς πρὸς δεξιὰν, κεφαλὴ παμμεγέθης ἰχθύος πρὸς ἀριστερὰν· ἐπ. Ζ'. τ. δ'. μ. 14. πλ. 17.

434. Δελφὶς περιελισσόμενος εἰς ἄγκυραν· ἄνωθεν θαλάσσιος ὄφις (παράβαλε τὰ νομίσματα τοῦ Τίτου καὶ τοῦ Βεσπασιανοῦ). ἐπ. Ζ. τάξ. δ'. μ. 11. σελ. 8.

435. Δύω δελφῖνες ὁριζοντίως ἐναλλὰξ· ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, ῥόπαλον ἐπ. Β'. τάξ. δ'. μ. 13. πλ. 13. λιθ. ῥομβοειδὴς ἐκ τῆς Μήλου τοῦ Κ. Σάουθερτ, (ἴσως ὁ ἀστερισμὸς οἱ ἰχθῦς).

436. *Δορκὰς* θηλάζουσα, πρὸς ἀριστερὰν. ἐπ. Β'. τ. ς. (ἀρχαῖκ). μ. 11. πλ. 19. λίθος πρασινὸς ἐκ Μήλου, ῥομβοειδὴς, κυρτός.

437. Δορκὰς ὀρθία, πρὸς ἀριστερὰν· ἐπ. Β'. ταξ. Δ'. (ἀρχαῖκ). μ. 15. πλ. 20. λίθος λευκὸς ἐκ Μήλου ῥεμβοειδὴς, κυρτός.

438. Δορκὰς θέουσα, πρὸς ἀριστερὰν. ἐπ. Β'. τ. ς'. (ἀρχαῖκ). μ. 11. πλ. 19. λίθ. τεφρόχρους, ἐκ Μήλου ῥομβοειδὴς, κυρτὸς, τοῦ Κ. Σάουθερτ.

439. Δορκὰς κυρτοῦσα τὸ σῶμα, πρὸς ἀριστερὰν. ὄπισθεν κλάδος. ἐπ. Β'. τάξ. ς. μ. 9. πλ. 20. λίθ. λευκοπράσινος ἐκ Μήλου, ῥομβοειδὴς, κυρτὸς, τοῦ Κ. Σάνθερτ.

440. Δορκὰς βόσκουσα, πρὸς ἀριστερὰν. ἐπ. Ζ'. τάξ. Ε'. μ. 25. πλ. 34.

441. *Ἔλαφος* γονυπετὴς, πρὸς δεξιὰν· κάτωθι ἐξοχὴ σφαιροειδὴς· μεταξὺ τῶν κεράτων κλάδος, καὶ πρὸς τὴν οὐρὰν ἕτερος. ἐπ. Β'. τάξ. ς'. μ. 15. πλ. 16. λίθος μέλας, ἐκ Μήλου, κυρτός.

442. Ἔλαφος πρὸς δεξιὰν, ἐπιστρέφουσα τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν νεβρὸν, ὅστις κάτωθεν θηλάζει· ἡ θέσις ὁμοιάζει μὲ τὴν ἐπὶ τῶν νομισμάτων Ἀπολλωνίας, Δυῤῥαχίου καὶ Καρύστου, ὅπου βοῦς θηλάζει μόσχον. ἐπ. ς'. τάξ. ς'. μ. 19. πλ. 18.

443. *Ἐλέφαντος* κεφαλὴ, πρὸς δεξιάν. ἐπ. Ε'. τ. γ'. μ. 7. πλ. 7. λίθ. ὄνυξ μέλας τοῦ Κ. Πρόκεσχ.

444. *Ἱππόκαμποι* δύω, ἀντιστρόφως ἐναλλὰξ κείμενοι· τρεῖς σφαιροειδεῖς ἐξοχαί. ἐπ. Β'. τάξ. ζ'. (ἀρχαῖκ). μ. 18. πλ. 18. λίθος πρασινόλευκος εὑρεθεὶς ἐν Μήλῳ.

445. Ἱππόκαμπος, πρὸς δεξιάν. ἐπ. Η'. τάξ. ζ'. μ. 11. πλ. 11.

446. Ἱππόκαμπος μὲ κέρατα ἐλάφου, μετὰ μακρᾶς οὐρᾶς, κάτωθεν ἑλισσομένης. ἐπ. Ζ'. τάξ. δ'. μ. 19. πλ. 21.

447. *Ἵππου* προτομὴ, πρὸς δεξιάν. ἐπ. ς', τ. δ'. μ. 11. πλ. 9.

448. Προτομὴ ἵππου, πρὸς δεξιὰν, κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ Παρθενῶνος Φειδιακὴν τεχνοτροπίαν· ἐπ. Δ'. τάξ. γ'. μ. 7. πλ. 5. λίθ. σάρδιος.

449. Δύω προτομαὶ ἵππων, ὄρθιαι· ἐν τῷ μέσῳ ἄμορφόν τι σχῆμα· ἔμπροσθεν σφαιρίδιον· τυῤῥηνικῆς τεχνοτροπίας. ἐπ. Δ. τάξ. ζ'. μ. 10. πλ. 14. λίθος σάρδ. σκαραβαῖος· συναπετέλει ψέλλιον μετὰ ἑπτὰ ἄλλων τυῤῥηνικῶν λίθων.

450. Ἵππος βαδίζων, πρὸς δεξιὰν καὶ φέρων ἐπὶ τῆς χαίτης κλάδον φοίνικος ὡς νικητὴς (ἀγῶνος). ἐπ. Ζ'. τάξ δ'. μ. 10. πλ. 12. λίθ. σάρδ.

451. Τὸ ἔμπροσθεν ἵππου πτερωτοῦ πρὸς δεξιὰν· ὄπισθεν τοῦ κορμοῦ κόσμημα, (παράβαλε τὰ ἐκ Μήλου). ἐπ. Β. τάξ. ζ'. μ. 19. πλ. 19. λίθος κιρτός.

452. *Ἰχθῦς* δύω, πρὸς ἀριστερὰν, ἐν τῷ μέσῳ ὁριζοντία γραμμὴ (; ὁ ἀστερισμός). ἐπ, Η. τάξ. ζ'. μ. 9. πλ. 10.

453. *Κάνθαρος* ὄρθιος, ἀντωπὸς, πετῶν· πέριξ ΚΡΕΟΝΤΙΔΑΕΜΙ (Κρεοντίδα εἰμί). ἐπ. Β'. τάξ. Ε'. μ. 12. πλ. 16. λίθος σάρδιος, σκαραβαῖος εὑρεθεὶς ἐν Αἰγίνῃ, τοῦ Κ. Φιλλάϋ.

454. *Κάπρου* προτομὴ πρὸς δεξιάν. ἐπ. ς. τάξ. γ'. μ. 4. πλ. 6. λίθ. σάρδ.

455. Κάπρος πρὸς δεξιὰν ἐπιβαίνων θηλείας ἥτις εἰκονίζεται ἱκανῶς μικροτέρα. ἐπ. Η. τάξ. ε μ. 15. πλ 18. λίθ. σάρδιος.

456. *Κτεὶς* (θαλάσσιος) ὄρθιος. ἐπ. Η. τάξ. ε. μ. 4. πλ. 3.

457. *Κύων* θηρευτικὸς, φορῶν περιλαίμιον, θέει πρὸς δεξιὰν, κάτωθι λαγὼς ἐπίσης θέων. ἐπ. ΣΤ. τάξ. ε. μ. 10. πλ. 11.

458. Κύων θηρευτικὸς, θέων πρὸς δεξιὰν καὶ κλίνων τὴν κεφαλὴν ἀντωπὸν διώκει λαγὼν κάτωθι θέοντα. ἐπ. ΣΤ. τάξ. δ'. μ. 9. πλ. 12. λίθ. ὄνυξ. αἱ γλυφαὶ μέλαναι ἐπὶ κυανῆς στιβάδος.

459. *Λέοντος* κεφαλὴ μὲ χάσμα ἀνεωγμένον πρὸς δεξιάν. ἐπ. Ε. τάξ. γ'. μ. 12. πλ. 15. λίθ. σάρδιος, σκαραβαῖος μετ' ὀπῆς. (τοῦ Κ. Πρόκεσχ).

460. Λέων βαδίζων πρὸς δεξιὰν, ἐπ. Ζ'. τάξ. ε μ. 12. πλ. 14. λίθ. τοῦ Πέτρου Χάνου.

461. Λέων βαδίζων πρὸς ἀριστερὰν. ἐπ. ΣΤ. τάξ. γ'. μ. 10. πλ. 12. μῖγμα κίτρινον

462. Λέων βαδίζων πρὸς δεξιὰν ἄνωθεν Ζ Ω C I Μ Ο (Ζωσίμου). ἐπ. Η. τ. ΣΤ. μ. 10. πλ. 13. λίθ. σάρδ.

463. Λέων ἐφορμῶν, ἐπιστρέφων καὶ χαίνων, πρὸς δεξιὰν· ἄνωθεν κλάδος (παράβαλε τὰ νομίσματα τῶν Μιλησίων ἐν οἷς ὁ λέων εἶναι σύμβολον τοῦ Ἡλίου). ἐπ. Β. τάξ. ΣΤ. μ. 10. πλ. 15. λίθος πράσινος, ῥομβοειδὴς, ἐκ Μήλου, τοῦ Κ. Σάουθερτ.

464. Λέων καθήμενος πρὸς δεξιὰν. ἐπ. Β. τάξ. ΣΤ', μ. 10. πλ. 17. λιθ. λευκὸς ἐκ Μήλου. τοῦ Κ. Σάουθερτ.

465. Λέων κατακεκλιμένος πρὸς δεξιὰν. ἐπ. Ζ'. τάξ. δ. μ. 10. πλ. 12.

466. Λέαινα βαδίζουσα πρὸς ἀριστερὰν· ἡ ἐργασία σφαιρωτὴ καὶ οἱ πόδες διὰ σφαιριδίων συντετελεσμένοι. ἐπ. Δ'. τάξ. α'. μ. 13. πλ. 18. λίθος ἀχάτης γαλακτόχρους, σκαραβαῖος.

467. *Λύκου* κεφαλὴ πρὸς δεξιάν. ἐπ. Ζ'. τάξ. ε. μ. 5. πλ. 5.

468. *Πάγουρος* ἀντωπὸς, κρατῶν ἐν ταῖς χηλαῖς κογχύλην. ἐπ. ς'. τάξ. δ. μ. 10. πλ. 11.

469. *Πάνθηρ* (ζῶον βακχικὸν) ἐπιστρέφων, κρατεῖ θύρσον διὰ τοῦ ἐμπροσθίου ἀριστεροῦ ποδὸς, πρὸς δεξιὰν, ἐπ. Ζ'. τάξ. δ'. μ. 9. πλ. 11.

470. Πάνθηρ (θήλεια) κατακεκλιμένη, πρὸς ἀριστερὰν, ἐπιστρέφουσα κρατεῖ θύρσον. ἐπ. Δ. τάξ. δ'. τυῤῥηνικῆς τεχνοτροπίας. μ. 8. πλ. 10. λίθ. σάρδ. σκαραβαῖος· συναπετέλει ψέλλιον μετὰ ἑπτὰ ἄλλων τυῤῥηνικῶν λίθων.

471. *Πελαργὸς* ἐπὶ παγούρου πατῶν καὶ διὰ τοῦ ῥάμφους κτυπῶν αὐτὸν, πρὸς δεξιάν. ἐπ. Η. τάξ. ς'. μ. 11. πλ. 12 ½ λίθ. σάρδιος.

472. *Πίθηκος* καθήμενος πρὸς ἀριστερὰν, ἔχων μεγάλην οὐράν. ἐπ. Η'. τάξ Ζ'. μ. 10. πλ. 9. λίθος κίτρινος ἐκ Μήλου.

473. *Σαῦρα* πρὸς ἀριστερὰν, ἔμπροσθεν κάτωθι ἀκρίς. ἐπ. Ζ'. τάξ. δ'. μ. 12. πλ. 12.

474. *Συμπλέγματα Ζώων.* προτομὴ ἵππου πρὸς ἀριστερὰν, προτομὴ τράγου πρὸς δεξιὰν, κάτωθι ἐν τῷ μέσῳ κεφαλὴ κάπρου πρὸς ἀριστερὰν ἐπιχαρίτως συμπεπλεγμένα. ἐπ. Ζ'. τάξ. γ'. μ. 11. πλ. 13. λίθ. σάρδιος.

475. Λύκος πρὸς δεξιὰν καταβιβρώσκων ἵππον θηλάζοντα, κάτωθεν ἕτερος λύκος συγκαταβιβρώσκων τὸν ἵππον. ἐπ. Η'. τάξ. ς. μ. 18. πλ. 18.

476. Τὸ ἔμπροσθεν αἰγάγρου καὶ τὸ ἔμπροσθεν ἵππου πτερωτοῦ ἀντιθέτως ἐναλλὰξ συμπεπλεγμένα. ἐπ. Β'. τάξ. δ. μ. 17. πλ. 17.

477. α) Τὸ ἔμπροσθεν κτήνους (; ὄνου) ὀρθίου καὶ τὸ ἔμπροσθεν ἑτέρου ὁμοίου κτήνους ἀνεστραμμένου συμπεφυκότα, ὥστε τὸ ἀκατέργαστον τοῦτο σχῆμα καὶ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν εἶναι ὁρατόν· ὑπὸ τὰς κεφαλὰς κλάδος καὶ ὑπὲρ τὸν συμπεφυκότα κορμὸν ἕτερος. μ. 28. πλ. 27.

β) Ὄπισθεν σχῆμα ἀνδρὸς γενειήτου, τὸ μὲν κάτωθεν μετρίου, τὸ δὲ ἄνωθεν περὶ τὸν θώρακα καὶ τοὺς ὤμους πλατυτάτου ὥστε τὸ μὲν πλάτος ἀπὸ ὤμου μέχρις ὤμου εἶναι ὅσον ἀπὸ τοῦ τραχήλου μέχρι τῆς πτέρνης μῆκος, οἱ δὲ βραχίονες καὶ μάλιστα ὁ ἀριστερὸς φθάνουσι μέχρις ἐδάφους· ἡ δὲ κόμη ἀδεξίως ἑκατέρωθεν καταπίπτει. ἐπ. Η. τάξ. Ζ'. μ. 24. λίθος μαλακὸς, τοῦ Ἀχ. Ποστολάκα.

Σημ. βλέπε καὶ Ταώς. 481.

478. *Σῦς* καθημένη πρὸς ἀριστερὰν, ὄπισθεν δένδρον, πέριξ ἀστράγαλος· τεχνοτροπίας τυῤῥηνικῆς. ἐπ. Δ. τάξ. δ'. μ. 9. πλ. 12. λιθ. σάρδιος, σκαραβαῖος, συναπετέλει ψέλλιον μετὰ ἑπτὰ ἄλλων τυῤῥηνικῶν λίθων.

479. *Σφὴξ* ὀρθία, ἀντωπός. ἐπ. Η. ταξ. ς. μ. 11. πλ. 9. λίθ. ἴασπις.

480. Σφὶγξ ἱσταμένη πρὸς δεξιάν. ἐπ. Ζ'. ταξ ς'. μ. 10. πλ. 10. λίθος σάρδιος.

481. *Ταὼς* ἱστάμενος καὶ ἐσθίων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τερατώδους ζώου, γονυπετὴς πρὸς δεξιὰν· ὑπὸ τὸν ταὼν ἀστακὸς καὶ ὄπισθεν κεφαλὴ πτηνοῦ. ἐπ. Ζ. (ἀμφίβολον). ταξ ς. μ. 16. πλ. 16. λίθος ῥοδόχρους ἐκ Μήλου.

482. *Φασιανὸς*, ἱστάμενος πρὸς δεξιὰν, κρατεῖ εἰς τὸ ῥάμφος δύω κεράσια (παράβαλε τοιχογραφίαν ἀνάλογον Πομπηΐας). ἐπ. Ζ'. ταξ. δ'. μ. 10. πλ. 12 λίθ. σάρδιος.

483. *Χίμαιρα* καθημένη πρὸς δεξιὰν (παράβαλε τὰ νομίσματα τῆς Σικυῶνος κτλ.) ἐπ. ς'. τάξ. ς'. μ. 12. πλ. 12 1/2 ὀρειχάλκινος ἀρχαῖος δακτύλιος.

β) *Φυτά.*

484. Στάχυς ὄρθιος, ἀριστερόθεν Ι. ἐπ. Ζ'. τάξ. δ. μ. 12. πλ. 11. λ. σάρδ. τοῦ Π. Ἀδαμοπούλου.

2) *Ῥωπογραφικαὶ παραστάσεις.*

485. Παμμέγεθες πρόσωπον ἀνδρὸς γενειήτου πρὸς δεξιὰν, ἀπολῆγον ἄνωθεν εἰς πρτομὴν ἵππου κεχαλινωμένου· ἔμπροσθεν θαλάσσια φυτὰ· ὄπισθεν δὲ δελφὶς καὶ μεταξὺ τρίαινα, κάτωθεν δὲ αὐτῆς ζῶον θαλάσσιον. ἐπ. Ζ'. ταξ. ε'. μ. 7. πλ. 11. λίθ. σάρδιος.

486. Τερατώδης κεφαλὴ ἀνδρὸς γενειήτου πρὸς ἀριστερὰν, κάτωθεν κεφαλὴ κριοῦ· ὄπισθεν δελφὶς ἄνωθεν ἐν τῷ μέσῳ Ἔρως ἱπτάμενος δαδουχῶν κάτωθι δελφὶς· ἐν τῷ μέσῳ Α. ἐπ. Η. τάξ. ς'. μ. 9 πλ. 12. λίθος σάρδιος.

487. Δαγὼς πρὸς δεξιὰν, κρατῶν μάστιγα καὶ ἐλαύνων ἅρμα ἐλκόμενον ὑπὸ δύω ἀλεκτόρων· ἐπ. Ζ'. τάξ. δ'. μ. 7. πλ. 9. λίθ. σάρδιος.

Σημ. βλέπε Ἔρως 157, 162.

3) *Σύμβολα.*

α) *Εἰκονικά.*

488. Γοργόνειον, ἀντωπὸν, διαμασσῶν, μὲ κόμην συμμετρικὴν, μὲ γλῶσσαν ἐξέχουσαν. ἐπ. Β'. τάξ. γ'. μ. 13. πλ. 15. ὅαλος μέλας.

489. Χεὶρ κρατοῦσα δύω δακτυλίους, πέριξ ΜΝΗΜΟΝΕΥΕ (μνημόνευε). ἐπ. Η. τάξ. ς. μ. 7. πλ. 9. λίθ. σάρδιος.

490. Δύω χεῖρες συνημμέναι, κρατοῦσαι δύω στάχυας ὀρθίους. ἐπ. Η. τάξ. Ζ'. μ. 6 πλ. 6. λίθ. σάρδιος.

491. Χεὶρ κρατοῦσα δύω στάχυας καὶ μήκωνα πρὸς ἀριστερὰν. ἐπ. Η. τάξ. ς'. μ. 8 1]2 πλ. 7 1]2 λίθ. σάρδιος.

492. Δέων οὗ ἡ οὐρὰ καταλήγει εἰς ἀστέρα, βαδίζων πρὸς δεξιὰν ἐπὶ κεραυνοῦ διὰ τῶν ὀπισθίων ποδῶν, καὶ ἐπὶ ἀνθρώπου γυμνοῦ ἐκτάδην κειμένου διὰ τῶν ἐμπροσθίων· ἄνωθεν ἀστὴρ καὶ σελήνη, ἔμπροσθεν κεφαλὴ βοὸς ὑπεράνω στίγμα. ἐπ. Ζ'. τάξ. ε. μ. 10 πλ. 12 λίθος ἴασπις κίτρινος.

Σημ. Εἶναι παράστασις ἀστερισμῶν μὲ μυστικὴν ἔννοιαν. Ὁ Λέων, εἰκὼν τοῦ φερωνύμου ἀστερισμοῦ (κατὰ τὸν Ἰούλιον), φαίνεται, ὅτι παριστᾷ τὴν ἐποχὴν τῶν κυνικῶν καυμάτων τὴν συμπίπτουσαν μετὰ τῆς πλημμύρας τοῦ Νείλου· ὁ δὲ κατὰ τὴν οὐρὰν τοῦ Λέοντος ἀστὴρ εἶναι ὁ γνωστὸς καὶ φωτεινὸς ἀστὴρ Δενέβ· ἡ δὲ κεφαλὴ τοῦ βοὸς παριστᾷ ἴσως τὸν ἀστεριστὸν τοῦ Ταύρου καὶ τὸ ὑπερκείμενον στίγμα εἶναι ἐπίτομος παράστασις τῶν ἑπτὰ Πλειάδων, τῶν παρὰ τὸ κέρας τοῦ ἀστερισμοῦ Ταύρου κειμένων. (Βλέπε Μυλλέρ. Β'. πιν. 33. ἀρ. 383 ὁ ὑπερκείμενος τέλος μετὰ τῆς Σελήνης ἀστὴρ παριστᾷ τὸν Σείριον, οὗ ἡ ἡλιακὴ ἐπιτολὴ συμπίπτει μὲ τὴν ἐποχὴν τῶν κυνικῶν καυμάτων.

493. Ἱππόκαμπος πρὸς δεξιάν, ἐφ' οὗ κέρας Ἀμαλθείας. Εἰκονίζεται ὁ μὴν Σεπτέμβριος, ὁ ἀστερισμὸς δηλαδὴ καθ' ὃν ἐγεννήθη ὁ Αὔγουστος, ὁ φέρων τὴν ἀφθονίαν (παράβαλε τὰ ἀργυρᾶ ῥωμαϊκὰ νομίσματα τοῦ Αὐγούστου). ἐπ. ς. τάξ. δ'. μ. 6. πλ. 9.

494. Ἱππόκαμπος πρὸς δεξιάν, σύμβολον τῆς αὐτῆς παραστάσεως. ἐπ. ς. τάξ. δ'. μ. 8 πλ. 11. λίθος σάρδιος, τοῦ Κ. Πρόκεσχ.

495. Ἱππόκαμπος πρὸς δεξιάν, φέρων τρίαιναν πλαγίως κειμένην· κάτωθι ἀστακός. ἐπ. Ζ'. ταξ. δ'. μ 7. πλ. 10. λιθ. σάρδιος.

496. Ἀετὸς πρὸς δεξιὰν ἐπὶ πλαγίως κειμένου καλάθου, κρατῶν κλάδον εἰς τὸ ῥάμφος· ἐκ δὲ τοῦ καλάθου ἐξέρχεται κέρας Ἀμαλθείας καὶ στάχυς (σύμβολον τοῦ Διός). ἐπ. Η. τάξ. ἑ. μ. 10 πλ. 12 λίθ. ἀχάτης.

497. Κηρύκειον, ἑκατέρωθεν δὲ δύω κέρατα Ἀμαλθείας· εἶναι τὸ σύμβολον τῆς ῥωμαϊκῆς συγκλήτου (παράβαλε τὰ νομίσματα τοῦ Τιβερίου, τοῦ Δομετιανοῦ, καὶ τοῦ Οὐεσπασιανοῦ). ἐπ. Ζ'. τάξ. ἑ. μ. 11. πλ. 12.

498. Κεραυνὸς δι' ἁπλῶν γραμμῶν εἰκονιζόμενος. ἐπ. Η. τάξ. Ζ'. μ. 12 π. 12. ὁ λίθος κυρτός.

499. Κεραυνὸς ἄνωθεν C CLA. ἐπ. ς'. τάξ. γ'. μ. 11 πλ. 14 λιθ. ἴασπις ἐρυθρός.

500. Ἐν τῷ μέσῳ τρίπους καὶ ὄπισθεν βωμός, ἀριστερόθεν θύρσος καὶ βωμός, ἄνωθεν τοῦ ὁποίου κέρας Ἀμαλθείας, δεξιόθεν δὲ βωμὸς καὶ θύρσος. ἐπ. Ζ'. τάξ. ἑ. μ. 10 πλ. 10.

501. Τρίπους περὶ οὗ τὸν πόδα ἑλίσσεται ὄφις ἐπ' αὐτοῦ μέγας κλάδος καὶ κόραξ πρὸς δεξιάν· δεξιόθεν λύρα, ἀριστερόθεν φαρέτρα κεκλεισμένη (τὰ σύμβολα τοῦ εἰρηνικοῦ Ἀπόλλωνος). ἐπ. Η. τάξ. ε. μ. 13 πλ. 10 λίθ. ἴασπις.

502. Λύρα τρίχορδος ἐκ δύω δελφίνων συγκειμένη· τὸ δὲ κάτω αὐτῆς μέρος ἀποτελεῖ κύων καθεύδων. ἐπ. Ζ. ταξ. ε'. μ. 10. πλ. 8. λίθ. σάρδιος.

503. Καρχήσιον (βακχικὸν ἀγγεῖον) ἐφ' οὗ περὶζ στάχυς καὶ μήκων, ἐπικάθηται δὲ ἀλέκτωρ. ἐπ. Ζ. ταξ. ε'. μ. 13. πλ. 9. λίθ. ἴασπις κίτρινος.

504. Ποτήριον γλυπτὸν μὲ δύω λαβὰς ἐφ' οὗ παρίσταται ξυνωρίς, κάτωθεν δὲ σφίγξ μεταξὺ δύω βακχικῶν προσώπων. ἐπ. Ζ. ταξ. δ'. μ. 15. πλ. 10. λιθ. σάρδιος.

505. Σεῖστρον ὄρθιον, ἀντωπόν. ἐπ. Η. ταξ. ς'. μ. 14. πλ. 12. λίθος κρύσταλλος, σκαραβαῖος ἐν Κορίνθῳ εὑρεθείς.

506. Σεῖστρον συγκείμενον ἐξ ὄφεων. ἐπ. Ζ'. τάξ. ς. μ. 11. πλ. 13.

Σημ. βλέτε 410, 417. 435, 452, 468, καὶ Ζεὺς Σέρατης 265 καὶ ἐφεξῆς.

β) Μυστικὰ σύμβολα.

507. Ἀετὸς ὄρθιος ἐπὶ βάθρου πρὸς δεξιάν, φέρων εἰς τὸ ῥάμφος στέφανον· ἄνωθεν προτομὴ νεανικὴ πρὸς ἀριστεράν, μὲ φρυγικὸν πίλον· ἑκατέρωθεν δὲ τοῦ βάθρου δύω κέρατα Ἀμαλθείας. ἐπ. Ζ'. ταξ. ε. μ. 11. πλ. 9. λίθος σάρδιος.

508. Ἀγγεῖον δίωτον μὲ μεγάλας λαβάς, ἄνωθεν ἀστήρ· δεξιόθεν πάνθηρ ἀναπηδῶν (παράβαλε πρὸς τὰ ἐκ Μήλου). ἐπ. Η'. ταξ. Ζ'. μ. 16.

γ) Ἄγνωστα σύμβολα.

509. Σχῆμα ἀποτελοῦν ἑκατέρωθεν δύω σπείρας, ἐν εἴδει πλαγιοκράνων (pulvinaria), αἵτινες ἑνοῦνται διὰ καμπῆς ἐξεχούσης· κάτωθεν δὲ αἱ δύω σπεῖραι μᾶλλον προσεγγίζουσαι συγχέονται ἐν τρία συναπτόμενα ἡμισφαίρια. (; δράματα στάχυων). ἐπ. Β'. ταξ. Ζ'. μ. 11. πλ. 20. λίθ. ῥομβοειδής.

510. Τὸ αὐτὸ σχῆμα βέλτιον ἐπεξειργασμένον· τὸ μεταξὺ τῶν δύω σπειρῶν διάστημα πληροῦται δι' ἀμφιβλήστρου· αἱ σπεῖραι εἶναι μᾶλλον ὄρθιαι ἀριστερόθεν σφαιρίδιον. ἐπ. Β. τάξ. ς. μ. 15. πλ. ς. μ. 15. πλ. 19. λιθος σάρδιος.

δ) Ἀβραξικοὶ λίθοι.

511. α) Λέων πρὸς δεξιάν, πατῶν διὰ τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν ἐπὶ κέρατος Ἀμαλθείας, διὰ δὲ τῶν ὀπισθίων ἐπὶ σκορπίου· ἄνωθεν ὑπὲρ τὰ ὄπισθεν τοῦ λέοντος κεφαλὴ Διὸς πρὸς δεξιάν, ἔμπροσθεν δὲ αὐτῆς κεραυνὸς ὄρθιος καὶ μετ' αὐτὸν ἀστήρ· ὄπισθεν δὲ τοῦ λεοντος ὁ Ἁρποκράτης φέρων τὴν χεῖρα πρὸς τὸ στόμα ἐν σχήματι σιωπῆς, ὄρθιος πρὸς δεξιάν. Παράστασις ἀστερισμῶν μὲ μυστικὴν ἔννοιαν· (βλέπε καὶ ἀριθμ. 492.) ἐπ. Ζ. ταξ. δ. μ. 18. πλ. 20. λίθ. ἴασπις

β) Δάω Κ. ἐν τῷ μέσῳ τριῶν ἀστεροειδῶν σχημάτων· ἐν τῷ β'. στίχῳ ΙΘ, εἶτα μικρὸν Α καὶ ΘΩ (τετραγωνικὸν Ω) ἐν δὲ τῷ γ'. στίχῳ τέσσαρα μικρότερα ἀστεροειδῆ σχήματα· (βλέπε τὸν β'. πίνακα.)

512. α) Ἀφροδίτη, ὀρθία, ἀντωπός, γυμνή, κοσμουμένη· ἐπ. Ζ'. ταξ. ς'. μ. 16. πλ. 13. μίγμα κυανοῦν (τοῦ Κ. Πρόκεσχ).

β) Τετραγωνικοῖς γράμμασιν ἀνεστραμμ. ΩΡΑ || ΡΩΡ || ΑΡΨ || ΙΣ (βλ. τὸν Β'. Πίν.) μ. 15. πλ. 12.

513. Ἀφροδίτη ἡ ἀναδυομένη πρὸς δεξιάν, κρατοῦσα ἑκατέρωθεν τὴν κόμην· (Μυλλερ. Πιν. Β'. XXVI. 284.) ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ΑΔΟΝΑΙ· πρὸς ἀριστεράν ἐν τῷ μέσῳ τῆς μορφῆς ΙΑΩ (ω ταχυγραφικὸν), πρὸς δεξιὰν αὐτῆς ΑΒΡΑΣΑΞ· κάτωθεν δὲ αὐτῆς ΘΕΝΟΡ (τὰ Σ καὶ Ε σεληνοειδῆ) ἐπ. Ζ. τάξ. ς'. μ. 26. πλ. 18. λίθ. πλασμ. σμαραγδ.

514. Μορφή, ὀρθία, ἀντωπὸς ἔχουσα κόμην, ὄφεων, ὄπισθεν δὲ τῶν ὤμων πτέρυγας· ἑκατέρωθεν φαίνονται τρεῖς ῥάβδοι· κρατεῖ δὲ διὰ τῶν σκελῶν τῇ ἀριστερᾷ μάστιγα ἧς ἡ λαβὴ τελευτᾷ εἰς σκορπίον, τῇ δεξιᾷ δὲ ῥάβδον, ὄπισθεν αὐτῆς παρατείνεταί τι ὡς οὐρὰ πτηνοῦ. Ἡ παράστασις αὕτη εἰκονίζει τὸν Αἰῶνα. ἐπ. Ζ'. τάξ. ς'. μ. 16. πλ. 16. λίθ. ἴασπις πράσινος, τοῦ Κ. Πετσάλη.

515. α) ὁ Αἰών; ὄρθιος, ἀντωπός, πατῶν ἐπὶ σφαίρας, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αἰγυπτιακὸν κόσμον καὶ φοίνικα (πτηνόν), ὑψῶν τὴν ἀριστεράν. ἐπ. Ζ. τάξ. δ. μ. 17. πλ. 23. λίθ. σιδηρίτης (eisenstein).

β) Εἰς τὸ περιθώριον τοῦ λίθου (τετραγ. γράμμασι)

ΡΑΜΑ ΑΜΑΖ ΜΑΖΑ ΑΘΑΡ ΘΑΡΑ ΑΡΑΜ
ΖΑΓΑ ΑΓΑΣ ΓΑΣΑ ΑΜΑΖ ΜΑΖΑ ΑΖΑΓ
ΣΑΘΑ ΑΘΑΡ ΘΑΡΑ ΑΓ[illegible] ΓΑΣΑ ΑΣΑΘ

Πρὸς δὲ τῆς ὄπισθεν ἐπιφανείας τοῦ λίθου.

ΑΖΑΓΑΣ
ΑΘΑΡΑΜ ΖΑ
ΓΑΣΑΘΑΡΑΜΑ
ΑΓΑΣΑΘΑΡΑΜ
ΑΖ ΓΑΣΑΘΑ
ΡΑΜΑΖΑ Α
ΑΘΑΡΑΜΑΖ
ΑΓ ΣΑΘΑ
ΡΑΜΑΖΑ
ΓΑ

(Βλέπε τὸν Πίν. Β)

516. Θεὸς (Ἀβράξας) πρὸς δεξιάν, μὲ κεφαλὴν ἀλέκτορος καὶ μὲ αἰγυπτιακὴν στολήν, κρατεῖ ἀσπίδα καὶ ; μάστιγα· οἱ δὲ πόδες αὐτοῦ ἀποτελοῦσιν ὄφεις· ἐπιγραφὴ ἀντιστρόφως (τετραγωνικοῖς γράμμασι) ΑΒΡ || ΑΣΑ || ΞΣ || ΕΜΕ || ΣΕΙΑΙ (βλέπε τὸν Πιν. Β) ἐπ. Ζ'. ταξ. ε'. μ 23. πλ. 12.

517. Ὁ Ἀγαθοδαίμων πρὸς δεξιὰν ἐν σχήματι ὄφεως, ὀρθίου, μὲ κεφαλὴν ἀκτινωτήν· περὶζ ἐπιγραφή. ΗΗΙ ΠΑΝΘΕΜΕΞΕΡΓ ΜΗΝΕΜΕΞΙΟΤΡΑΠΑΝ ΟΦΙΝ (τὴν παρατιθεμένην τρέσσειν ὄριν· τὸ Ε καὶ τὸ Σ σεληνοειδῆ. Βλέπε τὸν Πιν. Β. καὶ βλέπε Mines d'Orient πιν. IV. ἀριθ. 2, 3, 4.) ἐπ. Ζ. τάξ. ς'. μ. 15. πλ. 12. λίθ. ἀχάτης.

518. α) Φοῖνιξ, ἑκατέρωθεν δύω λέοντες, ὁ μὲν πρὸς πρὸς ἀριστεράν, ὁ δὲ πρὸς δεξιάν· ἄνωθεν δὲ αὐτῶν ἀστέρες.

β) Ἄνωθεν ἐν τῷ μέσῳ Ἀγαθοδαίμων, ὄρθιος πρὸς ἀριστεράν, κρατῶν κέρας Ἀμαλθείας καὶ μάστιγα· ἑ κατέρωθεν δὲ δύω γραμμαὶ σχηματίζουσαι ἀνεστραμμένον τρίγωνον εἶτα τετραγ. γράμμασι.

Πρὸς δεξιὰν δὲ τετραγωνικοῖς γράμμασι.

ἀριστερόθεν	δεξιόθεν
ΙΑ	Α
ΙΑΩ	ΗΩ
ΙΑΩΗ	ΗΩΑ
ΙΑΩΗΕ	ΗΩΑΗ
ΙΑΩΗΗ	ΩΗΑΗΩ
	ΦΝΟΥΦΙ
	ΑΑΚΚΙΦ
	ΑΙΑΑΩ

Κάτωθεν δύο ἕτεραι γραμμαὶ ὑφ' ἃς ἀετός· ἑκατέρωθεν δὲ τούτου.

Α ⊢ ⊟ Η
⊢ C * Z
Π ⊟ ⊟ (ἀντὶ τοῦ ἀστέρος μονόγραμμα ὅπερ βλέπε ἐπὶ τοῦ Πίν. Β.) ἐπ. Ζ'. τάξ. Ε'. μ. 23. πλ. 23 ὁ λίθος ἀμφίκυρτος.

519. Ὄφις πελώριος, ὄρθιος ἐπὶ δελφῖνος πρὸς ἀριστεράν (ὁ Ἀγαθοδαίμων· παράβαλε τὰ Ἀλεξανδρινὰ νομίσματα· ἐπ. Ζ'. τάξ. ἑ. μ. 17. πλ. 14.

520. Ἀγγεῖον μὲ τρεῖς λαβάς· ἑκατέρωθεν ἄνωθεν ἐπιγραφὴ (τετραγωνικοῖς γράμμασι) ΑΕϟΑΜ || ΗΙΙΨ ΩΕ || ΝΑΗΟΕΙ (βλέπε τὸν Πιν. Β) περὶζ ὄφις δάκνων τὴν οὐράν. ἐπ. Ζ'. τάξ. δ'. μ. 13. πλ. 10,

521. α) ἄνωθεν ἐν τῷ μέσῳ ὁ Ἄνουβις, ὡς συνήθως, πρὸς ἀριστεράν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὁ ὄφις Ἀγαθοδαίμων· ἑκατέρωθεν δὲ δύω σχήματα ἀνθρωποειδῆ ἀμφίβολα. Κάτωθι ἀγγεῖον δίωτον ἀνεστραμμένον· κατὰ δὲ τὸ πρὸς ἀριστεράν μέρος τοῦ χείλους τροχιλέα· περὶζ δὲ ὄφις ἐλλειψοειδῶς, δάκνων τὴν οὐράν· περὶ δὲ τὸν ὄφιν ἔξωθεν ἐπιγραφὴ ἀντιστρόφως (τετραγωνικοῖς γράμμασι) ΜΑΡΟΝ ΘΥΡΙΓΕΝΟΥΣ ΟΡΟ ΟΡΜΕ ΦΕΓΑΡ (Μάρων Θυριγένους Ὤρῳ Ἑρμεῖ. . .).

β) ἐπιγρ. ΡΙΨΡΟ
ΘΙΟΙ (τὰ Ο εἶναι ῥομβοειδῆ. βλέπε τὸν Πιν. Β). ἐπ. Ζ. τάξ. δ. μ. 17. πλ. 12.

522. α) ὄνος πρὸς δεξιάν, ὄρθιος ὄπισθεν αὐτοῦ γυνὴ ἀντωπὸς, ἀσελγαίνουσα μετ' αὐτοῦ· περὶζ, ἐπιγραφὴ (τετραγ. γράμμασι) ΥΟϟΜΑΡ. μ. 10 πλ. 15.

β) ἐπιγρ. ἀντιστοφ. (τετραγων. γράμμασι) ΤΗΣ ΠΑΣΧΟΥ || ΣΗΣ ΤΟ ΟΝΗΜ || Α (τῆς πασχούσης τὸ ὄνημα· βλέπε τὸν Πιν. Β). ἐπ. Ζ. τάξ. ς'. μ. 13 πλ. 20 λίθ. σιδηρίτης, (eisenstein) τοῦ Κ. Πρόκεσχ.

4) Ἐπιγραφαί.

α) Ἀβραξικαὶ ἐπιγραφαὶ ἄνευ παραστάσεων.

523. Τετραγωνικοῖς γράμμασι, ΥΟΙΗϟΙΗΑΙ ΟΗΙΗΨ· ἀριστερόθεν εἰς τὸν β'. στίχον ἀστεροειδὴς σταυρός· κάτωθεν δύω μεγάλα Ζ μετὰ γραμμῆς ὁριζοντίας ἐν τῷ μέσῳ. Βλέπε τὸν Πιν. Β) ἐντὸς ἐλλείψεως σχηματιζομένης ὑπὸ ὄφεως δάκνοντος τὴν οὐράν. ἐπ. Ζ'. τάξ. ἑ. μ. 12 πλ. 15 λίθ. σαρδώνυξ.

524. ἐπιγρ. ἀντιστρόφ. (τὰ Ε καὶ Σ σεληνοειδῆ) ΑΜΥΔΕΙ || ΤΑΘΗΣΨΝ || ΟΔΕΧΕΙ || ΘΑΣΠΙΑΣ || ΘΡΔΙ. ἐπ. Ζ'. τάξ. δ'. μ. 19. πλ. 27. λίθ. ἀχάτης.

525. ἐπιγραφή· (τὰ Σ σεληνοειδῆ. Βλέπε τὸν Πιν. Β) ΣΘΟΝΒ || ΑΣΑΗΜΑ || ΑΑΚΤΟΝ || ΒΑΛΑΚΑ || ΜΥΛΟΜΥ || ΑΒΡΑΜΥ || ΜΑΨΑΒ || ΙΑΜΜΑ. ἐπ. Ζ'. τάξ. δ. μ. 16. πλ. 14. λίθ. ἀχάτης.

526. ἐπιγραφὴ ἀντιστρόφως, τετραγωνικοῖς γράμ-

Α
ΒΛΑΝ
ΑΘΑΝΑ
ΑΒΑΣΕΣΕ
ΓΓΕΝΒΑΡ
ΦΑΡΑ
ΓΓΗΣ

μασι (βλεπε Πιν. Β). Ἡ ἐπιγραφὴ ἀνεγνώσθη καὶ εἰς δύω διαφόρους λίθους τοῦ ἐν Βερολίνῳ μουσείου. ἐπ. Ζ. τάξ. ἑ. μ. 22 πλ. 16.

β) *Ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαί, ἄνευ παραστάσεων.*

527. Ἀρχαϊκοῖς γράμμασι (βλέπε τὸ Πιν. Β) ΘΕΡΣΙΟΣ || ΕΜΙΣΑΜΑ || ΜΕΜΕΑΝ || ΟΙΓΕ (Θέρσιος ἐμὶ σᾶμα μὴ μὲ ἄνοιγε) κάτωθι δεξιόθεν δελφίς. Θερσίου (Θέρσιος ἢ Θερσίας) παρὰ Παυσανίᾳ 5, 9, 2. — Θέρσις (ἡ) Ἀνθ. Πάλ. 7. 649. — Φέρσις C. I. G. τόμ. 1 σελ. 40. ὥστε Θέρσις (ὁ) ἐνταῦθα, φαίνεται, τὸ πρῶτον ἀπαντᾶται. ἐπ. Β. τάξ. γ'. μ. 8 1[2 πλ. 11 1[2 ὁ λίθ. ἀχάτης, σκαραβαῖος τοῦ Κ. Σιαουβέρτ. ἤδη ἐν Βρατισλαβίᾳ.

528. Τετραγωνικοῖς γραμμάσιν ἐπιγραφ. ἀντιστοφ. ΑΓΝΩΝ || ΕΡΜΗ ΠΛΙΣ | ΤΑ ΧΑΙΡΕΙ | Ν (Ἅγνων Ἑρμεῖ πλεῖστα χαίρειν). ἐπ. Η τάξ. δ'. μ. 11 πλ. 13. λίθ. σάρδιος.

529. ΕΙΚ || ΤωΡ. (τὸ Ε σεληνοειδές). ἐπ. Θ'. τάξ. ς'. μ. 4. πλ. 5 1/2.

530. ΚΕ ΒΟΗ || ΘΗ ΤΟΝ ΔΟΥΛ || ΟΝ ΣΟΥ ΑΡ ΤΑΒ || ΑΣΤΟΝ. (Κύριε, βοήθει τὸν δοῦλόν σου Ἀρτάβαστον· τὰ Β καὶ Σ σεληνοειδῆ) ἐπ. Θ. (τοῦ ΙΔ'. αἰῶνος). τάξ. ἑ. μ. 16. πλ. 21. ὀρειχάλκινος δακτύλιος.

γ) *Ἱερογλυφικαὶ ἐπιγραφαί.*

531. Ἀνὴρ καθήμενος, ἐφ' οὗ ἱερογλυφικά, ἐν οἷς φαίνεται καὶ ὄνομα· ἡ σφαγὶς ἀνήκει εἰς γυναῖκα διότι ἄνωθεν παρίσταται τὸ σύνηθες ἡμισφαίριον· τὸ μὲν σχῆμα εὕρηται καὶ ἐπὶ τοῦ μεγάλου ἐν Θήβαις ὀβελίσκου, ἡ δὲ ἐποχὴ εἶναι πάντως παλαιοτέρα τῆς τῶν Πτολεμαίων. τάξ. δ'. μ. 15 πλ. 11 μίγμα Αἰγυπτιακὸν μετὰ γανώματος πρασινολεύκου.

532. Ἱερογλυφικὰ ἐν οἷς περιέχεται ἐν ἐλλείψει τὸ ὄνομα βασιλέως τῆς ιή. Θηβαϊκῆς δυναστείας. τάξ. δ'. μ. 11 πλ. 10 μίγμα Αἰγυπτιακὸν ἐξ ὀπτῆς γῆς μετὰ πρασίνου γανώματος· σκαραβαῖος, τοῦ Π. Ἀδαμοπούλου.

533. Ἐπιγραφὴ ἱερογλυφικὴ, ἐν ᾗ περιέχονται αἱ δύω κλεῖδες τοῦ Νείλου, σφιγξ πτερωτὴ μὲ ψέντ. κτλ. τάξ. ε'. μ. 11. πλ. 15. λευκὸν αἰγυπτιακὸν μίγμα, σκαραβαῖος.

5) *Ἐπίμετρον.*

Χριστιανικαὶ παραστάσεις.

534. Προτομὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς δεξιὰν, κατὰ τὸν μεσαιῶνα χαραχθεῖσα. ἐπ. θ'. ταξ. ε. μ. 11. πλ. 10.

535. Προτομὴ ἀντωπὸς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, κρατοῦντος τὸ Εὐαγγέλιον· ἡ στεφάνη εἰς τρία μὲν διῃρημένη, ἀλλ' ἄνευ τῶν συνήθων γραμμάτων· ἑκατέρωθεν IC XC. μίμησις βυζαντινῆς εἰκόνος κατὰ τὸν μεσαιῶνα γενομένη. ἐπ. θ. ταξ. ε'. μ. 37. πλ. 30.

536. Προτομὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς ἀριστερὰν (νέον) τάξ. ς. μ. 15. πλ. 11.

537. α) ἄνωθεν προτομὴ τοῦ Χριστοῦ, ἀντωπός· ἀριστερόθεν ἡ Θεοτόκος, ὀρθία, κλίνουσα τὴν κεφαλὴν· ἐπιγρ· Μ Τ. Θ ΟΥ. ἔμπροσθεν αὐτῆς ὁ Ἅγιος Δημήτριος ὄρθιος, κλίνων τὴν κεφαλήν· ἐπιγρ. Α Γ· Δ Η.

β) ὄπισθεν † ΝΙΚΟΘΕ || ΟΥ ΣΦΡΑΓΙΣ || ΜΡ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙ || ΚΗΣ Σ ΧΡΙΣ ΤΟ. || ΤΕΚΟΥ-ΣΑΝ ΚΑΙ || ΤΟΝ ΜΑΡΤΥ || ΡΑ ΦΕΡΕΙ. (Νικοθέου σφραγὶς, μητροπολίτου Θεσσαλονίκης, Ἰησοῦν Χριστὸν τὴν τεκοῦσαν καὶ τὸν μάρτυρα φέρει). ἐπ. θ. ταξ. Ε. μ. 32. πλ. 32. μολύβδινον ἐκτύπωμα.

Σημ. Χριστιανικὴ ἐπιγραφὴ εἶναι καὶ ἡ ὑπ' ἀριθμ. 530. — Ἐνταῦθα τὸ Ε καὶ Σ σεληνοηδῆ, τὸ ΟΥ καὶ τὸ ΤΟ ἐν μονογράμματι.

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΟΛΙΓΑ ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΜΙΛΤΩΝΟΣ.

—o—

Περὶ τὰ τέλη τῆς βασιλείας Καρόλου τοῦ Β', ὅτε ὁ μὲν καθολικισμὸς ἀνυψῶν τὴν κεφαλὴν ἀνέβλεπεν εἰς τὸν δοῦκα τοῦ Ἐβοράκου, οἱ δὲ φιλόδοξοι καὶ οἱ ἱεολόγοι συγκατέβαινον εἰς τὰς ἀσωτείας τοῦ βασιλέως, καὶ προσήλουν τὰ βλέμματα αὐτῶν ἐπὶ τῆς δυνάμεως καὶ τῶν χαρίτων ἃς ὑπέσχετο πρὸς αὐτοὺς Ἰάκωβος ὁ Β', εὐτελής τις γέρων κατῴκει μικρὰν οἰκίαν παρὰ τὸ Οὐέστμινστερον. Ὁ τυφλὸς καὶ προγεγραμμένος οὗτος γέρων, ὁ δημοσιεύσας πολλὰ συγγράμματα καὶ μετασχὼν τῶν πολιτικῶν κινημάτων τῆς Ἀγγλίας, ὠνομάζετο Ἰωάννης Μίλτων. Καὶ ἡ μὲν φιλολογικὴ αὐτοῦ φήμη δὲν ἦτο μεγάλη, τὸ δὲ ὄνομά του εἶχε στιγματισθῆ ὑπὸ τῶν πολιτικῶν ἀντιπάλων του. Εὐάριθμοί τινες ἄνδρες εἶχον μαντεύσει τὴν μεγαλοφυΐαν του, οἱ ἄλλοι ὅμως τὸν ἐλησμόνουν, ἢ τὸν ἐνθυμοῦντο ἐνίοτε διὰ νὰ τὸν μισήσωσιν ἔτι μᾶλλον.

« Ὁ Ἰωάννης Μίλτων, ἔγραφέ τις ἐξ αὐτῶν, ἦτο ἄξιος νὰ καταταχθῆ μεταξὺ τῶν ἡμετέρων γνωστοτέρων ποιητῶν· ἀλλ' ἡ φήμη του ἐσβέσθη ὡς φλὸξ, καὶ τὸ ὄνομά του θέλει ὄζει μετ' αὐτόν· διότι ὁ διακεκριμένος οὗτος προδότης, ὁ ἀσεβὴς, τὸ τέρας τοῦτο συνετέλεσεν εἰς τὸν θάνατον τοῦ μακαρίου μάρτυρος Καρόλου τοῦ Α'. »

Τοιαῦτα ἐσκέπτοντο περὶ Μίλτωνος ὅτε ὁ δοὺξ τοῦ Ἐβοράκου, ὁ μετὰ ταῦτα βασιλεύσας ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰακώβου τοῦ Β', οἰστρηλατούμενος ὑπὸ ἰδέας ἀξίας τυράννου καὶ αἰσχήματος κακεντρεχοῦς, ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῆ τὸν πτωχὸν καὶ ἀόμματον ποιητήν. Εὗρε δὲ αὐτὸν μόνον καὶ ἐγκαταλελειμένον ἐντὸς δωματίου καταρρέοντος πανταχόθεν, καὶ καθήσας πλησίον του, συνδιελέχθη μετ' αὐτοῦ, λησμονήσας ὅτι ἡ ἐπίσκεψις αὕτη ἡγεμόνος καὶ ἀντιπάλου πολιτικοῦ εἰς ὀπαδὸν τοῦ Κρόμβελ, ἦτο ὕβρις μεγίστη καὶ ἄσκοπος συγχρόνως πρὸς ἄνθρωπον δυσφυχήσαντα. Ὁ Μίλτων, διδαχθεὶς ὑπὸ μακρᾶς σειρᾶς δυστυχημάτων, ὑπεδέχθη αὐτὸν μετὰ ἁπλότητος, εὐγενίας καὶ ἀξιοπρεπείας· ἀλλ' ἡ μετὰ τοῦ μεγαλοφυοῦς ἀνδρὸς

συνέντευξις τοῦ δουκὸς τοῦ Ἐβοράκου, δὲν ἐμάλαξε τὴν βάρβαρόν του ψυχήν· διότι τὴν ἐπιοῦσαν εἶπε πρὸς τὸν ἀδελφόν του τὸν βασιλέα·

— Διὰ τί συγχωρεῖς νὰ ζῇ ὁ κακοῦργος ἐκεῖνος Μίλτων;

— Ἐτιμωρήθη ἀρκετὰ, ἀπεκρίθη Κάρολος ὁ Β', ἀνὴρ μὲν ῥάθυμος καὶ θηλυδρίας, ἀλλὰ σώζων αἰσχήματά τινα φιλάνθρωπα· εἶναι πτωχὸς, γέρων καὶ τυφλός.

Τὸ 1689 ἔτος, στίχων τις ἐκδότης ἔγραφε ταῦτα « Ὁ Μίλτων εἶναι ποιητὴς ἔχων μέν τινα ἀξίαν ἀλλὰ πολὺ κατώτερος τῶν ἡμετέρων συγγραφέων τῆς δευτέρας τάξεως. »

Μεταξὺ ὅμως τῆς τόσης κατ' αὐτοῦ καταφορᾶς ὑπῆρχον καὶ τινες ἐκτιμῶντες δεόντως τὸν γέροντα ποιητήν. Πολλοὶ Ἰταλοὶ ἔστειλον πρὸς αὐτὸν τὰ συγγράμματά των, καὶ στίχους πρὸς τιμήν του· ἀλλ' ὁ Ἀγγλικὸς λαὸς τὸν ἐθεώρει καὶ ὡς κακὸν ποιητὴν καὶ ὡς κακὸν πεζογράφον. Ὁ δήμιος, συναθροίζων τὰ πεζὰ συγγράμματά του, παρέδιδεν αὐτὰ τῷ πυρί.

Πρῶτος ὁ ἀποδοὺς δικαιοσύνην τινὰ, εἰ καὶ ἀτελῆ, πρὸς τὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ Μίλτωνος, ὑπῆρξεν ὁ Ἄδδισων, ἑξήκοντα ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ποιητοῦ.

Ὅτε ἀπέθανεν, ὀλίγοι τινὲς φίλοι του ἦσαν περὶ αὐτὸν, φίλοι ἐξ ἐκείνων οἵτινες παραμυθοῦσι τὴν ἀκαρδίαν διὰ τὴν ἀγνωμοσύνην τῆς ὁποίας γίνεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ θῦμα, καὶ διὰ τὴν λήθην εἰς ἣν καταδικάζουσιν αὐτὸν οἱ σύγχρονοι.

Παράδειγμα λυπηρότατον τῆς λήθης ταύτης εἶναι τὸ μεταξὺ τοῦ ποιητοῦ καὶ τοῦ βιβλιοπώλου Σίμωνος συμβόλαιον, δι' οὗ ἐπωλήθη *Ὁ Ἀπολωλὼς Παράδεισος.*

Περιεργείας ἕνεκα παραθέτομεν τοῦτο ἐνταῦθα·

« Συμβόλαιον γενόμενον μεταξὺ τοῦ Κ. Μίλτωνος καὶ τοῦ Κ. Σίμωνος, τὴν 27 Ἀπριλίου 1827.

» Ὁ ῥηθεὶς Ἰωάννης Μίλτων, εὐγενὴς, ἀντὶ πέντε λιρῶν στερλινῶν, (δρ. 140!) αἵτινες πληρωθήσονται σήμερον πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ ῥηθέντος Σίμωνος, τυπογράφου, καὶ πολλῶν ἄλλων ὠφελημάτων ἅτινα ἀναφέρονται ἐν τῷ παρόντι συμβολαίῳ, ἔδωκε, παρεχώρησε καὶ ἀφῆκε, καὶ διὰ τοῦ παρόντος δίδει, παραχωρεῖ καὶ ἀφίησιν εἰς τὸν ῥηθέντα Σαμουὴλ Σίμωνα, τοὺς κληρονόμους καὶ τοὺς ἔχοντας συμφέρον, τὸ βιβλίον, τὸ ἀντίγραφον ἢ τὸ χειρόγραφον τοῦ ποιήματος τοῦ ἐπιγραφομένου. Ὁ Ἀπολωλὼς Παράδεισος, ἢ ὁποιονδήποτε ἄλλον τίτλον φέροντος, ὡς καὶ τὴν τελείαν ὠφέλειαν καὶ τὸ κέρδος ἅτινα ἐξ αὐτοῦ προκύπτουσιν ἢ ἤθελον προκύψει. Ὁ ῥηθεὶς Μίλτων συναινοῖ διὰ τε ἑαυτὸν καὶ τοὺς κληρονόμους του ἢ τοὺς ἔχοντας συμφέρον, νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὸν ῥηθέντα Σίμωνα, τοὺς κληρονόμους του καὶ τοὺς ἔχοντας συμφέρον, τὴν ὁριστικὴν ἀπόλαυσιν τῶν ὠφελημάτων τούτων, καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν ὅλων τῶν γεννησομένων ἐκδόσεων, χωρίς ποτε οὐδεὶς κληρονόμος τοῦ ῥηθέντος Μίλτωνος ἢ ἔχων συμφέρον νὰ ἀπαιτήσῃ ἀποζημιώσεις παρὰ τοῦ ῥηθέντος Σίμωνος Γίνεται ὡσαύτως γνωστὸν ὅτι ποτὲ ὁ ῥηθεὶς Μίλτων δὲν θέλει συγκατατεθῆ νὰ τυπωθῆ ἢ δημοσιευθῆ ὅλον τὸ ποίημα τοῦτο ἢ μέρος αὐτοῦ πρὸς ζημίαν του καὶ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεώς του. Ὅθεν πέντε ἄλλαι λίραι θέλουσιν ἐγχειρισθῆ πρὸς τὸν ῥηθέντα Μίλτωνα ὑπὸ τοῦ ῥηθέντος Σίμωνος, εἰς νομίσματα καλὰ Ἀγγλικὰ, ὅταν χίλια καὶ τριακόσια ἀντίτυπα τοῦ ῥηθέντος συγγράμματος, τυπωθέντα, πωληθῶσι καὶ διανεμηθῶσιν εἰς τὸ δημόσιον· καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς τρίτης ἐκδόσεως τῶν τριακοσίων ἀντιτύπων, καὶ πέντε ἄλλαι λίραι θέλουσι μετρηθῆ. Αἱ τρεῖς εἰρημέναι πρῶται ἐκδόσεις δὲν θέλουσιν ὑπερδῆ τὰ χίλια πεντακόσια ἀντίτυπα, καὶ ὁ ῥηθεὶς Σίμων, θέλει προθύμως ὁρκισθῆ ἐνώπιον οὗτινος ἀνήκει, ὅτι δὲν ἐτύπωσε πλειότερα ἀντίτυπα τῶν ῥηθέντων. Εἰς πίστωσιν τούτων τὰ συμβαλλόμενα μέρη ἔθεσαν τὰς σφραγῖδας αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ἐγγράφου τούτου, κατὰ τὴν ῥηθεῖσαν ἡμέραν καὶ τὸ ἔτος.

» *Ἰωάννης Μίλτων.* *Ἰωάννης Φίσερ.*

Ῥόβερτ Γρὴν,

μάρτυρες. »

Ἰδοὺ ἀπόδειξις ὀλίγη χρησιμεύουσα εἰς ἀπάντησιν ἐκείνων οἵτινες θεωροῦσι τὴν μεγαλοφυΐαν ἀποχρώντως ἀμοιβομένην, καὶ ὑπερβολικὰ τὰ πικρὰ καὶ δίκαια παράπονα τῶν ὑπερασπιστῶν της. Οἱ ἀκόλαστοι ποιηταὶ τῆς αὐλῆς Καρόλου τοῦ Β', τὰ πολιτικὰ στηρίγματα τοῦ δεσποτισμοῦ τοῦ Κρόμβελ ἦσαν πλουσιώτερα τοῦ Μίλτωνος. Καὶ τῳόντι, ἡ ἀξία βραδέως φθάνει, ἢ βραδέως κατακτεῖ τὴν τάξιν εἰς ἣν ἀνήκει.

Καθ' ὅλην τὴν δεκάτην ὀγδόην ἑκατονταετηρίδα, μόλις ὀλίγοι τινὲς ἐπεδοκίμαζον τὸν μέγαν τοῦτον ποιητὴν, καὶ ὀλίγιστοι ἀνεγίνωσκον τὰ συγγράμματά του. Ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐκτίμησιν αὐτοῦ. Ἀπὸ τοῦ 1789 ἔτους ὅ τε Μίλτων καὶ ὁ Δάντης κατέκτησαν τὴν κοινὴν ψῆφον. Τὸ πῦρ τῶν ἐμφυλίων σπαραγμῶν εἶχε διαῤῥυθμίσει τὸν νοῦν τῶν δύο τούτων ποιητῶν. Τὰ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν πάθη, ἐχρησίμευσαν πρὸς αὐτοὺς ὡς τύπος τοῦ ἅδου καὶ τῶν φρικτῶν αὐτοῦ βασανιστηρίων. Καὶ ὁ μὲν Μίλτων εἶναι μᾶλλον γραφικὸς, ὁ δὲ Δάντης δημιουργὸς· ὁ πρῶτος ποικίλλει τὰ χρώματά του, ὁ δεύτερος πλάττει ἀγάλματα. Ἂν ὁ Μίλτων πλανᾶται ἐνίοτε ἐντὸς τοῦ σκότους, ὁ Δάντης παρεκτρέπεται εἰς ὑπερβολάς. Ὁ Μίλτων θέτει ἀπέναντι τοῦ ἀναγνώστου ἀπέραντον διάστημα, ὁ Δάντης εἶναι συχνάκις ἰσχυρότερος καὶ χαρακτηριστικώτερος. Ὁ Μίλτων ὑπῆρξεν ὡς ὁ Δάντης ἀνὴρ πολιτικὸς, ἐραστὴς καὶ ποιητὴς, ἀμφοτέρων δὲ καὶ οἱ ἔρωτες καὶ τὸ πολιτικὸν στάδιον ἦσαν δυστυχῆ. Ὁ Δάντης ἐξορισθεὶς ἐστερεῖτο καὶ τοῦ ἐπιουσίου, ὁ Μίλτων ἐπέζησε τῆς μερίδος του, ἐστερήθη τῆς ὁράσεώς του, δὲν εἶχε πλέον οἰκογένειαν· ὅλοι οἱ φίλοι του ἔδαψαν τὴν λαιμητόμον διὰ τοῦ αἵματός των, ἐσ ἐναζον ἐντὸς τῶν φυλακῶν, ἢ ἐπήτουν ἄρτον εἰς τὰ ξένα. Κατετρέχετο ὑπὸ φθόνου αὐλῆς διεφθαρμένης καὶ λαοῦ ἀμαθοῦς, καὶ τὸν ἐδακτυλοδείκτουν ὡς κακοῦργον, ἐνῷ ποιηταὶ ἀμαθεῖς, τῶν ὁποίων καὶ τὰ ἤθη ἦσαν κατώτερα τῆς παιδείας των, ἀπέλαυον τῆς εὐνοίας καὶ τῶν ἀμοιβῶν τῆς ἐξουσίας.

Περὶ τὴν μεγαλοπρεπῆ, καὶ ἁγνὴν, καὶ καθαρὰν, καὶ οὐρανίαν μοῦσαν τοῦ Μίλτωνος, πλῆθος σατυρῶν ἀσέμνων καὶ μαινάδων ἀσελγῶν ἐπεδίδοντο εἰς ἀποτρόπαια ὄργια, καὶ τὰ ἀκόλαστα αὐτῶν ἄσματα κατέπνιγον τὴν μελίῤῥυτον ἐκείνην φωνὴν τὴν ὁποίαν οἱ μέλλοντες αἰῶνες ἔμελλον μόνοι ν' ἀκούσωσιν. Ἡ μοῦσα συνέστειλε τότε τὰς πτέρυγάς της, συνήγαγεν ἑαυτὴν, καὶ ἡ ἁρμονία τῶν ἀσμάτων της ὑπῆρξεν

ὑπέρ ποτε γλυκυτέρα, περιπαθεστέρα, ἐπουράνιος. Καὶ διὰ νὰ παρηγορηθῇ, ἐδημιούργησε κόσμον ἰδανικόν. Τὸν Δάντην ἐξ ἐναντίας ὑπερηρέθισεν ἡ ἔξορία καὶ ἡ συμφορά, καὶ ἡ ἀδημονία αὐτοῦ μετεδόθη καὶ εἰς αὐτὰ τὰ πονήματά του. Ἡ τραχύτης τῶν στίχων, τῶν εἰκόνων, τῶν σκέψεών του, φαίνεται ἀπόῤῥοια πάλης χαρακτῆρος ἀκάμπτου, τὸν ὁποῖον παροργίζει μὲν ἀλλὰ δὲν καταδαμάζει ἡ δυστυχία. Ἡ αὐστηρότης τοῦ Μίλτωνος συγκιρᾶται διὰ τῆς θείας μελέτης καὶ θεωρίας, ἐνῷ ἡ τοῦ Δάντη μετέχει μανίας καὶ μισανθρωπίας. Ἀλλὰ καὶ ἡ φυσιογνωμία τῶν δύο τούτων μεγάλων ποιητῶν εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸν νοῦν των. Ἰδὲ τὸν Μίλτωνα· τὸ πρόσωπόν του εἶναι γαλήνιον καὶ μεγαλοπρεπές· οἱ μακροὶ βόστρυχες τῆς κυμαινομένης κόμης του περικαλύπτουσι κεφαλήν, ἥτις νέα μὲν ὡμοίαζε κεφαλὴν ἀγγέλου,

« Ἀ! διὰ τί ὁ παντοδύναμος δὲν περιωρίσθη εἰς μόνην τοῦ ἀνδρὸς τὴν πλαστουργίαν; διὰ τί, ἀφοῦ κατῴκησε τὸν οὐρανὸν δι' ἀῤῥένων ἀγγέλων, ἐπῆλθεν αὐτῷ ὄρεξις νὰ νεωτερίσῃ θέτων γυναῖκας ἐπὶ τῆς γῆς; Ὦ γῦναι! εὐάρεστον καὶ προσφιλὲς ἐλάττωμα τῆς φύσεως, σὺ κατέκλυσας τὴν γῆν διὰ συμφορῶν! »

Τὴν κατὰ τῶν γυναικῶν τούτων πρόληψιν τοῦ Μίλτωνος δικαιολογεῖ ἄλλως ὁ δύστροπός χαρακτὴρ τῆς συζύγου του.

Περίεργος εἶναι ὁ γάμος του.

Ὅτε ἐσπούδαζεν εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Καντορβηγίας, ἐδάνεισεν εἰς τὸν Κ. Πάουελ, Ἄγγλον εὐγενῆ κατοικοῦντα ἐκεῖ πλησίον, πεντακοσίας λίρας, τῶν ὁποίων τὴν ἀπόδοσιν εἰς ῥάτην ἀνέμεινεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Τελειώσας τὰ μαθήματα αὐτοῦ, ἐπεσκέφθη τὸν ὀφειλέτην διὰ νὰ ζητήσῃ τὰ χρή-

Μίλτων.

πρεσβύτις δὲ ἀποστόλου. Οὐδεμία δυσάρεστος συστολὴ μυώνων μεταβάλλει τὴν εὐρυθμίαν τῶν χαρακτήρων του· τὸ εὐρὺ μέτωπόν του, καὶ κατὰ τὴν προβεβηκυῖαν αὐτὴν ἡλικίαν, μένει ἀῤῥυτίδωτον· τὰ ἁβρὰ χείλη του, διερμηνεύουσι γαλήνην ψυχῆς καὶ μελέτην βαθεῖαν· οἱ δὲ ὀφθαλμοί του εἶναι κλειστοί, ὡς ἂν ἦσαν ὅλως προσηλωμένοι εἰς τὴν θέαν ἄλλου τινὸς κόσμου ἐν αὐτῷ ἀναπτυσσομένου.

Δύσκολον εἶναι νὰ ἐννοήσωμεν σήμερον ἀκριβῶς τὸν Μίλτωνα, διότι παρ' αὐτῷ ἐπικρατεῖ τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα, ἢ μᾶλλον τὸ θρησκευτικὸν πάθος εἰς ὕπατον βαθμόν. Ἀκολουθῶν τὴν Γραφὴν, θεωρεῖ τὴν γυναῖκα ὡς τὴν αὐτουργὸν τῶν ἀνθρωπίνων δυστυχημάτων. Ὁ *Ἀπολωλὼς* ἄρα *Παράδεισος* παριστᾷ γνώμας καὶ ἕξεις ἄλλου αἰῶνος, πάντη ἐναντίας πρὸς τὰς ἡμετέρας. Τί ἠθέλομεν εἰπῆ σήμερον ἐάν τις τῶν συγχρόνων ἔγραφε τὴν ἐφεξῆς περικοπὴν τοῦ Μίλτωνος;

ματά του. Ὁ Κ. Πάουελ εἶχε θυγατέρα ὡραιοτάτην, ἀνατεθραμμένην ἀριστοκρατικῶς, καὶ ἀγαπῶσαν τὸν ἀνεξάρτητον καὶ ἀνειμένον βίον. Ὁ Μίλτων, ἀντὶ τῶν δανείων του ἐνυμφεύθη τὴν νέαν κόρην τοῦ ὀφειλέτου. Οἱ χαρακτῆρές των ὅμως ἦσαν πάντη ἀντίθετοι· διότι ἐκείνη μὲν ἠγάπα τὴν μουσικὴν, τοὺς χοροὺς καὶ τὴν πολυτέλειαν, οὗτος δὲ ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας συνείθισε τὸν μεμονωμένον, καὶ μελαγχολικὸν, καὶ αὐστηρὸν, καὶ εὐσεβῆ βίον. Ἕνεκα τούτου ἡ Κυρία Μιλτωνος ὅπως μετὰ ταῦτα καὶ ἡ Κυρία Βύρωνος, ἀφῆκεν ὀλίγον μετὰ τὸν γάμον τὸν σύζυγόν της ἐπὶ προφάσει τοῦ νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν πατέρα της καὶ δὲν ἐπέστρεψε πλέον εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ἡ ἐνταῦθα δημοσιευομένη εἰκὼν παριστᾷ τὸν Μίλτωνα τυφλὸν, ὑπαγορεύοντα τὸν *Ἀπολωλότα Παράδεισον* εἰς τὰς θυγατέρας του.

ΤΟ ΕΝ ΤΩι ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩι ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ.

—o—

Ὡς καὶ ἄλλοτε διὰ τῆς Πανδώρας διακεκριμένας τινὰς πραγματείας ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Πανεπιστημίῳ παραδιδομένας ἐδημοσιεύσαμεν, οὕτω καὶ ἤδη νομίζομεν ὅτι χαριζόμεθα τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν, παρατιθέντες αὐτοῖς τὸ πρῶτον, κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ παρόντος σχολαστικοῦ ἔτους, διδαχθὲν μάθημα ὑπὸ τοῦ Κ. Κ. Παπαῤῥηγοπούλου, καθηγητοῦ τῆς Ἱστορίας, περιέχον δὲ τὴν συγκεφαλαίωσιν τῶν περὶ Ἑλληνικῆς Ἱστορίας θεωριῶν αὐτοῦ. Δύω ὄντες οἱ καθηγηταὶ τῆς ἱστορίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, διενεμήθησαν ὀρθῶς τὴν διδασκαλίαν τοῦ εὐρυτάτου τούτου κύκλου τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων, εἰς τρόπον ὥστε, ὁ μὲν αὐτῶν, ὁ Κ. Μανούσης, ἐδίδετο κατ' ἔτος ἐν εἰκόσι ζωηραῖς, περιεκτικαῖς καὶ συνεπτυγμέναις, καὶ ἐν γλώσσῃ γλαφυρᾷ, τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν, ὁ δὲ Κ. Παπαῤῥηγόπουλος ἀναπτύσσει τὴν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων μέχρι τῶν σημερινῶν χρόνων τύχην τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἧς ἡ γνῶσις εἶναι εἰς πάντα πεπαιδευμένον Ἕλληνα ἄφευκτος, ἡ δὲ σπουδὴ ἀποτελεῖ ἓν τῶν κυριωτάτων μαθημάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου. Οἱ μὴ εὐτυχήσαντες ν' ἀκούσωσι τὸν Κ. Παπαῤῥηγόπουλον διδάσκοντα, δύνανται νὰ ἐκτιμήσωσι τὴν περὶ τὴν ἱστορίαν, τὴν Ἑλληνικὴν μάλιστα, δεινότητα τοῦ ἀνδρὸς ἐκ τῶν μονογραφιῶν ἃς κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐξέδωκεν ἢ ἰδίως ἢ εἰς τὸ παρὸν ἢ εἰς ἄλλα περιοδικὰ συγγράμματα, Ἑλληνιστὶ ἢ Γαλλιστί, περιεχούσας ὁμοῦ ἱστορικὴν ὕλην δύω τόμων τοὐλάχιστον. Αἱ ἐπισημότεραι τῶν ὅσων ἐνθυμούμεθα περιστρέφονται εἰς τὰ ἀκόλουθα ἀντικείμενα.

1) Περὶ τῆς ἐποικήσεως Σλαυικῶν τινων φυλῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον.

2) Τὸ τελευταῖον ἔτος τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας, ἤτοι κατὰ ποῖον ἔτος ἀκριβῶς ἐάλω ἡ Κόρινθος ὑπὸ Μομμίου.

3) Ῥωμαίων πρὸς τὴν Ἑλλάδα πολίτευμα. — Περὶ δύο ζητημάτων τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας. (Περὶ τῶν ὑπ' ἀρ. 2 καὶ 3 ζητημάτων, δευτέρα πραγματεία. Ἀπάντησις εἰς Κάρολον Ἑρμάννον).

4) Περὶ τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης.

5) Περὶ τῶν τελευταίων εἰκονομάχων.

6) Περὶ τοῦ Ἁγίου Τάφου.

7) Περὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν δύο ἑτέρων μεγάλων Χριστιανικῶν θρησκευμάτων.

8) Περὶ Μιχαὴλ Ἀκομινάτου τοῦ Χωνιάτου, ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν.

9) Περὶ τῶν Σταυροφοριῶν. (Εἰσαγωγή. — Ἡ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατεία τοῦ Ῥοβέρτου Γυισκάρδου.—Ἡ πρώτη Σταυροφορία).

10) Περὶ τῶν Ἀλβανῶν, ἤτοι τῆς ἠθικῆς καὶ πολιτικῆς αὐτῶν σχέσεως πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν ἐθνικότητα.

11) Ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν μεγάλων βεζυρῶν τοῦ Τουρκικοῦ κράτους κατήγοντο ἀπὸ Χριστιανῶν.

Ἰδοὺ δὲ ὁ κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἐνεστῶτος σχολαστικοῦ ἔτους εἰσαγωγικὸς τοῦ καθηγητοῦ τούτου λόγος.

Ἔρχομαι νὰ ἐκθέσω τὸ δεύτερον ἀπὸ τῆς καθέδρας ταύτης τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν νεωτέρων.

Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἐξεπλήρωσεν ἄχρι τοῦδε δύο μεγάλας ἱστορικὰς ἐντολὰς, καὶ ἴσως κέκληται νὰ ἐκπληρώσῃ καὶ ἄλλην τρίτην, μὴ ἐλάσσονα τῶν προτέρων. Ἐν μὲν τῇ ἀρχαιότητι, ἔβαλε τὰς βάσεις τοῦ ἐλευθέρου διανοητικοῦ καὶ πολιτικοῦ βίου, δι' οὗ ἰδίως ἔκτοτε ἡ ἀνθρωπότης ἐπρόκοψε καὶ ἠδαιμόνησεν· ἐν δὲ τῷ μέσῳ αἰῶνι, ὑπῆρξεν ὁ κύριος ἀπόστολος καὶ πρόμαχος τοῦ θείου λόγου, δι' οὗ συνεπληρώθη καὶ ἠσφαλίσθη ἡ ἠθικὴ τῆς ἀνθρωπότητος διάπλασις· εἰς δὲ τοὺς νεωτέρους χρόνους, διέσωσε τὴν ἐθνικότητα ἐκείνην, εἰς ἣν πιθανῶς ἀπόκειται ἡ πολιτικὴ καὶ ἠθικὴ ἀναμόρφωσις τῆς Ἀνατολῆς.

Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ὑπάγεται, καθὼς καὶ τὸ ὁμογενὲς αὐτοῦ Ῥωμαϊκὸν, εἰς τὸν Ἰνδοευρωπαϊκὸν κλάδον τῆς Καυκασικῆς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους φυλῆς. Ἡ δὲ περὶ αὐτοχθονίας δόξα, ἣν ἐπρέσβευσαν οἱ ἀρχαῖοι καί τινες τῶν νεωτέρων, εἶναι ἀσυμβίβαστος οὐ μόνον μὲ τὴν ἱερὰν παράδοσιν, καθ' ἣν τὸ ἀνθρώπινον γένος, κατελθὸν ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν τῆς Ἀσίας ὀροπεδίων, διεσπάρη ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς γῆς, ἀλλὰ καὶ μὲ πολλὰς ἄλλας ἱστορικωτέρας εἰδήσεις, ἀδήλους μὲν τὸ πάλαι, σήμερον δὲ ἀσφαλῶς ἐξελεγχθείσας. Αἱ νεώτεραι γλωσσικαὶ ἔρευναι κατέστησαν ἀναμφίβολον τὴν συγγένειαν τῆς Σανσκριτικῆς καὶ τῆς Ζενδικῆς πρὸς τὰς κυριωτέρας Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, τὴν Ἑλληνικὴν, τὴν Λατινικὴν, τὴν Γερμανικὴν καὶ τὴν Σλαυϊκὴν, συγγένειαν ἥτις δὲν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ἄλλως εἰμὴ διὰ κοινῆς καταγωγῆς. Παρεκτὸς τούτου, μεταξὺ τῶν Εὐρωπαϊκῶν φυλῶν, μάλιστα μεταξὺ τοῦ Γερμανικοῦ, τοῦ ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις πρωταγωνιστοῦντος, καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ, τοῦ πρωτεύσαντος ἐν τῇ ἀρχαιότητι, ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι ἠθικοὶ δεσμοί, οἵτινες βεβαίως δὲν παρήχθησαν ἐξ ἁπλῆς συγκυρίας, ἰδίως δὲ ἡ τοῦ θρησκεύματος καὶ ἡ τοῦ κοινωνικοῦ καὶ τοῦ πολιτικοῦ ὀργανισμοῦ ὁμοιότης. Ἡ Γερμανικὴ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ μυθολογία, ἀναχωρήσασαι ἀμφότεραι ἀπὸ τῆς Ἀσιανῆς θεοποιήσεως τῶν φυσικῶν δυνάμεων, ἀλλὰ τροποποιηθεῖσαι οὐσιωδῶς, παριστῶσι πολλὴν τὴν περὶ τὴν τροπολογίαν ταύτην ἀμοιβαίαν ἀναλογίαν, ὡς κατέστη ἀναμφισβήτητον διὰ τῶν σοφῶν ἔργων τοῦ *Ἰακώβου Γριμμίου*. Παρ' ἑκατέρᾳ τῶν μυθολογιῶν τούτων ἐπικρατεῖ ὁμοία προσωποποιητικὴ τῆς φαντασίας δύναμις· ἡ αὐτὴ ἐξήγησις τῶν φαινομένων τῆς φύσεως διὰ τῆς ἀπανταχοῦ παρούσης θελήσεως, συμπαθείας

καὶ ἀντιπαθείας τῶν θεῶν· αἱ αὐταὶ μεταξὺ θεῶν, ἡρώων καὶ ἀνθρώπων σχέσεις· ὁμοία ἀναγωγὴ τῶν προσόντων τοῦ ἀνθρώπου εἰς τοὺς θεοὺς, ἀφαιρέσει τῶν ἀνθρωπίνων ὅρων καὶ καθηκόντων· ὁμοία πίστις εἰς νύμφας, εἰς γίγαντας καὶ εἰς ἄλλα ὄντα, τὰ ὁποῖα οὔτε θεοὶ, οὔτε ἄνθρωποι εἶναι· ἡ αὐτὴ, τέλος, ἀνάμιξις τῶν θρησκευτικῶν καὶ πολιτικῶν αἰσθημάτων καὶ δογμάτων (*). Ἀλλ' εἰς ὅ,τι μάλιστα ὁμοιάζουσι τὰ Γερμανικὰ καὶ τὰ Ἑλληνικὰ φῦλα, εἶναι ὁ κοινωνικὸς καὶ ὁ πολιτικὸς αὐτῶν ὀργανισμός· διότι ἀνέκαθεν, παρ' ἀμφοτέροις, βλέπομεν τὴν κοινωνίαν διῃρημένην εἰς πολίτας ἐλευθέρους καὶ ὁμοίους ἀφ' ἑνὸς, εἰς ὑποτελεῖς καὶ δούλους ἀφ' ἑτέρου· παρ' ἀμφοτέροις, ὑπεράνω τῶν ἐλευθέρων καὶ ὁμοίων ἐκείνων πολιτῶν, ὑπάρχει ἀριστοκρατία τις, οἱ καλούμενοι ἄνακτες, βασιλεῖς, ἡγεμόνες, οἱ περὶ τῶν κοινῶν ἀποφασίζοντες, ἀλλ' ὀφείλοντες νὰ ῥυθμίζωσι τὰς βουλὰς αὐτῶν κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐλευθέρου δήμου, πολλάκις δὲ καὶ ῥητῶς νὰ προσλαμβάνωσι τὴν συναίνεσιν αὐτοῦ, συγκαλουμένου ἐπὶ τούτῳ εἰς κοινὰς συνόδους· παρ' ἀμφοτέροις, προίστανται τῆς ἀριστοκρατίας ἐκείνης κυβερνῆται τῶν πραγμάτων, ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ, πολὺ ὅμως ἀπέχοντες τοῦ νὰ ὦσιν ἀπόλυτοι δεσπόται καὶ κύριοι· παρ' ἀμφοτέροις, βλέπομεν, εἰς τοὺς παναρχαίους χρόνους, ἄκρατον τὴν τοῦ ἀτόμου ἐλευθερίαν, τροπολογηθεῖσαν μετέπειτα ἐν μὲν τῇ Ἑλλάδι διὰ τῆς ἐιλαγενοῦς συστάσεως τῶν τῆς πολιτείας δεσμῶν, παρὰ δὲ τοῖς Γερμανικοῖς φύλοις, διὰ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πνεύματος· ἐπικρατεῖ δὲ παρὰ τούτοις καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ κατακερματισμὸς τῶν ἐθνικῶν δυνάμεων εἰς πολιτείας μικράς, δι' ὃν τοσοῦτον διεκρίθη ἡ ἀρχαία Ἑλλὰς μέχρι τῶν Μακεδονικῶν χρόνων· συνενουμένας μὲν εἰς ὁμοσπονδίας καὶ συμμαχίας προτκαίρους, ἀλλὰ δυσχεραινούσας περὶ τὴν ἕνωσιν, τοὐλάχιστον ἐν τῇ κυρίως Γερμανίᾳ, ἥτις μέχρι τῆς σήμερον ἀγωνίζεται ματαίως νὰ συμβιβάσῃ τὴν ἀτομικὴν ῥοπὴν τῶν κατ' ἰδίαν αὐτῆς μερῶν μὲ τὴν πολιτικὴν ἀνάγκην τῆς ἐπὶ τὸ ἓν κυβερνητικῆς αὐτῶν συμπήξεως· παρ' ἀμφοτέροις, ἐπὶ πᾶσιν, ἢ οὐδόλως ἴσχυσεν ἡ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐνδημικὴ ἱεροκρατία καὶ παμβασιλεία, ἢ δὲν ἀπαντῶνται εἰμὴ πρόσκαιρά τινα καὶ ἐξίτηλα αὐτῆς ἴχνη.

Συγγένεια λοιπὸν γλώσσης καὶ θρησκεύματος, ἔτι δὲ κοινωνικοῦ καὶ πολιτικοῦ ὀργανισμοῦ, ὑποδεικνύει τὴν κοινὴν τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν καταγωγήν. Ἀλλ' ἐὰν τὸ ῥεῦμα τῶν ἐθνῶν τούτων ἀνέβλυσε πιθανώτατα ἀπὸ τῆς Ἀσίας, διότι ἐν τῇ μητροπόλει ταύτῃ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀνευρίσκονται αἱ πηγαὶ τῆς γλώσσης αὐτῶν καὶ τοῦ θρησκεύματος, τὸ ῥεῦμα τοῦτο παρίσταται ἡμῖν ἐνταῦθα τροπολογηθὲν διὰ τῆς ἐν αὐτῷ συμβολῆς ἑτέρου ῥείθρου, τὸ ὁποῖον τὴν μὲν Ἀσίαν οὐδέποτε ἐδρόσισεν, ἀνέκαθεν δὲ ἐζωογόνησε τὴν Εὐρώπην, καταστήσαν τὸ ἔδαφος αὐτῆς ἐπιτήδειον εἰς καλλιέργειαν τοῦ ἀγαθοῦ σπέρματος τῆς ἀτομικῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς ἐλευθερίας.

(*) Ἴδε τὸ ἕβδομον κεφάλαιον τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας τοῦ Ἄγγλου Γεωργίου Grote.

Ποῦ θέλομεν ἀναζητήσει τὰς ἀρχὰς τοῦ τρίτου τούτου στοιχείου, δι' οὗ ἀείποτε ὁ εὐρωπαϊκὸς βίος καὶ πολιτισμὸς τοσοῦτον διεκρίθη ἀπὸ τοῦ Ἀσιανοῦ; Θέλομεν ἆρά γε, ἀκολουθοῦντες τὸν Ἀριστοτέλη καὶ τινας τῶν νεωτέρων, ἀποδώσει τὴν ἀντίθεσιν ταύτην ἀφ' ἑνὸς εἰς τὴν ἀβρότητα καὶ τὴν θερμότητα τῆς ἀσιατικῆς ζώνης, ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν νήσουσαν εὐκρασίαν τῆς εὐρωπαϊκῆς; θέλομεν ἀνακηρύξει τὸν ἄνθρωπον δοῦλον τῆς φύσεως; θέλομεν δογματίσει, ὅτι ὑπάρχουσιν, ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἔθνη μετέχοντα μὲν διανοητικῆς καὶ τεχνικῆς εὐφυΐας, καταδεδικασμένα δὲ, διότι τοιαύτην τινὰ κατοικοῦσι χώραν, εἰς διηνεκῆ ἀτομικὴν ταπείνωσιν καὶ πολιτικὴν δουλείαν· ἄλλα πάλιν ἔχοντα, μετὰ τῆς ψυχικῆς ῥώμης, τὸ τῆς ἐλευθερίας πλεονέκτημα, ἀπεστερημένα ὅμως ἐσαεὶ, διότι ἑτέραν τινὰ κατοικοῦσι χώραν, τῆς λογικῆς καὶ βιομηχανικῆς ἐπιτηδειότητος· ἄλλα, τέλος, τὰ ὁποῖα, ἐν τῷ μέσῳ κείμενα, μόνα πέπρωται νὰ μετέχωσιν ἀμφοτέρων τῶν ἀγαθῶν, καὶ νὰ νέμωνται τὸν ἄκρον ἐκεῖνον πολιτισμὸν, τὸν παραγόμενον ἀπὸ τοῦ συνδυασμοῦ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς διανοητικῆς καὶ τεχνικῆς ἀναπτύξεως; Ἀλλ' ἐὰν ἄλλοτέ ποτε ἦτο συγκεχωρημένη ἡ πλάνη, ἡ ἀποδίδουσα εἰς τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον τηλικοῦτον κράτος, ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, καθ' οὓς ἐδαμάσθησαν οἱ ἄνεμοι, καὶ σχεδὸν ἠφανίσθησαν αἱ ἀποστάσεις, καὶ διαπλέονται αὐτοὶ οἱ αἰθέρες, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ παραγνωρισθῇ ἡ πρόδηλος αὕτη ἀλήθεια, ὅτι ἡ φύσις ἐδημιουργήθη ὑποτελὴς τοῦ ἀνθρώπου, οὐχὶ ὁ ἄνθρωπος ὑποτελὴς τῆς φύσεως. Ἢ μήπως, πρὸ καιροῦ ἤδη, δὲν ἀριστεύουσιν εἰς τὰ Ὀλύμπια τῆς ἱστορίας αἱ βορειότεραι ἐκεῖναι τῆς Εὐρώπης χῶραι, τὰς ὁποίας οἱ ἀρχαῖοι ἐθεώρουν ἐνδεεστέρως ἐχούσας τὴν διάνοιαν καὶ τὴν τέχνην, ἐνῷ ἐν γένει μὲν ἡ μεσημβρινὴ Εὐρώπη, ἥτις ἐλογίζετο κεκτημένη τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον τοῦ ἄκρου πολιτισμοῦ, ἀπέβαλε τὰ πάλαι πρωτεῖα, ἰδίᾳ δὲ ἡ πατρὶς ἡμῶν ὑπέκυψεν, ἐπὶ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας, εἰς τὴν δεινοτέραν δουλοσύνην καὶ ἀπαιδευσίαν;

Μὴ ἐσπίζωμεν λοιπὸν ὅτι ὑπάρχουσι χῶραι λαβοῦσαι ἄνωθεν τὴν προῖκα τῆς εὐφυΐας καὶ τῆς ἐλευθερίας, καὶ ἄλλαι φέρουσι διαρκῶς τὸ μίασμα τῆς δυσφυΐας καὶ τῆς δουλείας, ἐφαρμόζοντες εἰς τὸν γεωγραφικὸν χάρτην τὴν ἀσεβῆ ἀρχὴν τοῦ φύσει δοῦλος, φύσει ἐλεύθερος, καθ' ἣν ἡ ἀρχαιότης διήρει τὸν κοινωνικὸν αὐτῆς χάρτην. Ὑπάρχουσι βεβαίως ἀνώτεροί τινες νόμοι, δυνάμει τῶν ὁποίων διάφοροι τῆς γῆς χῶραι ἀπέβησαν ἀλληλοδιαδόχως κυριώταται τοῦ πολιτισμοῦ ἑστίαι, ὁ δὲ πολιτισμὸς ἔλαβεν ἀλληλοδιαδόχως διαφόρους χαρακτῆρας· οἱ νόμοι ὅμως οὗτοι, καίτοι μὴ ὄντες ἄσχετοι πρὸς τὰς φυσικὰς τῶν χωρῶν ἐκείνων ἰδιότητας, ἀναδεικνύουσι τὰς ἰδιότητας ταύτας, οὐχὶ ἀντιτασσομένας, ἀλλ' ἐξεναντίας συνεργούσας εἰς τὴν βαθμηδὸν τελειοτέραν ἀποβαίνουσαν κοινωνικὴν διαμόρφωσιν.

Ἐπισκοποῦντες ἐκ περιωπῆς τὸν δρόμον τὸν ὁποῖον ἠκολούθησεν ὁ πολιτισμὸς τῆς ἀνθρωπότητος, ἢ μᾶλλον ὁ πολιτισμὸς τῆς Καυκασικῆς φυλῆς, ἥτις φαίνεται ἐκπροσωποῦσα ἰδίως τὸν τέλειον ἄνθρωπον, εὑρίσκομεν, ὅτι εἰς τρεῖς διαφόρους ζώνας τῆς γῆς ἔστησεν ἀλληλοδιαδόχως τὴν κυρίαν αὐτοῦ ἕδραν· πρῶτον, κατὰ τὴν λεγομένην παναρχαίαν ἐποχὴν, εἰς τὴν νοτειοδυτικὴν Ἀσίαν καὶ τὴν παρακειμένην Αἴγυπτον· ἔπειτα, κατὰ τοὺς συνήθως ὀνομαζομένους ἀρχαίους χρόνους, εἰς τὴν νοτειοανατολικὴν Εὐρώπην καὶ τὴν παρακειμένην βόρειον Ἀφρικήν· τελευταῖον, κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, εἰς τὴν βορειοανατολικὴν Ἀμερικήν. Ὁ πολιτισμὸς λοιπὸν δὲν ἐπορεύθη μόνον ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς ἄρκτον. Δὲν μετέβαλε δὲ χώραν μόνον, ἀλλὰ καὶ χαρακτῆρα· διότι, ἐν μὲν τῇ πρώτῃ ἐποχῇ, τὸ θρήσκευμα εἶναι πολυθεϊκὸν, δουλικὸν δὲ τὸ πολίτευμα, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ παραμένει τὸ ἡμαρτημένον θρήσκευμα, ἀλλ' ἡ πολιτικὴ κοινωνία διχοτομεῖται, καὶ μία μὲν αὐτῆς μοῖρα, χειραφετηθεῖσα, νέμεται ἅπαντα τὰ ἀγαθὰ τῆς ἰσονομίας καὶ τῆς ἐλευθερίας, ἡ δὲ ἄλλη διατελεῖ ἔτι δουλεύουσα καὶ ἀπεστερημένη παντὸς ἀνθρωπίνου δικαιώματος· τέλος, ἐν τῇ τρίτῃ ἐποχῇ, τὸ μὲν θρήσκευμα τελειοῦται διὰ τῆς λατρείας τοῦ ἑνὸς θεοῦ καὶ τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, συμπληροῦται δὲ ἡ τῆς κοινωνίας ἀπελευθέρωσις, καθιερωθείσης τῆς ἀρχῆς τῆς ἰσονομίας, ὡς κοινοῦ δικαιώματος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Πρὸς τούτοις, ὁ πολιτισμὸς δὲν προήλασεν ἀνεπιστρεπτεὶ, ἐγκαταλείπων ὅλως, κατὰ πάντα νέον σταθμὸν, τὰς προηγουμένως ὑπ' αὐτοῦ εὐεργετηθείσας χώρας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης δὶς ἀνέκαμψεν ἐπὶ τὰ ὀπίσω, τείνων χεῖρα ἀρωγὸν πρὸς τὴν Ἀσίαν, πρῶτον διὰ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, δεύτερον διὰ τῶν Ῥωμαίων· καὶ ἀφοῦ δὲ μετέφερε τὸν θρόνον αὐτοῦ πρὸς βορρᾶν, οὐ μόνον τὴν λοιπὴν Εὐρώπην, ζεύξας εἰς τὸ θριαμβευτικὸν αὐτοῦ ἅρμα, συμπαρέσυρεν ἐν τῇ πομπικῇ ἐκείνῃ πορείᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὴν Ἀσίαν αὖθις ἐπαλινδρόμησεν, ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, ἐπελθὼν ἐπ' αὐτὴν ἀπό τε βορρᾶ, καὶ ἀπὸ μεσημβρίας, καὶ ἀπὸ δυσμῶν, καὶ ἀπ' ἀνατολῶν.

Οὕτως ἔχουσι τὰ πράγματα. Τίνες δὲ οἱ νόμοι δυνάμει τῶν ὁποίων ὁ πολιτισμὸς ἀλληλοδιαδόχως μεταβαίνει μὲν εἰς διαφόρους τῆς γῆς ζώνας, λαμβάνει δὲ διαφόρους χαρακτῆρας, καὶ τίς ἡ πρὸς τὴν τοιαύτην αὐτοῦ πορείαν καὶ ἐπίδοσιν σχέσις τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους; τοῦτο πρόκειται νὰ ἐξετάσωμεν διὰ βραχέων, ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπεται εἰς τὴν ἀσθένειαν τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας ἡ κατάληψις καὶ ἡ ἑρμηνεία τῶν δυσεξερευνήτων τῆς Προνοίας βουλευμάτων.

Ὁ ἄνθρωπος ἔλαβεν ὡς πρώτην κατοικίαν τὰ ὀροπέδια τῆς μέσης Ἀσίας, ἴσως διότι, κατερχόμενος εἰς τὰς μεσημβρινὰς χώρας τοῦ μεγίστου ἐκείνου τῶν μερῶν τῆς γῆς, ἠδύνατο, ἐπὶ πλεῖστον χρόνου διάστημα, νὰ παραμείνῃ καὶ νὰ ἐξαπλωθῇ, μὴ μεταβάλλων μὲν ἀποτόμως θερμοκρασίαν, μὴ ἀπαντῶν δὲ, περὶ τὴν διάδοσιν αὐτοῦ, δυσυπέρβλητα κωλύματα. Ἡ δὲ εὐγενεστέρα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους μοῖρα, εἰς ἣν ἡ Πρόνοια ἀπένειμε τὰ ἀριστεῖα τοῦ πολιτισμοῦ, ἐπορεύθη ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, καὶ οὐχὶ ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς, διότι πρὸς δυσμὰς φερομένη, ἠδύνατο εὐχερῶς νὰ μεταβῇ εἰς τὰ προσηρτημένα τῇ Ἀσίᾳ δύο ἕτερα μέρη τῆς γῆς, ἐνῷ τρεπομένη πρὸς ἀνατολὰς, ἤθελε πρωίμως ἀπαντήσει τὸν ἀχανῆ ὠκεανὸν, τὸν ὁποῖον, διαχωρίζοντα τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν, ὁ ἄνθρωπος δὲν ἦτον ἔτι ἐπιτήδειος νὰ διαπλεύσῃ. Ἐπὶ δὲ πᾶσιν, ὁ πολιτισμὸς, λαβὼν τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ μέσῳ τῶν πολυτελῶν τῆς μεσημβρινῆς Ἀσίας κλιμάτων, μετέστη ἐκεῖθεν εἰς τὰς εὐκρατεῖς μὲν, ἀλλὰ φειδωλοτέρας τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης χώρας, καὶ ἐκεῖθεν, τελευταῖον, ἐξώρμησε πρὸς τὴν ψυχροτέραν καὶ τραχυτέραν τοῦ βορρᾶ φύσιν, ἀπὸ τοῦ ὁποίου, διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν πορείαν αὐτοῦ, ἔπρεπεν ἤδη νὰ διέλθῃ τὰ ὑγρὰ τῆς Ἀτλαντικῆς κέλευθα, διότι ἡ Θεία Πρόνοια, ἐν τῇ ἀπείρῳ αὐτῆς συνέσει καὶ ἀγαθότητι, ηὐδόκησε τὸν μὲν νήπιον ἔτι ἄνθρωπον νὰ ἐγκαταστήσῃ εἰς χώρας, εἰς τὰς ὁποίας αἱ μὲν ἀνάγκαι αὐτοῦ ἦσαν μικρότεραι, ἡ δὲ θεραπεία αὐτῶν προχειροτέρα καὶ εὐκολωτέρα· εἰς δὲ τὸν ἄνθρωπον τὸν λαβόντα ἤδη ἀποχρῶσαν ἐμπειρίαν τοῦ βίου, ἤνοιξε στάδιον, ἀπαιτοῦν μείζονα παρ' αὐτοῦ βιομηχανίαν καὶ τέχνην, εἰς δὲ τὸν ἀνδρωθέντα, τέλος, ἄνθρωπον ἀντιπαρέταξε δυσχερείας ἐναμίλλους τῆς ἀκμαζούσης ἤδη ψυχικῆς καὶ φυσικῆς αὐτοῦ ῥώμης.

Πᾶσα δὲ νέα τῆς ἀνθρωπότητος ἡλικία ἔλαβε καὶ ἴδιον ἐνεργείας στάδιον, οὐχὶ διότι αἱ χῶραι εἰς ἃς παρήχθη ὁ ἀρχαιότερος καὶ ἐξ ἀνάγκης ἀτελέστερος κοινωνικὸς βίος, ἦσαν ἀνεπίδεκτοι ἐντελεστέρας κοινωνικῆς διαμορφώσεως, ἀλλὰ διότι πᾶσα ἐντελεστέρα κοινωνικὴ διάπλασις ἀπῄτει νέα συστατικὰ στοιχεῖα, πολέμια πρὸς τὰ ἐπικρατήσαντα ἅπαξ ἐν ταῖς χώραις, ἐν αἷς ἀνεπτύχθησαν αἱ ἀρχαιότεραι τοῦ πολιτισμοῦ ἡλικίαι, ὥστε διὰ νὰ προκύψῃ, ἐν ταῖς αὐταῖς χώραις, νέα κοινωνικὴ φάσις, ἔπρεπε νὰ καταστραφῇ ἡ προηγουμένη, ἔπρεπε δηλαδὴ νὰ ἀφανισθῶσιν ἅπαντες οἱ παραχθέντες καιροὶ τῆς διανοητικῆς ἐπιδόσεως, καὶ νὰ καταστῇ ἡ τελείωσις αὐτῆς δυσχερεστάτη, ἂν ὄχι ἀδύνατος. Ἀλλὰ αἱ συνεχεῖς ἐκείναι τοῦ πολιτισμοῦ ἀναδρομαὶ πρὸς μεσημβρίαν καὶ πρὸς ἀνατολὰς, ἀρκούντως ὑποδεικνύουσιν, ὅτι ἐπὶ τέλους αἱ ἀρχαιότεραι τοῦ κοινωνικοῦ βίου πατρίδες δὲν θέλουσι μείνει ἀμέτοχοι τῶν ἀγαθῶν, ὅσα ἡ θεία πρόνοια βραδύτερον ἐπεδαψίλευσεν εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ταῦτα ὡς πρὸς τὴν ἀλλεπάλληλον ἀπὸ χώρας εἰς χώραν μετάβασιν τοῦ πολιτισμοῦ. Οὐδὲν ἧττον δὲ μελέτης ἀξία εἶναι καὶ ἡ ἀλλεπάλληλος τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ μεταβολή.

Ὁ κατὰ πρῶτον εἰς συνάφειαν μὲ τὴν περιέχουσαν αὐτὸν φύσιν ἐλθὼν ἄνθρωπος, δὲν ἠδύνατο ἀναγκαίως νὰ μετεωρισθῇ μέχρι τῆς ἀφῃρημένης ἐννοίας τοῦ τὰ πάντα διέποντος καὶ συντηροῦντος ὑπερτάτου ὄντος, ἀλλὰ, ἐκπλαγεὶς ὑπὸ τῆς εὐθύτερον προσβαλούσης τὴν κατάληψιν αὐτοῦ εὐρυθμίας καὶ δυνάμεως τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου, ἀπέδωκεν εἰς τὴν ποιητὴν ἐκείνην εὐρυθμίαν καὶ δύναμιν τὸ προσὸν τῆς θεότητος, καὶ ἐλάτρευσε τὴν κίνησιν τῶν οὐρανίων σωμάτων, τὴν ἐναλλαγὴν τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ σκότους, τὴν εὔρυθμον δίαιταν ἢ τὴν ἰδιάζουσαν ὠ-

φέλειαν τινῶν ζώων, τὰς εὐεργετικὰς ἰδιότητας χωρῶν τινῶν, οἷον τὴν παραγωγὸν τῆς εὐφορίας τακτικὴν τῶν ποταμῶν πλημμύραν, καὶ τ.τ. Ἐντεῦθεν τὸ θρήσκευμα ἐν τῷ πρώτῳ τοῦ πολιτισμοῦ καταλύματι, ὑπῆρξε πολυθεϊκόν. Πρὸς τούτοις ὁ εἰς πολιτικὸν βίον συνελθὼν ἄνθρωπος, ὁ πρὸς μυρίας ἔχων νὰ παλαίσῃ καὶ πρὸς δυσαναλόγους τῇ ἀπειρίᾳ αὐτοῦ δυσχερείας, φυσικὰς καὶ κοινωνικάς, ἠθικὰς καὶ ὑλικάς, ἀπαραιτήτως ὑπὲρ ἄλλοτέ ποτε ἔμελλε νὰ αἰσθανθῇ τὴν ἀνάγκην τῆς ἀπεριορίστου πειθαρχίας καὶ ὑποταγῆς, ἤτοι εἰς τοὺς εὐφυεστέρους ἐκείνους ἀνθρώπους, οἵτινες, δυνηθέντες νὰ κατανοήσωσι καὶ νὰ ἑρμηνεύσωσι τοὺς πρώτους καὶ ἁπλουστέρους τοῦ φυσικοῦ κόσμου νόμους, ἀπετέλεσαν, διὰ τὴν ἐπικρατήσασαν σύγχυσιν τοῦ φυσικοῦ κόσμου μετὰ τῆς θεότητος, τὴν τῶν ἱερέων τάξιν· ἤτοι εἰς τοὺς ἄνδρας ἐκείνους, οἵτινες, διὰ τῆς συνέσεως καὶ τῆς ἀνδρείας αὐτῶν, ἔσωσαν τὴν κοινωνίαν ἀπὸ μεγάλων ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν κινδύνων. Ἐντεῦθεν ἱεροκρατία καὶ παμβασιλεία ὑπῆρξαν τὰ ἰδιάζοντα τῆς πρώτης τοῦ πολιτισμοῦ περιόδου πολιτεύματα.

Ἀλλὰ τὸ ἐγκείμενον τῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου αἴσθημα τῆς ἐλευθερίας κατεξανέστη πρωϊμώτατα κατὰ τῆς ἱεροκρατίας ἐκείνης καὶ παμβασιλείας. πολλαὶ δ' ἀνθρώπων ὁμάδες τολμηροτέρων καὶ δραστικωτέρων, ἐριεμένων ν' ἀπαλλαγῶσι τῆς δεσποτείας ταύτης, ἐζήτησαν πατρίδας ἄλλας, συνεπαγόμεναι, ἐκτὸς τῶν γλωσσικῶν καὶ θρησκευτικῶν τῆς Ἀσίας στοιχείων, τὸ στοιχεῖον τῆς ἀτομικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἐνεργείας. Καὶ συνέβη οὕτως εἰς χρόνους προηγουμένους τῶν ἱστορικῶν, ἡ πρώτη τῶν Εὐρωπαϊκῶν φυλῶν ἀπὸ τῆς Ἀσίας μετανάστευσις, ὅπως βραδύτερον, ἐν τῇ ἑκκαιδεκάτῃ καὶ ἑπτακαιδεκάτῃ ἀπὸ Χρ. ἑκατονταετηρίδι, ἐγένετο ἡ ἄλλη ἐκείνη εἰς τὴν βόρειον Ἀμερικὴν μετανάστευσις μιᾶς μοίρας τῶν Γερμανῶν φύλων, ἥτις, διαμαρτυρομένη κατὰ τῆς θρησκευτικῆς καὶ πολιτικῆς καταθλίψεως ἣν ἔπασχεν ἐντεῦθεν τῆς Ἀτλαντικῆς, ἀπῆλθε διαπόντιος, κομίζουσα μεθ' ἑαυτῆς, ἐκτὸς τῶν γλωσσικῶν καὶ θρησκευτικῶν τῆς Εὐρώπης στοιχείων, ἔτι σφοδρότερον τὸ αἴσθημα τῆς ἀτομικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἐνεργείας, δι' οὗ μάλιστα διακρίνεται ὁ νεώτερος ἐκεῖνος καὶ ἤδη τοσοῦτον ἀκμάζων πολιτισμὸς αὐτῆς.

Τὰ ἀπὸ τῆς Ἀσίας ὁρμήσαντα πλήθη παρῆλθον τὸ πλεῖστον διὰ τῆς μεγάλης τοῦ Καυκάσου πύλης· καὶ τὰ μὲν, πορευθέντα τὴν εὐθεῖαν, κατέλαβον τὰ πεδία τῆς μέσης, καὶ βορείου, καὶ δυτικωτέρας Εὐρώπης, ἱδρύσαντα αὐτόθι κατάστασιν πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀλλοτρίαν τῆς Ἀσιανῆς, ἀλλ' ἐπὶ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας διατηρήσαντα βίον ἀπαίδευτον, καὶ ἀνεξέργαστον, καὶ ἀνάλογον τῆς τραχύτητος τῶν χωρῶν ἐκείνων· τὰ δὲ, τραπέντα πρὸς μεσημβρίαν, κατῆλθον εἰς τὰς δύο ἀνατολικωτέρας ἐκ τῶν τριῶν χερσονήσων, τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἰταλίας, καὶ τῆς Ἰβηρίας, ἐπὶ τῶν ὁποίων, ὡς ἐπὶ τρίποδος, ἵσταται τὸ ἡμέτερον τοῦτο τῆς γῆς μέρος, καὶ ἐνταῦθα, διὰ τὴν μετὰ τῆς ἀρχαίας μητροπόλεως τοῦ πολιτισμοῦ ἐπιμιξίαν, διὰ τὴν εὐφυΐαν τῆς χώρας, διὰ τὴν ἰλαρότητα τοῦ οὐρανοῦ, καὶ διὰ τὸν εἰς τὴν τέχνην, εἰς τὴν ἐπιστήμην, εἰς τὴν πολιτικὴν δίαιταν ἐμβολιασμὸν τοῦ σπέρματος τῆς ἐλευθερίας, τὸ ὁποῖον συνεπήγοντο, παρήγαγον τὴν ἐξαισίαν ἐκείνην δευτέραν τοῦ πολιτισμοῦ περίοδον, καθ' ἣν, μέχρι τοῦδε εἰς πολλὰ μὲν ἀνυπέρβλητον, ἀπαράμιλλον δὲ εἰς πολλὰ θεωρουμένην, ἐπρωταγωνίστησε τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος. Ναὶ μὲν ὁ κοινωνικὸς βίος εἶχεν ἤδη λάβει οὐ μικρὰν ἐπίδοσιν εἰς τὴν δυτικὴν Ἀσίαν καὶ τὴν παραποταμίαν Αἴγυπτον. Ἀλλ' εἶναι βέβαιον ἐπίσης, ὅτι καὶ τέχνη καὶ ἐπιστήμη ἦσαν, μέχρι τῆς Ἑλληνικῆς ἐποχῆς, ὑποχείριοι μιᾶς καὶ μόνης ἀνθρώπων τάξεως, τῆς τῶν ἱερέων, ὅτι δὲν ἐχρησίμευον εἰμὴ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ βιωτικοῦ συμφέροντος, οἷον κατενόει αὐτὸ ἡ παντοδύναμος ἐκείνη ἱερατικὴ καὶ πολιτικὴ δυναστεία, καὶ ὅτι τούτου ἕνεκα δὲν ἠδύναντο νὰ ὑπερβῶσι τοὺς σιδηροῦς φραγμοὺς, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἦσαν ἠχμαλωτευμέναι. Ἔπρεπε νὰ ἐπέλθῃ ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας, αἰσθήσεως καὶ διανοίας, ἔπρεπε τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος νὰ στηρίξῃ μὲν τὸ πολίτευμα ἐπὶ τῆς κρηπῖδος τοῦ λογικοῦ νόμου, ἀντὶ τῆς δεισιδαίμονος δουλείας, νὰ θεραπεύσῃ δὲ τὴν τέχνην καὶ τὴν ἐπιστήμην ἕνεκα τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης αὐτῆς, ὄχι ἕνεκα πλαστῆς θρησκευτικῆς χρείας καὶ ταπεινῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ βίου σκοπῶν, διὰ νὰ μετεωρισθῇ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα μέχρι τῶν ἀχανῶν ἐκείνων χώρων, ἐν οἷς καὶ μόνοις εὑρίσκεται τὸ ἀπολύτως δίκαιον, τὸ ἀπολύτως καλὸν, τὸ ἀπολύτως μέγα. Ἐντεῦθεν ἡ ὁλοσχερὴς τοῦ Ἑλληνικοῦ βίου διαφορὰ, ἐξ ἧς ὅμως δὲν συνάγεται, ὅτι ὁ βίος οὗτος ὑπῆρξεν ὅλως ἄσχετος πρὸς τὸν Ἀσιανόν. Πολλοὶ τῶν νεωτέρων ἐπρέσβευσαν τοῦτο, ἐκπλαγέντες ὑπὸ τῆς διαφορᾶς ταύτης, καὶ ἐδογμάτισαν τὴν αὐτοχθονίαν, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ὥς τινες ἐδογμάτισαν τὴν αὐτοχθονίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ φύλου. Ἀλλὰ, καὶ ἂν ἐν τῷ βίῳ τῷ Ἑλληνικῷ δὲν ἀνευρίσκοντο στοιχεῖα τὰ ὁποῖα τὸ ἔθνος τοῦτο προδήλως ἀπὸ τῆς Ἀσίας μεθ' ἑαυτοῦ συνεπήγαγε, καὶ ἂν μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν αὐτοῦ εἰς τὴν νέαν αὐτοῦ πατρίδα, τὴν τοσοῦτον γείτονα τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Αἰγύπτου, πρόδηλος δὲν ἦτον, οὐδ' ἐμαρτυρεῖτο ἀσφαλῶς, ἡ μετὰ τῆς Ἀνατολῆς συνεχὴς ἐπιμιξία, ὁ νοῦς ἡμῶν οἴκοθεν ἤθελε βεβαίως ἀποκρούσει τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ἀναγκάζεται εἰς πᾶσαν νέαν τῆς ἡλικίας αὐτῆς ὥραν, νὰ ἀνεγείρῃ ἐκ βάθρων τὸ οἰκοδόμημα τοῦ πολιτισμοῦ, μηδόλως ὠφελουμένη ἐκ τῆς προηγουμένως θησαυρισθείσης πείρας. Ὁ Ἑλληνικὸς βίος παρίσταται ἡμῖν τοσοῦτον τοῦ Ἀσιανοῦ ἀλλότριος, διότι ἐπεράτωσεν ἐπὶ τούτου τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας, διότι ὀλίγαι σταγόνες οἴνου ἀρκοῦσι νὰ μεταβάλωσι τὸ ἀποιότατον τῶν ὑδάτων εἰς τὸ τῶν ποτῶν γενναιότατον. Ἡ ἑνότης ὅμως τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ εἶναι ἐπίσης ἀναμφισβήτητος ὅσον καὶ ἡ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἑνότης.

Καὶ αὕτη λοιπὸν εἶναι ἡ πρώτη ἱστορικὴ ἐντολὴ, ἣν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἐκλήθη νὰ ἐκπληρώσῃ, συνεπλήρωσε δὲ μέχρι τινὸς, μετ' ὀλίγον, τὸ συγγενὲς αὐτοῦ Ῥωμαϊκὸν, μάλιστα ὡς πρὸς τὴν τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ ἀστικοῦ βίου ῥύθμισιν. Ἀλλ' ὁ πολιτισμὸς τῆς ἀνθρωπότητος, ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ περιόδῳ, καὶ τοι προσλαβὼν τὸ ζωοποιὸν τῆς ἐλευθερίας πνεῦμα, περιεῖχεν ὅμως ἔτι δύο ἐκλητήρια στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἀναγκαίως ἔμελλον νὰ μαρώσι καὶ ἐπὶ τέλους νὰ φθείρωσι τὴν ἐνέργειαν τοῦ πνεύματος ἐκείνου. Εἶναι δὲ τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα, τὸ πλημμελὲς περὶ ἐλευθερίας δόγμα, τὸ πλημμελὲς δόγμα τῆς θρησκείας.

Ὁμιλήσαντες πρὸ μικροῦ περὶ τοῦ πνεύματος τῆς ἐλευθερίας, τὸ ὁποῖον ἐξεριζώσεν ἀπὸ τῆς Ἀσίας καὶ πρὸς δυσμὰς ἐσφενδόνησε τὰ εὐρωπαϊκὰ φῦλα, δὲν ἐννοήσαμεν τὴν ἐπὶ τῆς φυσικῆς ἰσότητος, τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης, τοῦ ἀπολύτου δικαίου ἐρειδομένην ἐλευθερίαν, οἵαν ἐννοοῦμεν αὐτὴν σήμερον, τὴν σεβομένην τὰ δίκαια καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀσθενεστέρου, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀτυχεστέρου τῶν ἀνθρώπων· ἀλλὰ τὴν ἀκατάσχετον ἐκείνην καὶ ἀγρίαν ὁρμὴν, τὴν ἀπὸ τῆς ἀτομικῆς ἰσχύος καὶ δραστηριότητος ἐκπηγάζουσαν, καὶ μὴ ἀναγνωρίζουσαν μὲν τὸ δίκαιον τῆς ἰσότητος εἰμὴ εἰς δύναμιν ἰσοπαλῆ, ἑτοίμην δὲ νὰ καταπατήσῃ καὶ νὰ δουλώσῃ ἀνηλεῶς πάντα τὸν μὴ ἀξιωθέντα τῶν αὐτῶν ἀπὸ τῆς φύσεως ἢ τῆς τύχης πλεονεκτημάτων. Τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας τῶν παναρχαίων Γερμανικῶν φύλων, τοιοῦτον καὶ τὸ τῶν παναρχαίων Ἑλληνικῶν. Καὶ ἐρρυθμίσθη μὲν πρωϊμώτατα παρὰ τοῖς τελευταίοις ὁ ἀκατέργαστος ἐκεῖνος αὐτοματισμὸς διὰ τῆς ἰδέας τοῦ νόμου καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν κοινωνικῶν σχέσεων, ἀλλ' ὁ ἀρχικὸς αὐτοῦ χαρακτὴρ ἐνόθευσεν ἅπασαν τὴν δευτέραν ταύτην τοῦ πολιτισμοῦ περίοδον, μεταβαλὼν εἰς μόνιμον πραγμάτων κατάστασιν καὶ ἀναγαγὼν εἰς νόμον φυσικὸν καὶ πολιτικὸν τὴν διαίρεσιν τῆς κοινωνίας εἰς μίαν μὲν μερίδα νεμομένην ἅπαντα τὰ ἀγαθὰ τῆς ἰσονομίας καὶ τῆς ἐλευθερίας, εἰς ἄλλην δὲ ἀπεστερημένην παντὸς ἀνθρωπίνου δικαιώματος. Ἡ ἄδικος αὕτη διχοτομία οὐ μόνον περιώρισεν εἰς εὐάριθμον ἀνθρώπων τάξιν τὰ πλεονεκτήματα τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος καὶ αἰσθήματος, ἀλλ' ἀναγκαίως ἔμελλε νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ταχεῖαν καὶ πρώϊμον τῶν πολιτειῶν ἐκείνων κατάλυσιν· διότι, διὰ μὲν τὸ εὐάριθμον τῶν πολιτῶν, ὁ ὅμιλος αὐτῶν ταχύτερον ἐν τοῖς πολέμοις κατηναλίσκετο, διὰ δὲ τὴν φυσικὴν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν ῥαθυμίαν ῥοπὴν, μάλιστα τοῦ ἀνθρώπου τῶν ἀνωτέρων κοινωνικῶν τάξεων, οἷοι ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἐλεύθεροι τῆς ἀρχαιότητος πολῖται, ἐπελθούσης ἅπαξ τῆς ἐξαχρειώσεως αὐτῶν, οὐδεὶς ὑπῆρχεν ὁ ἀναπληρώσων, ἐνῷ τὴν σήμερον αἱ παρακμάσασαι ἀνώτεραι κοινωνικαὶ τάξεις εὐχερῶς ἀναπληροῦνται ὑπὸ τῆς κατωτέρας μὲν, ἀλλ' ἰσοδικαίου, καὶ ἰσονόμου, καὶ σωφρονεστέρας τοῦ ἔθνους μερίδος.

Συνετέλει δὲ εἰς τὴν ἐξαχρείωσιν ἐκείνην καὶ τὸ θρήσκευμα. Τὸ ἀπὸ τῆς Ἀσίας μετενεχθὲν πολυθεϊκὸν θρήσκευμα ἐτροποποιήθη μὲν κατά τι, διὰ τὸν ἰδιάζοντα χαρακτῆρα τῶν μεταναστάντων φύλων, τὰ ὁποῖα συνεδύασαν τὴν λατρείαν τῶν φυσικῶν δυνάμεων μετὰ τῆς ἀκατασχέτου συνειδήσεως ἣν εἶχον τῆς ἀνθρωπίνης ὑπεροχῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καὶ, μέχρι τοῦ Ὀλύμπου ἀναβιβάσαντα τὴν προσωπικότητα αὐτῶν, ἐρρύθμισαν τὸ σχῆμα καὶ τὸν βίον τῶν θεῶν καθ' ὁμοίωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου σχήματος καὶ βίου, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον, μᾶλλον δὲ ὑπὲρ ἄλλοτέ ποτε, τὸ θρήσκευμα παρέμεινε πολυθεϊκὸν, ἡ δὲ νηπιώδης αὕτη περὶ θεότητος ἀντίληψις δὲν ἠδύνατο εἰμὴ νὰ ἔλθῃ εἰς ῥῆξιν πρὸς τὴν προϊόντος τοῦ χρόνου, διὰ τῆς ἐλευθέρας καὶ λογικῆς τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἀναπτύξεως, παραχθεῖσαν φιλοσοφικὴν τοῦ παντὸς θεωρίαν καὶ ἑρμηνείαν. Τὸ δόγμα τοῦ Σωκράτους καὶ τοῦ Πλάτωνος, τὸ τοσοῦτον εἰς τὴν ἀλήθειαν τῆς θεότητος φύσιν προσεγγίσαν, δὲν ἠδύνατο νὰ διαζήσῃ ἐν εἰρήνῃ μὲ τὰς παραλόγους περὶ Διὸς καὶ Ἥρας πλάνας· καὶ ἐπειδὴ ἐν τούτοις τὰ φιλοσοφικὰ θεωρήματα εἶναι ἀνίσχυρα νὰ ἱδρύσωσι θρήσκευμα, διότι τὰ θρησκεύματα δὲν παράγονται εἰμὴ ἢ ἀπὸ τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως ἢ ἀπὸ θείας ἀποκαλύψεως, πρόδηλον εἶναι ὅτι ἡ μεταξὺ τῆς προαγθείσης φιλοσοφίας καὶ τοῦ πατροπαροδότου θρησκεύματος ἐκείνη ῥῆξις ἔμελλε μὲν νὰ ἐπιφέρῃ τὴν πρὸς τὰ πάτρια δόγματα ἀσέβειαν, ἔμελλε δὲ νὰ καταλίπῃ τὸ ἔθνος ἄνευ θρησκεύματος, ἔμελλε δηλαδὴ νὰ καταφέρῃ εἰς τὴν ἠθικὴν τῆς ἀρχαίας Εὐρώπης κατάστασιν τὴν δεινοτέραν τῶν πληγῶν, ὅσας κοινωνία ἠδύνατό ποτε νὰ παθῇ· διότι τὸ παραλογώτερον τῶν θρησκευμάτων εἶναι πάλιν προτιμότερον τῆς ἐλλείψεως παντὸς θρησκεύματος.

Τὸ σπέρμα λοιπὸν τῆς ἐλευθερίας, τὸ ὁποῖον ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ πολιτισμοῦ περιόδῳ παντάπασι δὲν ἐβλάστησε, παρήγαγε μὲν ἐν τῇ δευτέρᾳ δένδρον εὐθαλὲς, καὶ ἄνθη περικαλλῆ· ἀλλὰ καρποὺς ὡρίμους καὶ δαψιλεῖς δὲν ἐγέννησε, διότι ἐστερεῖτο τοῦ θερμοῦ ἡλίου, ὅστις μόνος ἠδύνατο νὰ συμπληρώσῃ τὴν ζωοποιητικὴν τῶν χυμῶν αὐτοῦ δύναμιν. Διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ὁλοσχερῆ αὐτῆς ἀνάπτυξιν, ἡ ἐλευθερία εἶχε χρείαν θρησκεύματος κηρύττοντος μὲν τὰς ὑψηλοτέρας καὶ γνησιωτέρας περὶ θεότητος καὶ ἀνθρώπου ἀληθείας, ἐρειδομένου δὲ ἐπὶ τῆς ἀκραδάντου τῆς θείας ἀποκαλύψεως κρηπῖδος. Τὸ δὲ θρήσκευμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον δὲν ἔμελλε νὰ ἀνατείλῃ εἰμὴ ἐπὶ τῆς τρίτης τοῦ πολιτισμοῦ περιόδου, εἶναι ὁ χριστιανισμός· καὶ θαυμάσωμεν ἐνταῦθα τὴν ἐξαισίαν τῆς προνοίας σύνεσιν καὶ τὸν μεγαλουργὸν ῥυθμὸν, τὸν καταφαινόμενον περὶ τὴν ἐπιτέλεσιν τῶν βουλευμάτων αὐτῆς.

Ἡ περὶ τοῦ ἑνὸς καὶ ἀληθινοῦ Θεοῦ συνείδησις συνεγεννήθη μὲν μετὰ τοῦ ἀνθρώπου, καθὼς καὶ ἡ περὶ τοῦ αὐτεξουσίου συνείδησις, ἀλλὰ, καθὼς αὐτὴ, ἐκοιμήθη καὶ ἐκείνη ἐπὶ αἰῶνας πολλοὺς ἐντὸς τῶν βαθυτέρων μυχῶν τῆς καρδίας αὐτοῦ, διὰ τὴν ἀπαραίτητον τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας ἀσθένειαν ἐπὶ τῶν πρώτων τοῦ πολιτισμοῦ περιόδων. Περιεσώθη δὲ εἰς

εὐάριθμον ἀνθρώπων φυλὴν, ἥτις ἥκιστα μετέσχε τοῦ πολιτισμοῦ ἐκείνου, παρήχθη δὲ καὶ ἔζησεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ χρησιμεύσῃ, ἐν τοῖς ἀνεξερευνήτοις τῆς Προνοίας κρίμασιν, ὡς κιβωτὸς τῆς τε ἀρχικῆς ἀληθείας καὶ τῆς μετέπειτα ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι ἀποκαλυφθείσης εἰς τὴν ἀνθρωπότητα χριστιανικῆς διδασκαλίας. Ὁ χριστιανισμὸς λοιπὸν ἐγεννήθη ἐν τῇ Ἀσίᾳ, καθὼς ἐν Ἀσίᾳ ἐγεννήθησαν καὶ ὁ ἄνθρωπος, καὶ αἱ βιωτικαὶ τέχναι, καὶ τὸ ζωοποιὸν τῆς ἐλευθερίας πνεῦμα. Ἀλλ' ἡ μήτηρ ἐκείνη ἁπάντων τῶν στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ ἐπέπρωτο νὰ ἴδῃ τὰ κάλλιστα τῶν τέκνων αὐτῆς ἀποδημοῦντα ἀλληλοδιαδόχως εἰς ξένην, πρὸς ἀναζήτησιν τύχης καλλιτέρας, καὶ ν' ἀκούῃ πόρρωθεν αὐτὰ εὐδοκιμοῦντα καὶ μεγαλουργοῦντα, καὶ νὰ περιμένῃ μέχρι τοῦδε ἵνα οἱ ἐπιλήσμονες ἐκεῖνοι γόνοι ἀποδώσωσιν αὐτῇ τὴν ὀφειλομένην μερίδα τῆς λαμπρᾶς περιουσίας, ἣν κατεσκεύασαν.

Καθὼς δὲ ἡ ἐλευθερία, διὰ νὰ συμπληρώσῃ, νὰ ρυθμίσῃ καὶ νὰ καθαγιάσῃ ἅπαντα τὰ πορίσματα τῆς ὑψηλοτέρας αὐτῆς ἀναπτύξεως, εἶχε χρείαν τοῦ χριστιανισμοῦ, οὕτω καὶ ὁ χριστιανισμὸς, διὰ νὰ ἐφαρμόσῃ ἀκεραίας ἁπάσας τὰς σωτηρίας αὐτοῦ ἀρχὰς, ἔπρεπε νὰ ἐνεργήσῃ ἐπὶ λαῶν ἀκμαίων, ἐνεργῶν, δραστηρίων. Τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας, ἐξαχρειωθὲν ἤδη, ὡς προείπομεν, εἰς τὴν μεσημβρινὴν Εὐρώπην, δὲν ἐσώζετο εἰμὴ εἰς τοὺς ἀχανεῖς τοῦ βορρᾶ δρυμῶνας, ὅπου ἐπλανᾶτο ἀπ' αἰῶνος ἄγριον μὲν καὶ ἄρρυθμον, ἀλλὰ σπαργῶν καὶ σφρυγῶδες. Ἔπρεπεν ἄρα νὰ συνέλθωσιν ἐπὶ τὸ ἓν αἱ δύο αὗται ἀπ' ἀλλήλων τοσοῦτον ἀριστάμεναι πνευματικαὶ δυνάμεις, καὶ ὡρίσθησαν νὰ ἐπιτελέσωσι τὸν σύνδεσμον τοῦτον τὰ ἐν τῷ μέσῳ κείμενα δύο ἔθνη, τὰ πρωταγωνιστήσαντα τῆς δευτέρας τοῦ πολιτισμοῦ περιόδου, τὸ Ἑλληνικὸν καὶ τὸ Ῥωμαϊκόν. Εἰς δὲ τὰ δύο ἐκεῖνα στοιχεῖα τοῦ νεωτέρου καὶ ὡριμωτέρου πολιτισμοῦ, τὰ δύο ταῦτα ἔθνη ἐκλήθησαν νὰ προσθέσωσι καὶ τὴν ἰδίαν διανοητικὴν, πολιτικὴν καὶ ἀστυκὴν ἐπίδοσιν. Οὕτως ἡ μὲν πρώτη τοῦ πολιτισμοῦ περίοδος συνετέλεσεν εἰς τὸν ἀπαρτισμὸν τῆς δευτέρας, ἀμφότεραι δὲ πάλιν συνέδραμον εἰς τὸν τῆς τρίτης ἀπαρτισμόν. Ἀλλ' εἶναι πρόδηλον, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ὑπὲρ πᾶν ἄλλο συνέδραμεν εἰς τὸ μέγα τοῦτο ἔργον. Τίς δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ τὸ ἀκαταμέτρητον τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως κληρονόμημα τὸ ὁποῖον κατέλιπεν εἰς τὰς νεωτέρας γενεάς; Ὁ πολιτικὸς καὶ ἀστυκὸς βίος κατηρτίσθη τῷ ὄντι ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τελειότερον, εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅμως ὀφείλει τὰς θεμελίους αὐτοῦ ἀρχάς. Ἡ ἐπὶ τὴν Ἀσίαν στρατεία τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου παρεσκεύασε καὶ διηυκόλυνε τὴν πρὸς δυσμὰς διάδοσιν τοῦ χριστιανισμοῦ· ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ὑπῆρξε τὸ κυριώτερον τῆς διαδόσεως ταύτης ὄργανον· ἐπὶ δὲ πᾶσιν ἡ Ἑλληνικὴ ἐθνικότης ἡ ὑποκύψασα μὲν πρὸς καιρὸν εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν, ἀλλὰ συναρμολογήσασα τὰ τελευταῖα λείψανα τοῦ ἀρχαίου βίου μετὰ νέων ἠθικῶν καὶ ὑλικῶν στοιχείων, καὶ διασώσασα μὲν τὴν γλῶσσαν τῶν προγόνων, μέχρι δέ τινος καὶ τὸ πνεῦμα τῶν προγόνων, δεχθεῖσα δὲ νέον καὶ ζωοπάροχον θρήσκευμα, ἀγωνισθεῖσα νὰ συγχωνεύσῃ ἐν ἑαυτῇ νέα καὶ ῥωμαλεώτερα φῦλα, ἐνμέρει δ' ἐπιτυχοῦσα τοῦτο, καὶ ἀνεπαισθήτως ἰδιοποιηθεῖσα τὸ κατὰ τὴν ἕω Ῥωμαϊκὸν κράτος, ἡ Ἑλληνικὴ πάλιν ἐθνικότης οὐ μόνον ἐτελείωσε καὶ ἐρρύθμισε τὸ χριστιανικὸν δόγμα, ἀλλὰ καὶ ἔσωσεν αὐτὸ ἀπὸ τοῦ φοβεροῦ τῶν Ἀράβων κατακλυσμοῦ, δι' ἀγώνων καρτερικῶν καὶ ἀειμνήστων, τοὺς ὁποίους καιρὸς εἶναι νὰ ἐκτιμήσῃ ἡ ἱστορία δεόντως, ἀποδίδουσα τὴν ὀφειλομένην δικαιοσύνην εἰς τὴν ἀξιομνημόνευτον Βυζαντινὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐποχήν.

Καὶ αὕτη λοιπὸν εἶναι ἡ δευτέρα μεγάλη ἱστορικὴ ἐντολὴ, ἣν ἐπετέλεσε τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος. Ἀλλὰ, καθὼς, μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς πρώτης, ἀναλῶσαν τὴν ἀρχικὴν ῥώμην, ἀπέβαλε πρὸς καιρὸν τὴν αὐτονομίαν, καὶ, διὰ νὰ παρασκευασθῇ εἰς ἔργον ἕτερον, ἐδέησε νὰ προπολογήσῃ καὶ νὰ ἐπιῤῥώσῃ τὰς ἰδίας δυνάμεις, οὕτω, μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς δευτέρας, προσβληθὲν ἀπὸ δυσμῶν μὲν ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων, ἀπ' ἀνατολῶν δὲ ὑπὸ τῶν Τούρκων, ὑπέκυψεν ἀλληλοδιαδόχως εἰς τοὺς δορυκτήτορας ἐκείνους. Ἀπέβαλεν ὅμως τὴν πολιτικὴν αὐτονομίαν, οὐχὶ τὴν ἐθνικότητα. Ἡ ἀκατάβλητος ἐκείνη ἐθνικότης, ἔμφυτον ἔχουσα τὴν καρτερίαν, τὴν φιλεργίαν, τὴν εἰς τὰ πάτρια δόγματα ἀδιάσειστον ἀφοσίωσιν, καὶ παράδοξον πρὸς τὴν ἐμπορίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν ἐπιτηδειότητα, δι' αὐτῶν ἐπέτυχε τὴν σωτηρίαν αὐτῆς καὶ ἐν αὐταῖς ἐζήτησε παραμυθίαν κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας τῆς δουλοσύνης· θαυμασίως δ' ἀναπτύξασα τὰς ἀρετὰς ταύτας, καὶ ὠφεληθεῖσα προσέτι ἀπὸ τοῦ νεωτέρου Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, οὐ μόνον οὐδετέρωσε τὴν θανατηφόρον ἀντίδρασιν δυναστείας φοβερᾶς, ἀλλ' ἠνάγκασε μὲν αὐτὴν νὰ παραλάβῃ τὸ δουλωθὲν ἔθνος συμπάρεδρον τῆς κυβερνητικῆς ἐξουσίας, κατέστησε δὲ τὸ ἔθνος τοῦτο κεφαλὴν καὶ κέντρον ἁπασῶν τῶν χριστιανικῶν τῆς Ἀνατολῆς φυλῶν· καὶ ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἀνέτειλε τὸ τρίτον εἰς τὸν ὁρίζοντα τῆς ἱστορίας.

Τοιοῦτον ἐκ περιωπῆς τὸ στάδιον τὸ ὁποῖον διέτρεξεν ἡ Ἑλληνικὴ ἐθνικότης, καὶ τοῦ ὁποίου πρόκειται νὰ συμμελετήσωμεν ἐνταῦθα τὰς ποικίλας περιπετείας. Ἡ χεὶρ τῆς Προνοίας, ἡ δὶς μεταχειρισθεῖσα τὴν ἐθνικότητα ταύτην εἰς ἐπιτέλεσιν τῶν μεγίστων βουλευμάτων, καὶ δὶς ἀνασώσασα αὐτὴν καὶ καινοποιήσασα, εἶναι τοσοῦτον καταφανὴς καθ' ὅλας τὰς περιπετείας ἐκείνας, ὥστε τῇ ἀληθείᾳ δὲν βλασφημοῦμεν λέγοντες, ὅτι ἡ πάτριος ἱστορία ἐπέχει ὡς πρὸς τὸν πολιτικὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους βίον ἣν τάξιν τὸ θρήσκευμα ὡς πρὸς τὸν κατ' ἰδίαν βίον, τὰς αὐτὰς παρέχουσα εἰς ἡμᾶς διδασκαλίας, παραμυθίας καὶ πεποιθήσεις.

—o—